

gemeente
dronten

Omgevingsverkenning

Trends, ontwikkelingen en cijfers

Inhoud

Inleiding	5
0. Digitalisering en technologische ontwikkeling.....	6
Het internet blijft zich uitbreiden	6
Groeiende hoeveelheid data wordt steeds slimmer toegepast	7
Technologie verandert de maatschappij.....	8
1. Gezonde ecosystemen en biodiversiteit	10
Flevolandse natuur in ontwikkeling.....	10
Drontens landschap is groen	12
Stikstofprobleem in Flevoland minder acuut.....	14
2. Gezonde milieukwaliteit.....	15
Luchtkwaliteit sterk verbeterd, in Dronten relatief schoon	15
Lucht wordt waarschijnlijk nog schoner.....	16
3. Schoon water en duurzame drinkwatervoorziening.....	17
Drinkwater onder druk.....	17
Waterkwaliteit en biodiversiteit laten te wensen over	18
4. Gezond voedsel voor iedereen	20
Nederlanders eten steeds bewuster.....	20
Gezond voedsel is relatief duur.....	21
Kansen voor innovatieve landbouw in Dronten	21
5. Schone energie voor iedereen	25
Uitstoot broeikasgassen loopt terug, maar plannen schieten tekort.....	25
Dronten loopt voor in hernieuwbare energie.....	26
Dronten relatief energiezuinig.....	28
6. Omgaan met klimaatverandering en rampen.....	31
Nederland gemiddeld 2,1 °C warmer in één eeuw	31
Vooral ouderen lopen risico op hittestress	32
Door natter klimaat grotere kans op wateroverlast.....	33
Risico op droogte in Flevoland beperkt.....	34
Flevoland gevoelig voor overstroming, maar kans daarop is klein	34
7. Duurzame en veilige mobiliteit voor iedereen	36
Ondanks thuiswerken blijft verkeersvolume structureel toenemen	36
Forensbewegingen en openbaar vervoer	37

Transitie naar duurzame mobiliteit komt op stoom	38
Dronten relatief verkeersveilig.....	40
8. Gezonde en veilige inrichting van de leefomgeving.....	41
Leefomgeving van belang voor gezondheid	41
Drontenaren wonen prettig.....	41
Voldoende ruimte voor bewegen en spelen	42
Meer overlast door verkeer	43
Drontenaren voelen zich veilig.....	43
9. Inclusieve samenleving en toegankelijke voorzieningen.....	46
Steeds meer migranten in Dronten	46
Toegankelijkheid krijgt prioriteit.....	47
Emancipatiebewegingen zetten door, maar ongelijke behandeling blijft	49
10. Gezond en kansrijk opgroeien en ontwikkelen.....	51
Primair onderwijs krimpt, maar prognose voorziet groei richting 2035.....	51
Laag inkomen bepalender voor ontwikkeling dan gezinsvorm	52
Leefstijl: 26% van middelbareschooljeugd (klas 2 en 4) heeft ooit alcohol gedronken	53
Meer meldingen kindermishandeling.....	55
Vraag naar jeugdzorg toegenomen	56
11. Zorg en sociale veiligheid.....	57
Gevarieerd en breed zorgaanbod	57
In 2021 geen wachtlijsten voor urgente cliënten.....	58
Psychische zorg laat in Flevoland op zich wachten.....	58
Meer zorg nodig voor een vergrijzende bevolking.....	59
Sociale veiligheid thuis in Dronten lager dan gemiddeld.....	61
12. Gezonde leefstijl	63
Drontenaren voelen zich iets gezonder dan de gemiddelde Nederlander	63
Levensverwachting in Dronten hoger dan gemiddeld	64
Mentale gezondheid onder druk door coronacrisis	64
Vier op de vijf 65-plussers hebben een chronische aandoening	64
Leefstijl leidt tot steeds meer mensen met overgewicht	66
Bewegen en sporten.....	67
13. Waardevolle woon- en leefomgeving, aantrekkelijk vestigingsklimaat en rijk aanbod van cultuur, recreatie en evenementen.....	69
Dronten krijgt belangrijke rol in woningbouwopgave.....	69
Drontense bedrijven profiteren van sterke economie	71

Leegstand Drontense winkelpanden deels teruggedrongen	73
Toerisme in opkomst in Flevoland en Dronten.....	73
Cultuursector gaat onzekere herstelperiode tegemoet	75
14. Zelfredzame inwoners die eigen regie voeren	77
Individualisering raakt kwetsbaren, verenigingen en religieuze gemeenschappen.....	77
Versnellende digitalisering brengt risico's voor zelfredzaamheid mee.....	78
Drieduizend Drontenaren laaggeletterd.....	79
15. Participatie en duurzame werkgelegenheid voor iedereen	81
Door krappe arbeidsmarkt volop vacatures.....	81
Flexibilisering leidt tot tweedeling op arbeidsmarkt	83
Ontwikkeling naar inclusieve arbeidsmarkt komt moeizaam op gang	85
Armoede moeilijk te peilen, in Dronten relatief laag.....	86
16. Circulaire economie en duurzame infrastructuur.....	88
Minder huishoudelijk afval en 70% afvalscheiding	88
Minder stenen en meer groen in de leefomgeving	89
Overheden stimuleren circulaire initiatieven	90
Colofon	91

Inleiding

Op 1 januari 2023 treedt de Omgevingswet in werking. Daarmee worden bestaande wetten die betrekking hebben op de leefomgeving in één wet gebundeld, om zo de regelgeving rond dit thema overzichtelijker, eenvoudiger en samenhangender te maken. Net als andere gemeenten wordt de gemeente Dronten geacht naar aanleiding van de nieuwe wet een omgevingsvisie te ontwikkelen. Gemeenten verbinden daarin de gegevens, plannen en ideeën over tal van beleids-terreinen met elkaar in één overzichtelijke visie op de fysieke omgeving. Vervolgens wordt op basis van de visie een omgevingsplan uitgewerkt.

De gemeente Dronten wil bij het ontwikkelen van de omgevingsvisie echter naar meer kijken dan alleen de fysieke ruimte. Op basis van toekomstgerichte gesprekken met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties wil de gemeente een brede, integrale visie voor Dronten creëren, waarin aandacht is voor de fysieke, maar daarnaast ook voor de sociale en digitale wereld. Daarbij kijkt de gemeente vooruit naar het jaar 2035.

Het document dat voor u ligt, dient als aanzet voor een toekomstgericht gesprek over de gemeente Dronten. Het beschrijft trends en ontwikkelingen die Dronten de afgelopen jaren hebben beïnvloed, en naar de toekomst toe kunnen blijven beïnvloeden. De wereld raakt in steeds sterkere mate onderling verbonden, en veel van de ontwikkelingen die de gemeente raken, spelen ook de rest van Nederland, Europa, of de wereld. In deze verkenning is steeds aandacht voor hoe wereldwijde, nationale en regionale ontwikkelingen lokaal hun weerslag hebben op de gemeente Dronten. Op die manier is ook rekening gehouden met de manieren waarop Dronten uniek is en dus juist verschilt van andere gemeenten en van de rest van Nederland. Waar het nuttig en mogelijk is, worden de drie kernen van de gemeente afzonderlijk behandeld.

Deze omgevingsverkenning is geschreven tussen februari en april 2022 op basis van de recentste cijfers, gegevens, onderzoeken, rapporten, etc. Daarmee zijn brede bewegingen over tijd in beeld gebracht, waarbij soms ver terug in de tijd wordt gekeken naar de tijd van het ontstaan van de Flevopolder en van de gemeente Dronten. Door op lange termijn terug te kijken naar het verleden, wordt het immers makkelijker om ook op lange termijn vooruit te kijken naar de toekomst. In deze verkenning is ook aandacht besteed aan de verschillende verwachtingen of onzekerheden voor de toekomst die experts hebben uitgesproken en met trendgegevens over het recente verleden hebben onderbouwd.

De gemeente Dronten heeft als leidraad voor de bovengenoemde visie zestien integrale thema's geïdentificeerd, die zijn gebaseerd op de *sustainable development goals* van de Verenigde Naties. Deze thema's vormen ook de structuur van deze omgevingsverkenning, waarbij 'Digitalisering en technologische ontwikkeling' als extra, overkoepelend thema is toegevoegd. Bij elk thema zijn de daarvoor relevante trends en ontwikkelingen opgenomen en beschreven, en waar mogelijk ook in grafieken en diagrammen verbeeld. De voetnoten vermelden de bronnen van de genoemde informatie, zodat die controleerbaar is, maar ook zodat de lezer zich desgewenst verder kan verdiepen in het onderwerp. In de digitale versie van dit document zijn daarom in de voetnoten hyperlinks opgenomen naar de vermelde webpagina's.

0. Digitalisering en technologische ontwikkeling

Met de opkomst van internet en smartphones is technologie de afgelopen decennia een steeds grotere rol gaan spelen in ons leven, ons werk en onze samenleving. Veel technologieën die dertig jaar geleden nog in de kinderschoenen stonden, hebben nu een enorme invloed op het dagelijks leven. Deze nieuwe technologieën maken het leven makkelijker en leuker, maar ze zorgen ook voor diepsnijdende maatschappelijke veranderingen, die elkaar in steeds hoger tempo opvolgen.

Het internet blijft zich uitbreiden

Dertig jaar geleden hadden nog maar weinig mensen gehoord van het internet, maar tegenwoordig is het niet meer weg te denken uit het leven en de maatschappij. Bijna elke Nederlander maakt in meer of mindere mate gebruik van het internet: 97% heeft thuis toegang tot het internet.¹ Daarmee behoort Nederland qua internetgebruik tot de top van Europa. In een gemiddeld Nederlands huishouden zijn inmiddels zo'n twaalf draagbare mobiele apparaten te vinden, zoals laptops, smartphones of tablets.² Nederlanders brengen ook een steeds groter gedeelte van hun tijd achter een scherm door. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat mensen gemiddeld bijna drieënhalve uur per dag op hun telefoon kijken.³

De ontwikkeling van het internet is echter nog niet ten einde. Voor de komende jaren is de verwachting dat het zogeheten *Internet of Things* (IoT) zich verder zal gaan uitbreiden. Het *Internet of Things* is een term voor alle 'slimme' apparaten, verbonden met het internet, waarmee we onze huizen en openbare ruimten in toenemende mate vullen. Denk bijvoorbeeld aan slimme televisies, deurbellen, thermostaten en verlichting. In 2019 hadden twee miljoen Nederlandse huishoudens tenminste één slim apparaat in huis; in 2025 zullen dat er naar schatting vier miljoen zijn.⁴ Eind 2020 waren 11,7 miljard IoT-apparaten verbonden met het internet. In 2025 is dat aantal naar verwachting opgelopen tot meer dan 30 miljard.⁵

De komst van slimme apparaten en kunstmatige intelligentie kan het straatbeeld in Nederlandse dorpen en steden ingrijpend veranderen. Een slimme afvalbak kan zelf aan de ophaaldienst doorgeven dat hij vol zit; robots kunnen recepties bemannen en mensen welkom heten en doorverwijzen; en zelfrijdende trams, bussen en auto's zouden wel eens voor een mobiliteitsrevolutie kunnen zorgen. Al deze voertuigen en apparaten zorgen voor een steeds hogere belasting van het internet en elektriciteitsnet, die deze nieuwe vraag wel aan moeten kunnen. Ook wat betreft de inrichting van winkelcentra kan technologische ontwikkeling voor veranderingen zorgen. De toename van online winkelen maakt fysieke winkelpanden nu al minder noodzakelijk, en mogelijk wordt deze ontwikkeling in de toekomst versterkt door drones die pakketjes zelfgestuurd bij

¹ [Internettoegang en internetactiviteiten; persoonskenmerken](#), CBS Statline

² [Nederlanders hebben weinig besef van totale waarde mobiele elektronica](#), Nationale Nederlanden, 30 juni 2020

³ [Nederlander kijkt 45 jaar van zijn leven naar scherm](#), Computable, 25 september 2020

⁴ [Verdubbeling aantal slimme woningen in komende 5 jaar](#), Installatieprofs.nl, 4 december 2019

⁵ [State of the IoT 2020: 12 billion IoT connections, surpassing non-IoT for the first time](#), IoT Analytics, 19 november 2020

mensen afleveren. 3D-printers zouden mensen zelfs in staat kunnen stellen hun bestelde producten zelf te printen.⁶

Verdere ontwikkeling van het internet maakt ook een bredere toepassing van blockchain mogelijk. Deze technologie is nu vooral bekend van cryptovaluta zoals bitcoin en maakt bij een transactie de tussenkomst van een betrouwbare derde partij, zoals een overheid of bank, overbodig. Er zijn echter nog veel meer terreinen waarop blockchain een verschil kan maken. Zo kan de technologie er via *smart contracts* voor zorgen dat afspraken in een contract automatisch worden uitgevoerd zodra aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan, om uitvoeringskosten te besparen.⁷ Ook kan men met blockchain geld 'markeren' voor bepaalde soorten uitgaven, zoals woonlasten. De ontvanger kan het geld dan alleen voor dit doeleinde uitgeven, wat nuttig kan zijn in de schuldhulpverlening of bij belastingtoeslagen.⁸

Andere mogelijke toepassingen van blockchain zijn het vastleggen en automatisch uitvoeren van eigendomsoverdrachten en testamenten, het innen van belastingen, het storten van uitkeringen en toeslagen en het creëren van een digitale identiteitskaart of een persoonlijk medisch dossier. Zelfs tijdens verkiezingen kan blockchain van waarde zijn bij het verwerken van stemmen. Daarbij is nog wel de vraag of mensen deze belangrijke zaken aan een 'onpersoonlijke' technologie willen toevertrouwen.

Groeiende hoeveelheid data wordt steeds slimmer toegepast

Sommige experts stellen dat we op dit moment een 'vierde industriële revolutie' beleven, een nieuwe sprong voorwaarts die ditmaal wordt gedreven door de opkomst van *big data* en kunstmatige intelligentie. Doordat het *Internet of Things* zich uitbreidt en datasensoren steeds goedkoper worden, wordt het steeds makkelijker om grote hoeveelheden data te verzamelen. Geavanceerde technologieën zorgen voor steeds weer nieuwe manieren om die data te verwerken en om te zetten in bruikbare informatie, waardoor steeds meer mensen en organisaties van de technologie gebruik willen maken. Deze gebruikers leveren zelf weer meer data aan het systeem, en zo houdt de groei zichzelf in stand. Naar schatting verdubbelt de hoeveelheid data in de wereld zich dan ook iedere twee jaar. De rekenkracht van computers wordt met ongeveer dezelfde snelheid groter, waardoor ze moeilijkere berekeningen kunnen uitvoeren en complexere modellen kunnen maken. Software voor kunstmatige intelligentie kan zo gebruiksvriendelijker worden gemaakt en komt daarmee binnen het handbereik van 'gewone' consumenten.⁹

Datatechnologie wordt inmiddels ook toegepast in de voor Dronten belangrijke landbouwsector. Met *smart farming* kunnen boeren sensoren gebruiken om data te verzamelen en een model te creëren van hun land. Daarmee kunnen ze bijvoorbeeld het watergebruik, de milieu-impact en de invloed op de biodiversiteit meten. Via informatietechnologie kan men vervolgens inzicht krijgen in manieren om het grondgebruik te optimaliseren, bijvoorbeeld door aanpassingen te maken in de samenstelling van gewassen of het zaaipatroon. Om op de juiste plekken te zaaien, wieden en bemesten kunnen robots worden ingezet.¹⁰ De ontwikkeling van *smart farming* wordt in

⁶ [Scenario2040. Blik op 2040 vanuit de technische sector](#), Panteia en De Ruijter Strategie i.o.v. Techniek Nederland, februari 2020

⁷ [What are smart contracts on blockchain?](#), IBM

⁸ Blockchainpilot Schiedam. Schuldhulpverlening: budgetbeheer op de blockchain, gemeente Schiedam

⁹ [The ongoing evolution of Moore's Law](#), ASML, 16 februari 2022

¹⁰ [The Digitisation of Agriculture: A Survey of Research Activities on Smart Farming](#), Array, 2019

belangrijke mate gedreven door de noodzaak tot verduurzaming, en maakt onderdeel uit van een bredere beweging richting kringlooplandbouw. Daarin worden ketens van akkerbouw en veehouderij verbonden om de reststromen zo goed mogelijk te benutten, en agrarische activiteiten zo circulair mogelijk te maken.¹¹

Als een van de grootste data-eigenaren van Nederland beschikt de overheid over een steeds grotere hoeveelheid digitale gegevens. Steeds meer gemeenten en overheidsinstellingen werken dan ook datagedreven, bijvoorbeeld door beslissingen te nemen op basis van grootschalige data-analyse of door via digitale modellen in te schatten waar preventief ingrijpen nodig is.¹² Zulke modellen kunnen gemeenten helpen in kaart te brengen waar het risico op zaken als woninginbraken, schuldenproblematiek en huiselijk geweld het hoogst is. Onder de noemer 'open innovatie' maken sommige gemeenten hun data ook openbaar, zodat burgers kunnen meewerken aan slimme oplossingen voor hun stad of dorp. Zo gebruikte een inwoner van Utrecht de door de gemeente beschikbaar gestelde data over brandmeldingen om een model te creëren waarmee standplaatsen en uitrijroutes van de brandweer geoptimaliseerd konden worden.¹³

Sommige gemeenten experimenteren met *digital twins*: digitale modellen die allerhande data samenvoegen om de hele stad zo accuraat mogelijk weer te geven en real-time te simuleren. Zulke tweelingen kunnen onder andere gebruikt worden voor het monitoren van verkeerssituaties of het simuleren van de gevolgen van nieuwbouw voor het gebruik van voorzieningen. Mogelijke toepassingen te over, maar het is nog onduidelijk of de technologie de beloften in de toekomst waar zal kunnen maken.¹⁴

Met de toenemende hoeveelheid data en mogelijke toepassingen rijzen juridische en ethische vraagstukken. In hoeverre mag de overheid, of een andere partij, verzamelde data gebruiken om voorspellingen te maken over iemands voorkeuren of gedrag? Is het verantwoord om data te gebruiken om mensen te *nudgen*, dat wil zeggen, technologie te gebruiken om hun denken en handelen ongemerkt te beïnvloeden? Het risico is groot dat onbewuste vooroordelen van ontwerpers en softwareontwikkelaars in de modellen en systemen terechtkomen, die daardoor discriminerend kunnen werken.¹⁵ Gevoelige gegevens blijven ook altijd kwetsbaar voor cyberaanvalen van criminelen, terroristen en buitenlandse mogendheden. Met de opkomst van data neemt dus ook het belang van *data governance* en gegevensbescherming toe.

Technologie verandert de maatschappij

De voortschrijdende technologisering en digitalisering hebben ook ingrijpende gevolgen voor de manier waarop mensen met elkaar omgaan. Mensen zijn hun sociale contacten op andere manieren gaan onderhouden, met steeds meer hulp van sociale media en datingapps. In 2018 maakten al 2,2 miljoen Nederlanders gebruik van een datingapp, en dat aantal zal tijdens de coronalockdowns waarschijnlijk verder zijn opgelopen.¹⁶ Mede door de pandemie en de social distancing-maatregelen zijn nieuwe mogelijkheden ontwikkeld om mensen digitaal te ontmoeten. Denk bijvoorbeeld aan apps als Google Hangouts en Clubhouse en technologieën als *virtual* en

¹¹ [Kringlooplandbouw: een nieuw perspectief voor de Nederlandse landbouw](#), WUR

¹² [De datagedreven overheid](#), ICTU, 16 mei 2016

¹³ [Brandweer Amsterdam](#), Bontekoe Research, 2017

¹⁴ [Tendrapport Informatiesamenleving 2022](#), VNG

¹⁵ [Met kennis van gedrag beleid maken](#), WRR, september 2014; [Digitalisering, gedragsbeïnvloeding en de overheid](#), Digitale Overheid, 15 april 2020

¹⁶ [Swipen, liken en matchen: jongeren zitten tien uur per week op datingapps](#), EenVandaag, 24 januari 2018

augmented reality. Mensen worden onderdeel van online gemeenschappen die zich formeren rond een bepaalde hobby, interesse, politieke voorkeur of religieuze overtuiging. Experts voorzien de ontwikkeling van *digital urban communities*, waarbij burgers zich digitaal door de fysieke omgeving kunnen bewegen. Digitale tweelingen van woonplaatsen zouden dat bijvoorbeeld mogelijk kunnen maken.

Met behulp van sociale media kunnen mensen zich in hoog tempo verenigen rondom een thema dat zij belangrijk vinden. Schijnbaar vanuit het niets kunnen burgers een buurtsamenwerking of protestgroep opzetten. Dat leidt enerzijds tot meer democratische participatie, maar anderzijds tot politieke versplintering. Lokale overheden beginnen hun aanwezigheid op het internet ook uit te breiden, om burgers te bereiken en met hen in gesprek te treden. Waar in de voorgaande fase van digitalisering de nadruk vooral lag op digitale toegankelijkheid van de overheid, wordt op dit moment digitale interactie en participatie steeds belangrijker. Daarbij bestaat wel het risico dat bepaalde groepen burgers, zoals ouderen, niet mee kunnen of willen in de digitalisering en zo op afstand komen te staan van de rest van de maatschappij.¹⁷

Technologie zorgt ook voor veranderingen in het werk dat we doen, en de manier waarop we de wereld van werk inrichten. Veel werkzaamheden kunnen de komende tijd door robots, kunstmatige intelligentie en andere technologieën worden overgenomen, met name als het gaat om administratie, accountancy of routinematig fabriekswerk.¹⁸ Bij gemeenten kunnen naar verwachting vooral taken bij burger- en publiekszaken worden geautomatiseerd, evenals administratie- en archiefwerkzaamheden.¹⁹ Volgens het World Economic Forum zullen in 2025, ten opzichte van 2020, wereldwijd 85 miljoen bestaande banen zijn verdwenen. Daarvoor krijgen we echter 97 miljoen nieuwe banen voor terug; technologische ontwikkeling verandert vooral de aard van het werk dat we doen, niet de hoeveelheid.²⁰ Zo blijven mensen onmisbaar voor taken als communiceren, interacteren, creatief denken, oplossingen vinden en besluitvorming onderbouwen. Technologie kan ook zorgen voor een inclusievere arbeidsmarkt. Zo kunnen mensen met een fysieke beperking met behulp van een tilrobot of exoskelet meer werkzaamheden uitvoeren. De snelle technologische ontwikkeling eist van werknemers wel aanhoudende inspanningen om de vooruitgang bij te houden en voortdurend relevante nieuwe vaardigheden aan te leren.²¹

De cultuursector merkt ook gevolgen van de digitalisering van de maatschappij. Zo is er met de komst van streamingsdiensten en sociale media meer concurrentie om de vrije tijd van mensen. Cultuuraanbieders en -makers zien zich daardoor genoodzaakt om hun culturele *content* niet alleen langs traditionele kanalen aan te bieden, maar ook langs digitale. Hetzelfde gaat op voor de cultuureducatie. Publiek komt steeds meer af op grote, via de media bekende namen, met als gevolg dat er weinig publiek is voor minder bekende kunstenaars en artiesten. De bibliotheek verandert van een aanbieder van fysiek materiaal (boeken) in een organisatie die wegwijs maakt in digitaal aanbod en in een plek voor ontmoeting, debat en cultuur. De maatschappelijke functie van de bibliotheek breidt zich daarmee uit.

¹⁷ [Digitalisering](#), College voor de Rechten van de Mens; [De kansen en schaduwkanten van digitalisering](#), SERmagazine, 11 januari 2022

¹⁸ [The Future of Jobs Report 2020](#), World Economic Forum, 20 oktober 2020, pagina 3 en 29

¹⁹ [Duurzame inzetbaarheid in de gemeentelijke sector](#), Regioplan, 7 mei 2021, pagina 7

²⁰ [The Future of Jobs Report 2020](#), World Economic Forum, 20 oktober 2020, pagina 5

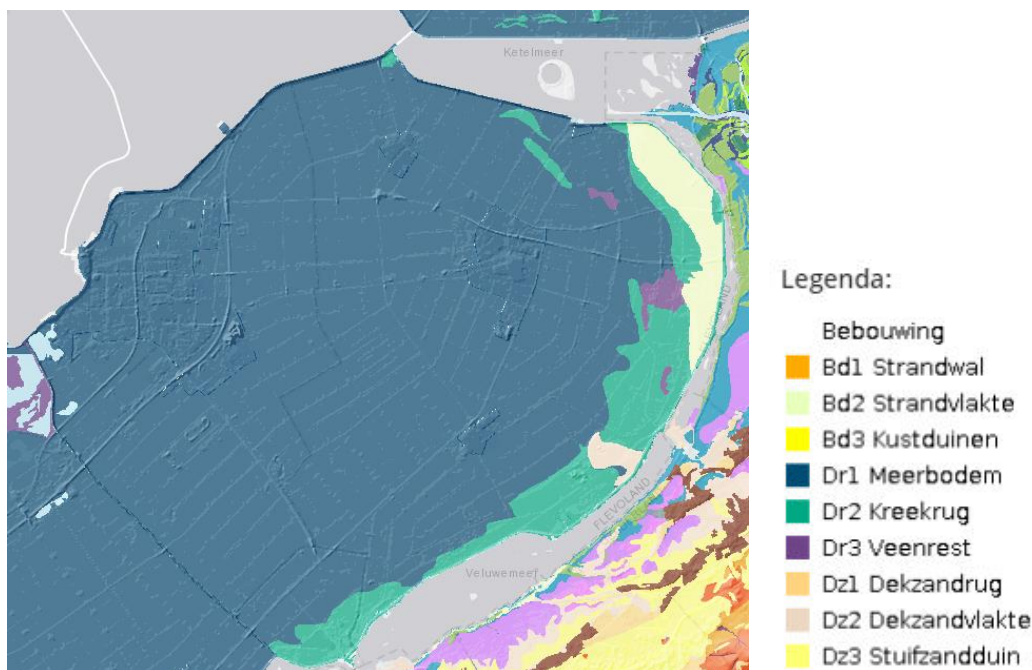
²¹ [Coalitie voor Technologie en Inclusie](#)

1. Gezonde ecosystemen en biodiversiteit

De kwaliteit van onze leefomgeving wordt sterk bepaald door de natuur en ecosystemen om ons heen. Menselijke activiteiten kunnen grote schade aanrichten aan zulke ecosystemen, waarvan soms pas op lange termijn de gevolgen worden gevoeld. Een kleine verandering als het uitsterven van een plantensoort of het wegblijven van een broedvogel kan de balans in het hele ecosysteem verstoren, zeker in een land als Nederland, waar de natuur na eeuwen van menselijke inmenging steeds kwetsbaarder is geworden.

Flevolandse natuur in ontwikkeling

De Flevopolder, waarin ook de gemeente Dronten gelegen is, bestaat pas zo'n zestig jaar. Na de drooglegging van de polder in de jaren '50 en '60 ontwikkelde de natuur op het nieuwe land zich snel. Inmiddels is Flevoland vooral rijk aan vochtigere natuurtypen, zoals moerassen, rietlanden en loofbossen. De zeekleibodem ligt zo'n vier meter onder het peil van het IJsselmeer en is zeer vruchtbaar voor bomen, waardoor bossen vaak al ouder lijken dan ze zijn.²² Toch is de natuur in Flevoland nog niet volwassen. Verschillende soorten die in het ecosysteem thuishoren, hebben hun weg naar de polder nog niet gevonden.²³

Bron: Klimateffectatlas

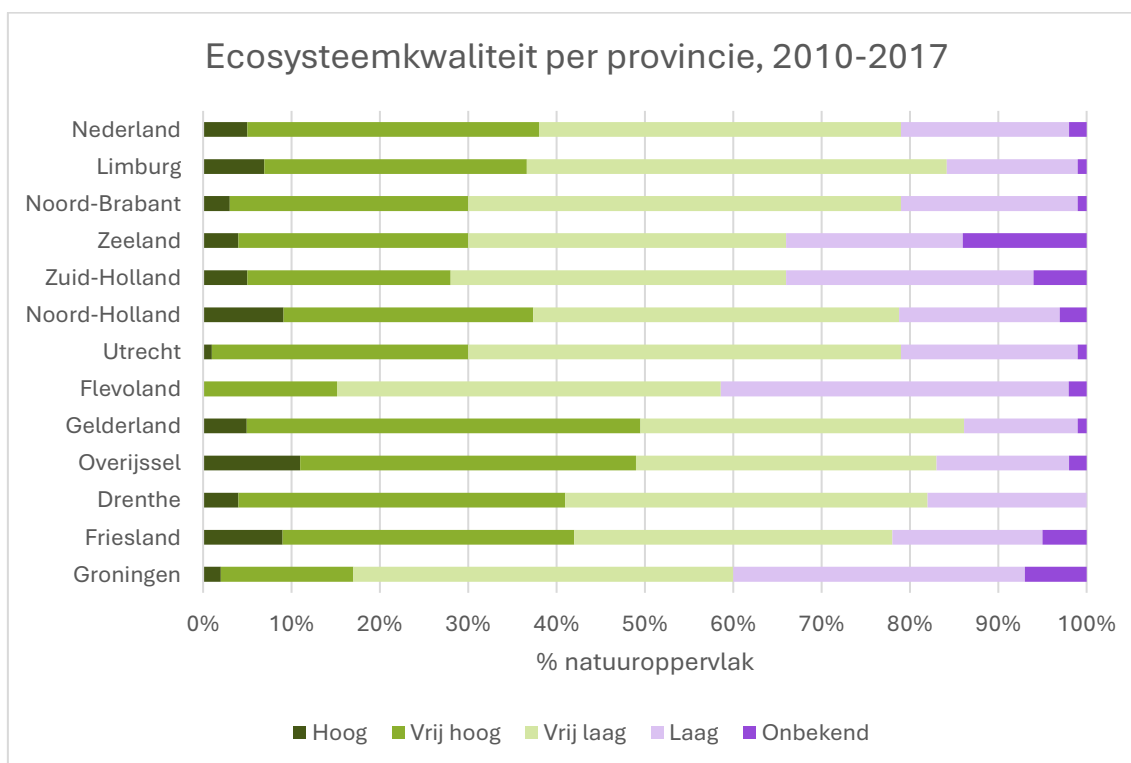
De jonge leeftijd van de Flevolandse natuur is ook terug te zien in de kwaliteit van de ecosystemen in de provincie: die is de laagste van heel Nederland. De kwaliteit van een ecosysteem wordt bepaald op basis van de diversiteit aan plant- en diersoorten in dat systeem. Planten en dieren hebben immers altijd andere soorten in hun omgeving nodig om te kunnen overleven. Bijna 40% van de Nederlandse natuuroppervlakte is van (vrij) hoge kwaliteit, van de Flevolandse is dat slechts

²² [Dorpsbossen Dronten: een bos om de hoek](#), Staatsbosbeheer

²³ [Bestemmingsplan Buitengebied Dronten \(D4000\)](#), juni 2015, pagina 21

15%. Dat komt onder andere doordat in Flevoland vooral (half)natuurlijke graslanden en moerasen voorkomen. In heel Nederland hebben die natuurtypen het de afgelopen decennia zwaar gehad. Bossen nemen over het algemeen juist toe in kwaliteit, maar daar heeft Flevoland er betrekkelijk weinig van. Het landschap is in dat opzicht vergelijkbaar met dat van de provincie Groningen, waar de ecosystemen ook van relatief lage kwaliteit zijn.²⁴ Op het gebied van bescherming van bedreigde diersoorten doet Flevoland het juist beter dan de andere provincies: 60% van de soorten die in 1990 bedreigd werden, zijn sindsdien in populatie toegenomen.²⁵

Ecosysteemkwaliteit	Flevoland % natuuroppervlak	Nederland % natuuroppervlak
Hoog	0	5
Vrij hoog	15	33
Vrij laag	43	41
Laag	39	19
Onbekend	2	2

Bron: Compendium voor de Leefomgeving, bewerking De Ruijter Strategie

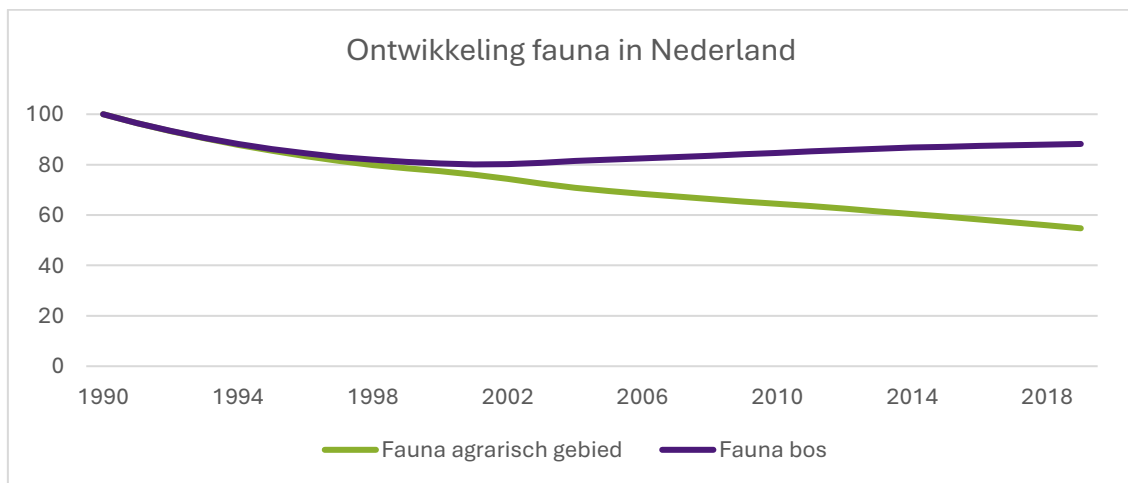
De gemeente Dronten is vooral rijk aan agrarisch gebied. In dat landschapstype neemt de hoeveelheid fauna, bijvoorbeeld broedvogels, landelijk gestaag af. Dat komt met name door de intensivering van de landbouw de afgelopen decennia. Daardoor bleef geen ruimte over voor akkerranden en overhoekjes, waar dieren voedsel, schuilplekken en nestgelegenheden konden vinden. Het Drontense agrarische landschap kende van oorsprong al weinig van zulke overhoekjes,

²⁴ [Ecosysteemkwaliteit \(areaal\) landnatuur provincies, 1994-2017](#), Compendium voor de Leefomgeving, 2020

²⁵ [Trends Rode Lijstsoorten per provincie, 1990-2018](#), Compendium voor de Leefomgeving, 2020

omdat bij de aanleg van de Flevopolder de landbouwgrond zo efficiënt mogelijk werd ingedeeld. Om de natuur meer kans te geven, kiezen sommige boeren tegenwoordig weer voor natuurlijke, onbebouwde akkerranden.²⁶

Langs de randmeren, in het oosten en zuiden van de gemeente Dronten, ligt bosgebied. In dat type landschap was de aanwezigheid van fauna de afgelopen jaren veel stabielier dan in agrarisch gebied. Zoals hiervoor is genoemd, is de kwaliteit van bossen in Nederland over het algemeen toegenomen, en doordat er meer variatie is ontstaan in hun structuur zijn ze voor meer soorten een geschikt leefgebied geworden.²⁷ Zo was de bever sinds de vroege negentiende eeuw uitgestorven in Nederland, maar na de herintroductie in 1988 neemt deze diersoort weer gestaag in aantallen toe. De populatie in de Drontense bossen stamt waarschijnlijk af van een groepje bevers dat in de jaren negentig ontsnapte uit het Natuurpark in Lelystad.²⁸

Bron: Compendium voor de Leefomgeving, bewerking De Ruijter Strategie

Drontens landschap is groen

Dat het landschap van de gemeente Dronten 'handgemaakt' is, is nog altijd goed te zien in de rechte, regelmatige structuur met dijken, vaarten en wegen. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de Noordoostpolder lag de prioriteit bij de ontwikkeling van Oostelijk Flevoland niet alleen op de landbouw; van meet af aan wilde men ook een aantrekkelijke woon- en werkomgeving van het gebied maken. In de oorspronkelijke structuurplannen werden landbouw, natuur, wonen en recreatie daarom met elkaar verweven.²⁹

Bij de aanleg van Dronten, Swifterbant en Biddinghuizen streefde men ernaar de kernen een ruim opgezet, groen karakter te geven. Mede daardoor is de openbare ruimte in Dronten zeer groen. Woonwijken werden met groene gebieden 'omlijst' en wegen met brede groenstructuren 'begeleid'. Elke kern kreeg ook een eigen dorpsbos aan de zuidwestzijde, om beschutting te bieden tegen de wind.³⁰ In Dronten is voor elke woning ca. 230 m² aan openbaar groen aanwezig, fors

²⁶ [Natuurlijke akkerranden](#), Regelink Ecologie & Landschap

²⁷ [Ecosysteemkwaliteit \(areaal\) landnatuur provincies, 1994-2017](#), Compendium voor de Leefomgeving, 2020

²⁸ [Bever](#), Natuurmonumenten; [Bever](#), Landschapsbeheer Flevoland

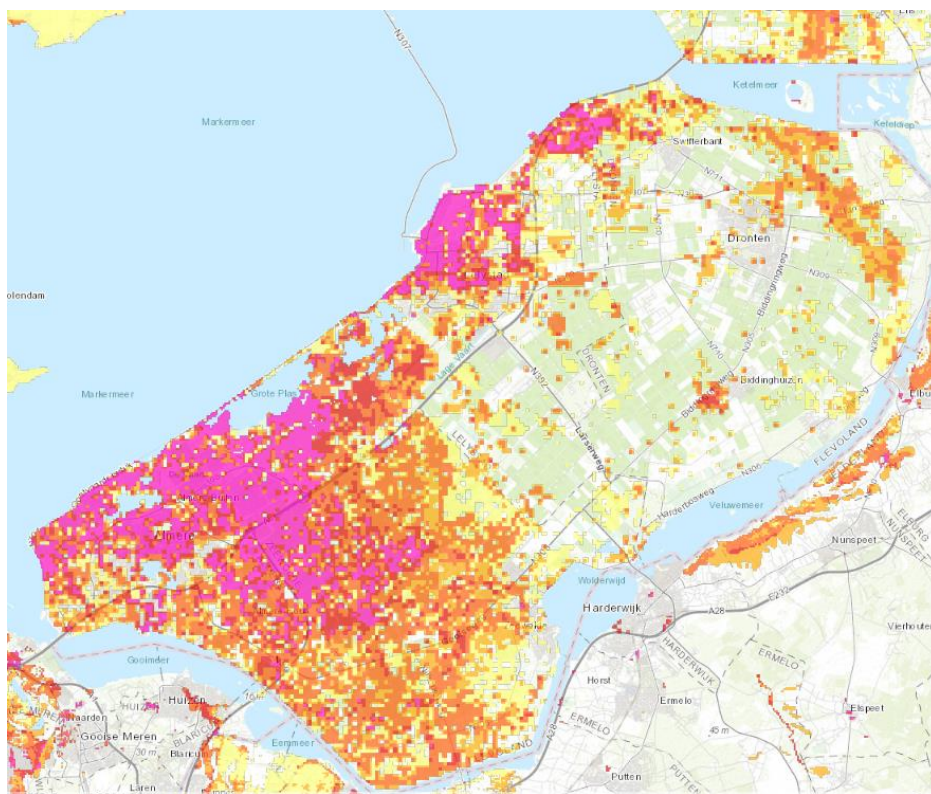
²⁹ [Bestemmingsplan Buitengebied Dronten \(D4000\)](#), juni 2015, pagina 13

³⁰ [Groenbeleidsplan 2017](#), gemeente Dronten, pagina 11

hoger dan het landelijk richtgetal van 75 m².³¹ Het oppervlak van de gemeente bestaat voor 46,4% uit openbaar groen, wat nagenoeg overeenkomt met het Nederlands gemiddelde (46,8%).³² In deze cijfers zijn agrarische gebieden overigens niet meegenomen, omdat die vanwege de oogst periodiek van groengehalte veranderen.

Het landschap in Dronten loopt in beperkte mate risico op schade door bodemdaling. Op veel plekken in Nederland kan de bodem tot het jaar 2100 flink gaan dalen doordat de grond ontwaartert en consolideert. Dat kan leiden tot schade aan wegen, huizen, riolering en andere infrastructuur, en bovendien wordt het gebied kwetsbaarder voor overstromingen. Met name gebieden als het Groene Hart en de Krimpenerwaard krijgen de komende decennia te maken met de gevolgen van bodemdaling, maar ook in de omgeving van Almere en Lelystad kan het landoppervlak tot meer dan zestig centimeter lager komen te liggen. Ook in Dronten zal de bodem op bepaalde plekken naar verwachting dalen, maar de daling blijft in deze gemeente relatief beperkt.³³

Verwachte bodemdaling tot 2100 in de Flevopolder

Bron: Klimateffectatlas

³¹ [Groenbeleidsplan 2017](#), gemeente Dronten, pagina 39

³² [Oppervlakte van groen](#), Climate Adaptation Services via [waarstaatjegemeente.nl](#)

³³ [Bodemdalingsvoorspellings-kaarten](#), Klimateffectatlas

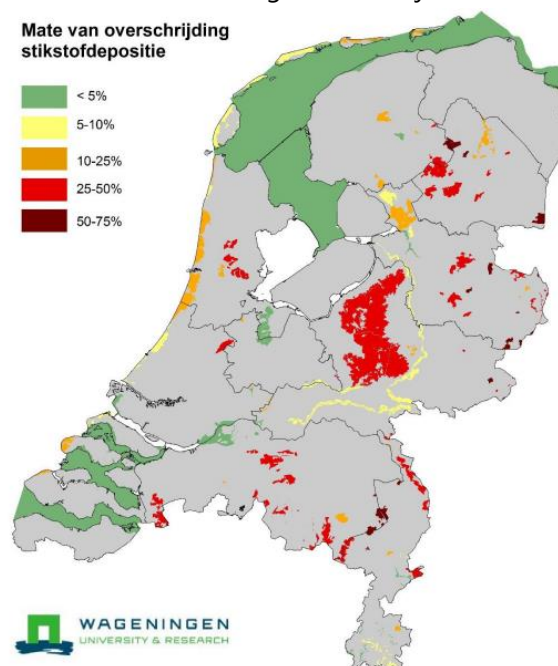
Stikstofprobleem in Flevoland minder acuut

In veel Nederlandse natuurgebieden staat de biodiversiteit onder druk doordat de stikstofdepositie er te hoog is. Stikstofoxiden komen vrij uit onder andere verbrandingsmotoren en drijfmest en dalen vervolgens neer in de omgeving. In natuurgebieden werkt stikstof als voeding voor bepaalde plantsoorten, die daardoor sneller groeien dan andere en de balans in het ecosysteem verstoren. Stikstof is ook nadelig voor de menselijke gezondheid: een overmatige blootstelling aan stikstof verhoogt het risico op longaandoeningen als astma, longkanker en covid-19.³⁴ Na een rechterlijk besluit heeft de landelijke overheid in 2019 verschillende maatregelen genomen om de stikstofuitstoot terug te brengen, waaronder de invoer van strengere regels voor bouwen en boerenbedrijven.

De stikstofproblemen zijn in Flevoland echter niet zo groot als in andere provincies. Voor de natuur in de provincie zelf worden de kritische depositiewaarden niet overschreden. Mede daardoor zijn in Flevoland de ruimtelijke condities voor 72% van de landnatuur goed; landelijk is dat slechts voor 55% van de natuur het geval.³⁵ Met

24% heeft Flevoland dan ook de laagste opgave voor stikstofreductie van alle provincies.³⁶ Desalniettemin is de provincie met boeren in gesprek gegaan om de stikstofuitstoot te reduceren, waarbij vooral wordt gekeken naar gebieden in het oosten van Flevoland die dicht bij de Veluwe en de Weerribben liggen. Deze gebieden zijn immers wel kwetsbaar voor stikstof. Naar schatting is Flevoland verantwoordelijk voor 10% van de stikstofdepositie in de Weerribben.³⁷

Ruim 40% van de depositie in natuurgebieden is afkomstig van boerenbedrijven, en dan voor een groot deel van melkveehouderijen.³⁸ Daardoor richten maatregelen voor stikstofreductie zich voornamelijk op boerenbedrijven en is de stikstofproblematiek met name in de boerengemeenschap een gevoelig onderwerp geworden.

Bron: [WUR](#)

³⁴ [Minder stikstof, wel zo gezond](#), Biowetenschappen en Maatschappij, 20 april 2020

³⁵ [Toestand milieu- en ruimtelijke condities landnatuur provincies, 2018](#), Compendium voor de Leefomgeving, 2020

³⁶ [Startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied](#), Rijksoverheid, 10 juni 2022, pagina 69

³⁷ [Aanpak stikstof in Flevoland. Kaders 2021 en verder](#), provincie Flevoland, februari 2021, pagina 7

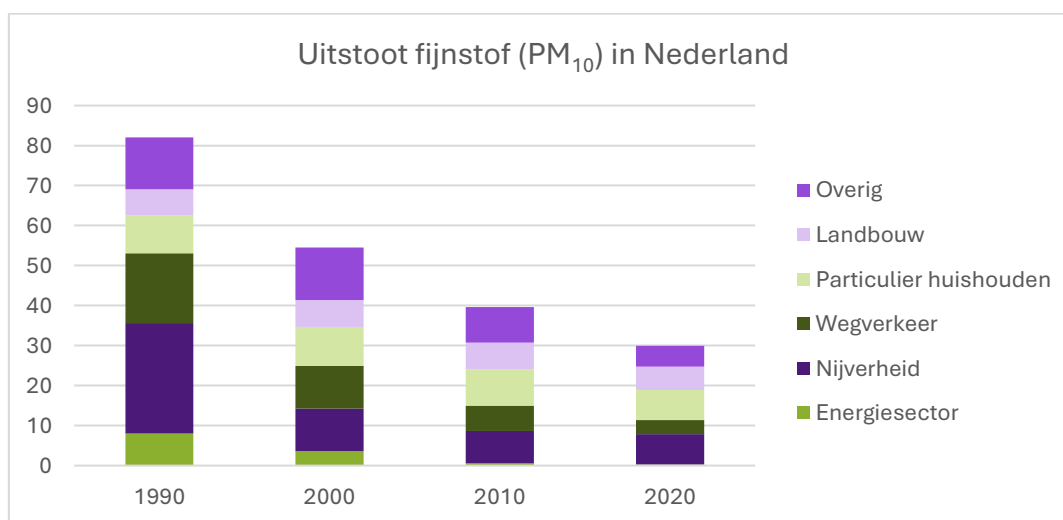
³⁸ [Stikstof](#), RIVM

2. Gezonde milieukwaliteit

Voor een gezonde leefomgeving is het van groot belang dat mensen schone lucht kunnen inademen. Allerlei menselijke activiteiten vervuilen de lucht echter met schadelijke stoffen. Te hoge luchtverontreiniging kan longaandoeningen als astma en bronchitis verergeren, maar ook een versterkend effect hebben op hart- en vaatziekten en diabetes. Kinderen, ouderen en zieke mensen zijn extra gevoelig voor de gevolgen van luchtvervuiling, maar ook gezonde mensen kunnen klachten krijgen en vatbaarder worden voor infectieziekten.³⁹ Vervuilde lucht is verantwoordelijk voor zo'n 3% van de Nederlandse ziektelast, waarmee de risico's van luchtverontreiniging vergelijkbaar zijn met die van overgewicht en te weinig bewegen.⁴⁰

Luchtkwaliteit sterk verbeterd, in Dronten relatief schoon

Net als elders in Europa is de luchtkwaliteit in Nederland sinds het einde van de vorige eeuw sterk verbeterd. Via verschillende maatregelen is van een aantal belangrijke schadelijke stoffen de uitstoot flink teruggebracht, waardoor er inmiddels nauwelijks nog problemen zijn met bijvoorbeeld zwaveldioxide, grof stof en benzeen.⁴¹ Bij het terugdringen van luchtvervuiling gaat de aandacht tegenwoordig vooral uit naar fijnstof (PM₁₀ en PM_{2,5}), roet en stikstofdioxide (NO₂). Een van de belangrijkste bronnen van deze schadelijke stoffen is wegverkeer, dat via uitlaatgassen voor emissie zorgt, maar ook via slijtage van banden, remmen en wegdek. Ook de industrie, de landbouw en het stoken van hout dragen bij aan de uitstoot en vorming van fijnstof. Regelmatig waait vervuilde lucht uit andere landen Nederland binnen, bijvoorbeeld uit het industriële Ruhrgebied in Duitsland.⁴²

Bron: [CBS Statline](#), bewerking De Ruijter Strategie

Sinds het einde van de vorige eeuw zijn verschillende maatregelen genomen om de uitstoot van fijnstof te beperken. Vooral in het verkeer, de industrie en de energiesector wordt minder uitgestoten dan vroeger, en daardoor bevat de Nederlandse lucht steeds minder fijnstof. Nederland

³⁹ [Luchtvervuiling](#), Milieu Centraal

⁴⁰ [Schone lucht](#), Atlas Leefomgeving

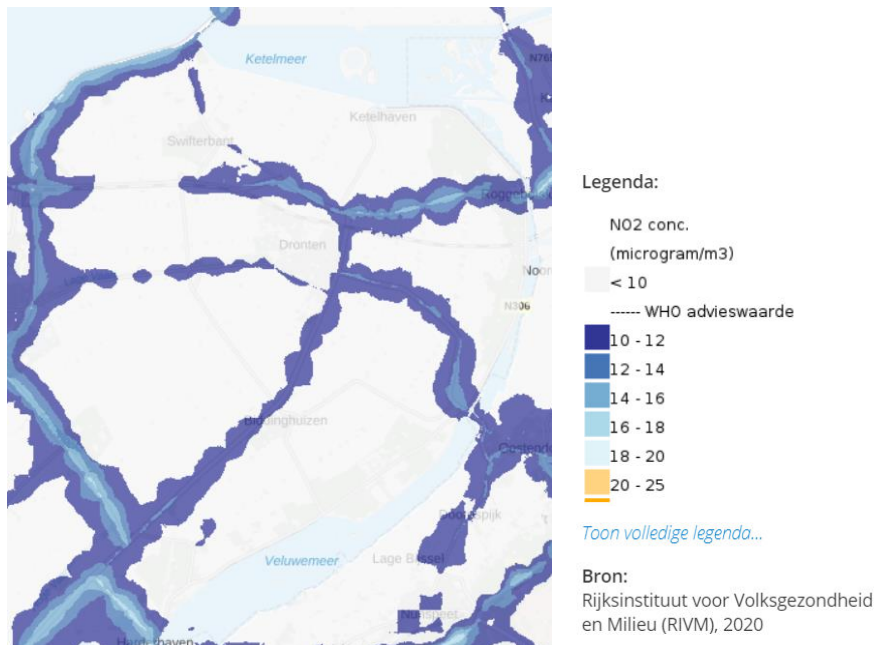
⁴¹ [Hoe schoon is onze lucht?](#), RIVM

⁴² [Luchtvervuiling](#), Milieu Centraal

voldoet inmiddels aan de wettelijke Europese fijnstofnormen, maar nog niet aan de WHO-advieswaarden, die recent naar beneden zijn bijgesteld.

In Dronten is de lucht relatief schoon. De uitstoot van fijnstof PM₁₀ lag in 2020 onder de advieswaarde van de WHO. Voor fijnstof PM_{2,5}, dat uit nog kleinere deeltjes bestaat, haalde Dronten de advieswaarden niet; wel is de concentratie PM_{2,5} in Dronten laag in vergelijking met de rest van Nederland. Ten opzichte van de rest van Nederland kent Dronten dus lage fijnstofwaarden, en ook de uitstoot van roet veroorzaakt in de gemeente geen problemen. Advieswaarden voor stikstofdioxiden worden in Dronten alleen langs grote wegen overschreden, maar ook wat deze stoffen betreft doet Dronten het in vergelijking met het Nederlands gemiddelde goed.⁴³

Uitstoot van stikstofdioxiden (NO₂) in Dronten in 2020

Bron: RIVM via Atlas Leefomgeving

Lucht wordt waarschijnlijk nog schoner

Naar verwachting zullen de concentraties van fijnstof, stikstofdioxiden en roet de komende jaren verder dalen en zal in 2030 bijna overal in Nederland aan de nieuwe WHO-normen worden voldaan. De ziektelast als gevolg van luchtverontreiniging kan daardoor verminderen met een derde ten opzichte van 2013. Om dat te bereiken is het echter nodig dat goed wordt gehandhaafd op emissienormen bij auto's en vrachtwagens, en dat de uitstoot van veehouderijen omlaag wordt gebracht. Veehouderijen dragen via ammoniakemissie namelijk sterk bij aan fijnstofvorming. Rond veebedrijven komen daarnaast van dieren afkomstige ziekteverwekkers en endotoxinen (resten van dode bacteriën) vrij, die ook bijdragen aan verontreiniging van de lucht. Mensen die rond pluimvee- en geitenhouderijen wonen, lopen bijvoorbeeld meer risico op longontsteking.⁴⁴ Verder stoken, mede door gestegen energieprijzen, steeds meer mensen hout in een eigen kachel. Dat kan een negatief effect hebben op de luchtkwaliteit in woonwijken.

⁴³ [Schone lucht: kaarten](#), Atlas Leefomgeving en [Luchtkwaliteit](#), via [waarstaatjegemeente.nl](#), bron: RIVM

⁴⁴ [Milieukwaliteit](#), Volksgezondheid Toekomstverkenning 2018, RIVM

3. Schoon water en duurzame drinkwater-voorziening

Nederland gebruikt in totaal ongeveer 1200 miljard liter water per jaar. De gemiddelde Nederlander gebruikt dagelijks zo'n 120 liter drinkwater, voornamelijk om te douchen, het toilet door te spoelen en kleding te wassen. Door de bevolkingsgroei loopt het totale watergebruik gestaag op, maar tot enkele jaren geleden daalde het watergebruik per Nederlander wel door het gebruik van zuinigere apparaten. Die daling is inmiddels afgeremd, omdat de laatste jaren relatief droog waren en mensen daardoor meer water gebruikten om te sproeien en zwembaden en vijvers te vullen.⁴⁵ Water is essentieel voor huishoudens, maar ook voor onze landbouw en natuur. Daarvoor moet het water wel van goede kwaliteit zijn, en in voldoende mate beschikbaar.

Drinkwater onder druk

Het RIVM verwacht dat de drinkwaterwinning in Nederland in de toekomst onder druk komt te staan. Meer dan de helft van de waterwingebieden in Nederland krijgt te maken met problemen met de kwaliteit en/of de beschikbaarheid van water, en een deel daarvan ervaart die problemen nu al.⁴⁶ Zo'n 60% van het Nederlandse drinkwater wordt gewonnen uit grondwater; de overige 40% komt voort uit oppervlaktewater, zoals rivieren en meren.⁴⁷ Deze drinkwaterbronnen kunnen worden vervuild door onder andere meststoffen (stikstof en fosfor), zware metalen, gewasbeschermingsmiddelen en in toenemende mate ook medicijnresten in rioolwater. Bij de grondwaterwinning Bremerberg in de gemeente Dronten worden nu nog geen hoge concentraties schadelijke stoffen aangetroffen. Wel kan het wingebied daar in de toekomst mee te maken krijgen, als gevolg van het gebruik van beschermingsmiddelen in de landbouw en al aanwezige grondverontreiniging.⁴⁸

Het is tevens de verwachting dat Nederland door klimaatverandering vaker last zal krijgen van droge periodes. Daardoor wordt het minder vanzelfsprekend dat er altijd voldoende water beschikbaar is, met name in de zomer. Droogte verhoogt ook de concentratie van vervuilende stoffen in het water, waardoor waterbedrijven meer inspanningen moeten leveren om schoon drinkwater te leveren.⁴⁹ Daarnaast is er het probleem van verzilting: mede door klimaatverandering komt er in kuststreken steeds meer zoute kwel naar boven, waardoor boeren het grondwater niet meer kunnen gebruiken om hun akkers te besproeien. Net als veel andere gebieden in Nederland heeft ook Flevoland te maken met verzilting van het grondwater. In Dronten speelt dat met name in het westen van de gemeente, waar het zoute water kan optrekken tot slechts enkele meters onder het maaiveld.⁵⁰

⁴⁵ [Waterverbruik in Nederland](#), Drinkwaterplatform

⁴⁶ [Staat drinkwaterbronnen](#), RIVM, 2020

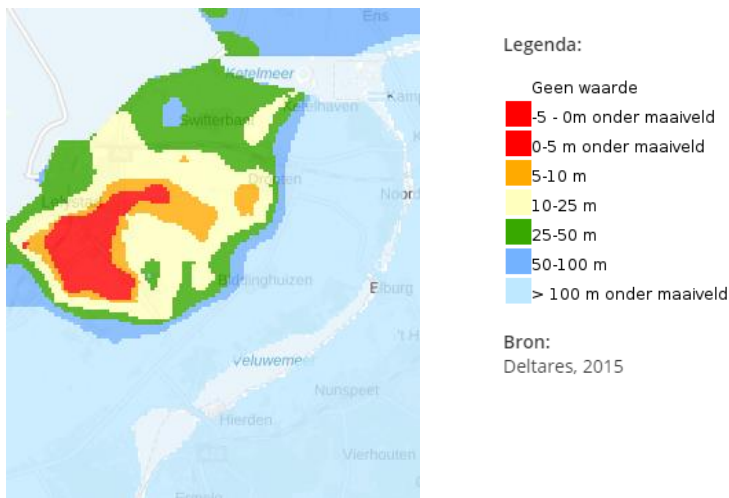
⁴⁷ [Hoe wordt drinkwater gemaakt?](#), Ons water in Nederland

⁴⁸ [Drinkwater](#), Atlas Natuurlijk Kapitaal

⁴⁹ [Staat drinkwaterbronnen](#), RIVM, 2020

⁵⁰ [Verzilting grondwater](#), Atlas Natuurlijk Kapitaal

Verzilting van grondwater in de gemeente Dronten

Bron: Deltares via Atlas Natuurlijk Kapitaal

Vanwege bevolkingsgroei zal de vraag naar drinkwater in Flevoland de komende decennia toenemen.⁵¹ De provincie heeft daarom al boringsvrije zones aangewezen, waarmee grondwaterreserves beschermd worden en behouden blijven voor de openbare drinkwatervoorziening. Ook rond het Drontense wingebied Bremerberg is een beschermingszone ingesteld.⁵² Nederlandse waterbedrijven verkennen ondertussen alternatieve bronnen voor waterwinning, waarmee de klassieke bronnen (grond- en oppervlaktewater) in de toekomst kunnen worden aangevuld. Door technologische vooruitgang is het bijvoorbeeld al mogelijk om drinkwater te maken van regenwater of gezuiverd afvalwater (effluent). Ook brak grondwater, dat qua zoutgehalte tussen zoet en zout water in zit, is mogelijk een geschikte bron voor drinkwater.⁵³

Waterkwaliteit en biodiversiteit laten te wensen over

Een goede graadmeter voor de kwaliteit van het water in rivieren, meren, plassen en sloten is hoe veel leven er in het water te vinden is. De ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater is in Nederland echter bijna overal matig tot slecht. In driekwart van de Nederlandse waterlichamen wordt van tenminste één schadelijke stof de norm overschreden, waarmee ook de chemische kwaliteit van het water niet op orde is. De cijfers laten een sterke afname in waterkwaliteit zien over het laatste decennium, maar dat komt vooral doordat de normen in de tussentijd zijn aangescherpt en er op steeds meer schadelijke stoffen wordt getest. Toch staat ons land op het gebied van waterkwaliteit helemaal onderaan de Europese ranglijst.⁵⁴ Schadelijke stoffen beïnvloeden het leven in rivieren en meren en kunnen ervoor zorgen dat de diversiteit aan waterplanten, vissen, insecten en algen afneemt. Ook in Dronten is sprake van dergelijke vervuiling: de 'toxische druk' in de gemeente varieert van gering tot matig. Er is in Dronten geen sprake van zeer hoge toxiciteit.⁵⁵

⁵¹ [Staat drinkwaterbronnen](#), RIVM, 2020, pagina 83

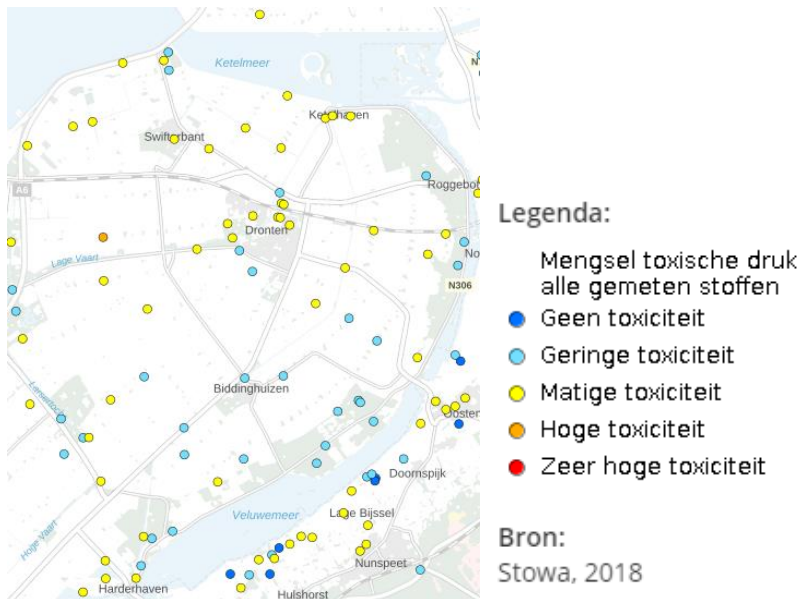
⁵² [Boringsvrije zone](#), Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

⁵³ [Toekomstverkenning: alternatieve bronnen voor drinkwater in Nederland](#), H₂O Waternetwerk, 29 augustus 2019

⁵⁴ [Waterkwaliteit KRW, 2019](#), Compendium voor de Leefomgeving

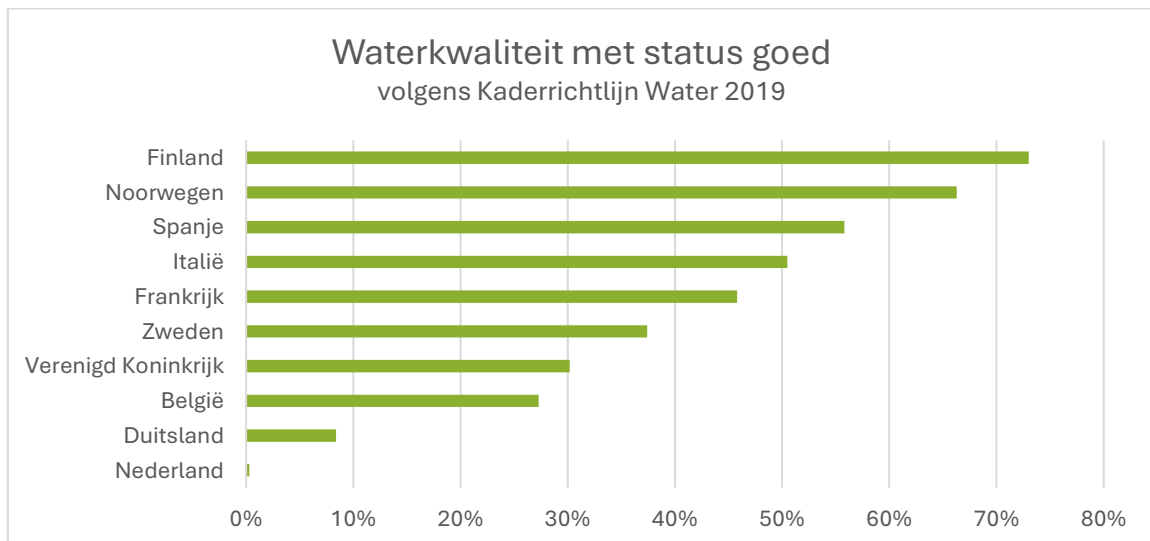
⁵⁵ [Kwaliteit oppervlaktewater \(toxische druk\)](#), Atlas Leefomgeving

Toxische druk in waterlichamen in de gemeente Dronten

Bron: Stowa via Atlas Leefomgeving

De belangrijkste oorzaken van de slechte waterkwaliteit in Nederland zijn bodemvervuiling uit het verleden, vermisting, vernietiging van de leefomgeving van waterdieren en vervuiling door bestrijdingsmiddelen uit de landbouw.⁵⁶ Om dat laatste punt aan te pakken is in de provincie Flevoland het Actieplan Bodem en Water opgezet, dat boeren faciliteert in het beperken van de negatieve invloed van de landbouw op de waterkwaliteit.⁵⁷ Het zwemwater bij de stranden die de gemeente Dronten rijk is, is overigens wel van goede en meestal zelfs uitstekende kwaliteit.

Bron: EEA via Compendium voor de Leefomgeving, bewerking De Ruijter Strategie

⁵⁶ [Waterkwaliteit KRW, 2019](#), Compendium voor de Leefomgeving

⁵⁷ [Actieplan Bodem & Water](#)

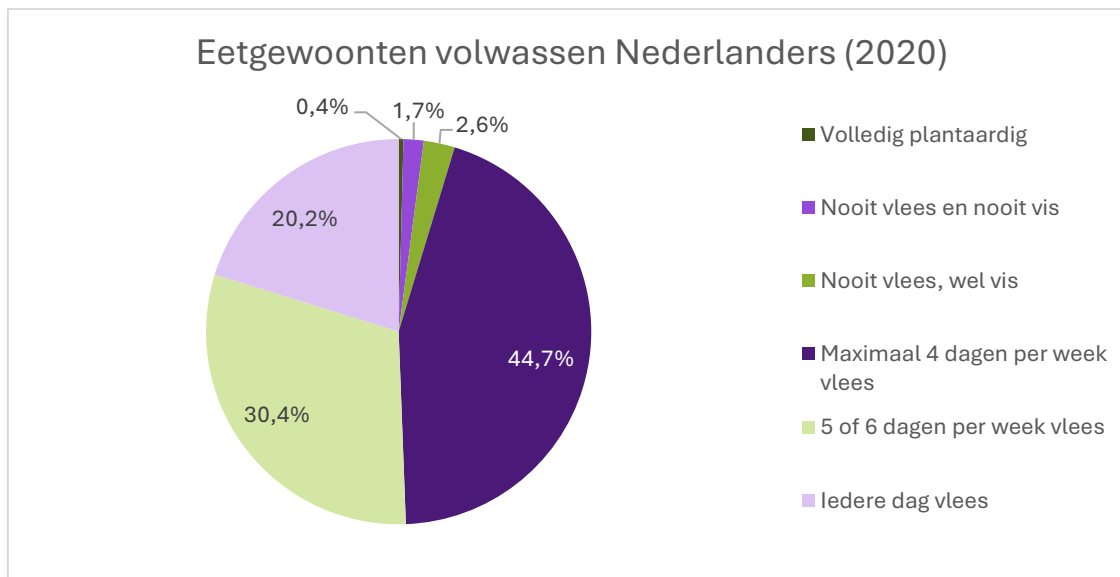
4. Gezond voedsel voor iedereen

Gezond voedsel van goede kwaliteit is essentieel voor de gezondheid en het welzijn van mensen. Een gezond voedingspatroon maakt mensen energiever en vitaler en verlaagt de kans op obesitas, diabetes, kanker en hart- en vaatziekten. Als we als bevolking steeds ouder worden, en graag zo lang mogelijk gezond en vitaal blijven, dan is gezonde voeding een belangrijke waarde om op in te zetten.

Nederlanders eten steeds bewuster

Op dit moment eten de meeste Nederlanders nog niet erg gezond (zie ook thema 'Gezonde leefstijl'). Zo eet minder dan 10 procent van de Nederlanders genoeg groenten, peulvruchten, aardappelen en graanproducten.⁵⁸ Toch zijn er ook trends te zien die aangeven dat Nederlanders over het algemeen steeds iets bewuster met hun voeding omgaan, door bijvoorbeeld meer groenten en fruit te eten. Kinderen zijn in de afgelopen jaren minder suikerhoudende dranken gaan drinken.⁵⁹ Ook nam de hoeveelheid voedsel die mensen thuis verspillen met bijna 30% af in de periode 2010-2019.⁶⁰

Een deel van de Nederlanders gaat ook bewuster om met de consumptie van vlees en andere dierlijke producten. Daarmee hopen mensen bij te dragen aan het verbeteren van dierenwelzijn en het terugdringen van de CO₂-uitstoot in de voedselproductie. Sommigen geven ook gezondheid op als reden om minder dierlijke producten te eten. Bijna de helft van de Nederlandse bevolking is 'flexitariër', wat inhoudt dat ze maximaal vier dagen per week vlees eten. In 2020 gaf meer dan een derde van de volwassenen aan minder vlees te zijn gaan eten.⁶¹

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

⁵⁸ [De meeste Nederlanders eten niet volgens de Schijf van Vijf](#), RIVM

⁵⁹ [Voedselconsumptiepeiling 2012-2016](#), Wateetnederland.nl

⁶⁰ [Voedselverspilling](#), Compendium voor de Leefomgeving

⁶¹ [Vlees geen dagelijkse kost voor 8 op de 10 Nederlanders](#), CBS

Steeds meer mensen kiezen ervoor helemaal geen vlees meer te eten en vegetariër te worden. In de periode 2018-2020 groeide het aantal vegetariërs zelfs met 50%. Naar schatting is ongeveer 4% van de Nederlanders vegetariër of pescotariër (geen vlees, wel vis). Zo'n 1,5% is veganist, wat inhoudt dat men helemaal geen dierlijke producten meer consumeert. Soms wordt verondersteld dat vegetarisme vooral een Randstedelijk fenomeen is, maar dat klopt niet. Naar verhouding wonen de meeste vegetariërs zelfs in het oosten van Nederland, waar bijna 5% van de bevolking geen vlees eet. Vegetarisme is vooral populair onder jongere mensen. Bijna 7% van de Nederlanders onder de 40 jaar is vegetariër.⁶²

Gezond voedsel is relatief duur

Wat mensen onder meer belemmert bij het maken van een gezonde voedingskeuze is het prijsverschil tussen gezond en ongezond voedsel. Ongezond voedsel is vaak goedkoper, en daardoor vooral voor mensen met een lager inkomen een aantrekkelijkere keuze. In de afgelopen tien jaar is de prijs van voedingsmiddelen sowieso sterk gestegen, met 18%. De prijs van gezond voedsel nam nog sneller toe (21%), terwijl ongezonde keuzes relatief goedkoop bleven (14,7%). Mensen met een lager inkomen hebben daardoor in steeds mindere mate toegang tot gezonde voedingsmiddelen. Fruit en dierlijke producten werden de afgelopen jaren het snelst duurder. Veel groenten, peulvruchten en granen zijn juist nagenoeg gelijk gebleven in prijs.⁶³

Het is de verwachting dat de stijging van de voedselprijzen de komende jaren door zal zetten. Vanaf 2021 zijn de energieprijzen flink gestegen en levensmiddelenproducenten rekenen de hogere productiekosten door aan de consument. Wel is de landelijke politiek van plan via het belastingstelsel invloed uit te oefenen op het prijsverschil tussen gezonde en ongezonde voedingsmiddelen. Zo hebben de coalitiepartijen afgesproken op termijn een suikerbelasting in te voeren en groente en fruit vrij te stellen van btw.⁶⁴ In andere landen is al geëxperimenteerd met een suikerbelasting en uit onderzoek blijkt dat deze kan leiden tot een keuze voor gezondere alternatieven, mits die alternatieven voorhanden zijn.⁶⁵

Kansen voor innovatieve landbouw in Dronten

Een van de drijfveren achter het droogleggen van de Flevopolder in de jaren '50 en '60 was het creëren van meer ruimte voor landbouw in Nederland. Landbouw is van oudsher dan ook een belangrijke economische en sociale pijler voor Flevoland. Dat geldt ook voor de gemeente Dronten, waar de landbouwsector goed is voor bijna 10% van de werkgelegenheid (landelijk 2,5%) en waar al sinds 1968 de landbouwschool is gehuisvest die nu bekend staat als de Aeres Hogeschool.⁶⁶

Door ingrijpende ontwikkelingen in de landbouwsector sinds de Tweede Wereldoorlog is het belang van Flevoland voor de Nederlandse voedselvoorziening verder toegenomen. Het totale landbouwareaal in Nederland wordt steeds kleiner, voornamelijk als gevolg van de uitbreiding van

⁶² [Forse groei vegetariërs en veganisten: onderzoek 'Vegatrends 2020'](#), Vegetariërsbond

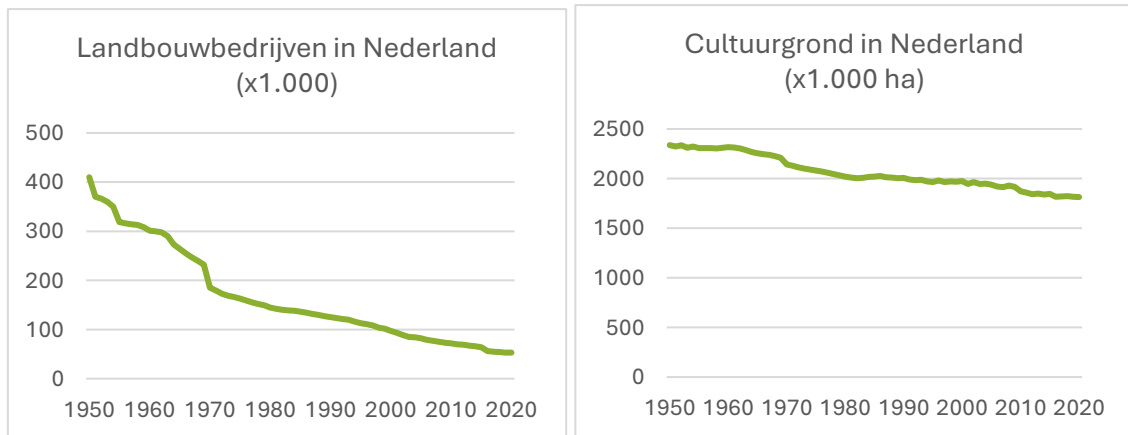
⁶³ [Prijns voeding met 18 procent gestegen in tien jaar](#), CBS, 28 mei 2021

⁶⁴ [Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst](#), Coalitieakkoord 2021-2025, VVD, D66, CDA en ChristenUnie, december 2021, pagina 33

⁶⁵ [Suikertaks: een vergelijking tussen drie Europese landen. Kenmerken en effecten van een belasting op suikerhoudende dranken, met overwegingen voor Nederland](#), RIVM, 2020

⁶⁶ [Banen naar sector](#), LISA via [waarstaatjegemeente.nl](#)

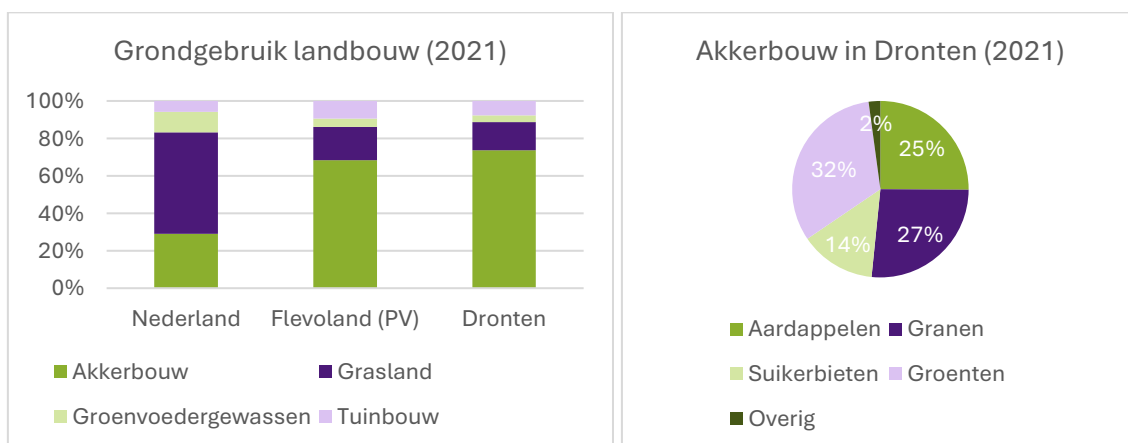
bebouwde gebieden.⁶⁷ Het aantal bedrijven in de landbouw neemt echter nog sneller af.⁶⁸ Dat weerspiegelt de vergaande schaalvergroting en intensivering van de landbouw, waarbij kleine, gemengde boerderijen plaats hebben gemaakt voor grote en gespecialiseerde boerenbedrijven.

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

In Flevoland krimpt het landbouwareaal minder snel dan in de rest van het land, waardoor de provincie nu goed is voor zo'n 5% van alle Nederlandse landbouwgrond.⁶⁹ In Dronten is het totale areaal sinds 2011 zelfs met 5% toegenomen.⁷⁰

Flevoland staat bekend om de akkerbouw: meer dan twee derde van de landbouwgrond wordt ervoor gebruikt, waar in de rest van Nederland grasland dominant is. In Dronten neemt de akkerbouw bijna driekwart van de cultuurgrond in beslag; vroeger was dat zelfs nog meer. De belangrijkste gewassen die op Drontense akkers worden geteeld zijn groenten, granen, aardappelen en suikerbieten. Vooral de groententeelt is sterk in opkomst en beslaat nu bijna een derde van de akkerbouwgrond in de gemeente.⁷¹

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

⁶⁷ [Veranderingen bodemgebruik, 1996-2015](#), Compendium voor de Leefomgeving, 2020

⁶⁸ [Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar gemeente](#), CBS Statline

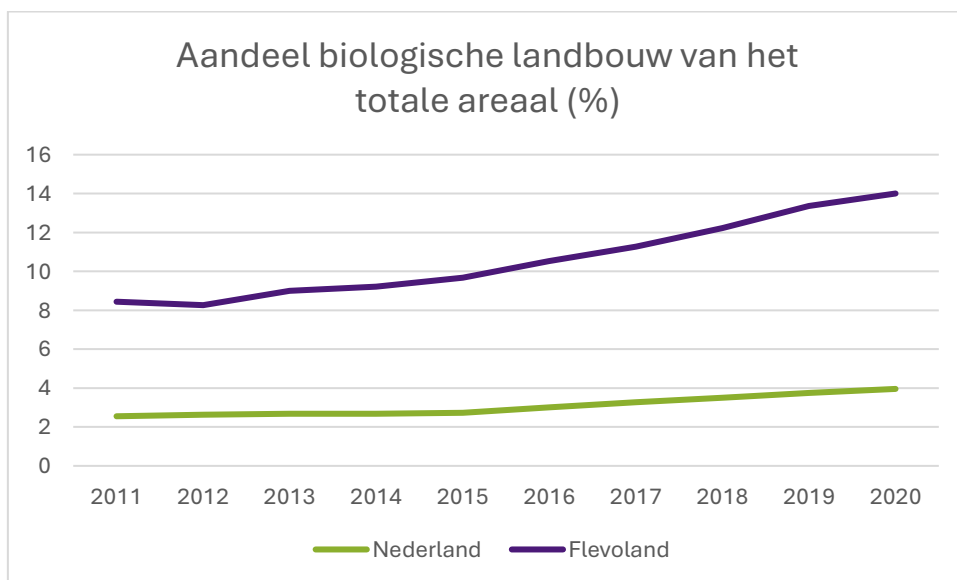
⁶⁹ [Aantal boerderijen in Flevoland daalt minder snel dan elders](#), CBS, 29 december 2015

⁷⁰ [Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar gemeente](#), CBS Statline

⁷¹ [Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar gemeente](#), CBS Statline

Sinds de Tweede Wereldoorlog is de landbouw in Nederland sterk getransformeerd, maar ook de komende jaren staan de sector grootschalige veranderingen te wachten. De roep om verduurzaming en de-intensivering wordt steeds luider, zowel in de publieke opinie als in de landelijke en Europese politiek.⁷² Mensen worden zich bewuster van de ecologische impact van hun voedselconsumptie en willen graag dat de productieketen eerlijk en duurzaam wordt ingericht. In het Westen is de vraag naar biologisch voedsel in de afgelopen jaren dan ook hard gegroeid.⁷³

In de biologische markt heeft Flevoland, en Dronten in het bijzonder, een sterke uitgangspositie. Ruim 14% van de Flevolandse landbouw is al biologisch, waarmee de provincie een enorme voorgrond heeft op de rest van Nederland (4%).⁷⁴ De komende jaren zal de biologische landbouw in de provincie zelfs nog verder groeien, aangezien veel Flevolandse boeren de transitie naar een biologische bedrijfsvoering al zijn ingegaan.⁷⁵ Mogelijk kan Flevoland daardoor in de komende jaren aansluiten bij Europese koplopers als Oostenrijk (25% biologische landbouw), Zweden (20%) en Italië (15%).⁷⁶ Daarvoor moeten wel voldoende exportmogelijkheden voorhanden zijn, en juist voor biologisch voedsel is dat soms lastig. Zo worden hoge eisen gesteld aan kwaliteit en duurzaamheid, en sommige Duitse staten erkennen voedsel tegenwoordig alleen als biologisch wanneer het lokaal is geproduceerd. Daar staat tegenover dat Flevolandse producten in het buitenland uitstekend bekendstaan vanwege hun kwaliteit, uniformiteit en leveringsbetrouwbaarheid.⁷⁷

Bron: CBS via Compendium voor de Leefomgeving, bewerking De Ruijter Strategie

De vruchtbare grond en de efficiënte verkaveling van de Flevolandse polders waren al van meet af aantrekkelijk voor hoogopgeleide en innovatieve landbouwondernemers. Het gevolg daarvan is dat de gemeente Dronten nu rijk is aan hoogopgeleide landbouwondernemers en vooruitstrevende biologische landbouwbedrijven, die zich onder andere ook richten op de ontwikkeling van

⁷² [Naar duurzame toekomstperspectieven voor de landbouw](#), SER, mei 2021; [Flevolandse landbouw op de schop, Brussel stemt voor 'Van boer tot bord'-strategie](#), Omroep Flevoland, 20 oktober 2021

⁷³ [Agro-Food Fields. De innovatiepolder van Europa](#), gemeente Dronten, 5-6, 16

⁷⁴ [Biologische landbouw: arealen en veestapels, 2011-2020](#), Compendium voor de Leefomgeving

⁷⁵ [Biologische landbouw in Flevoland](#), Wageningen University & Research, januari 2020, pagina 7

⁷⁶ [Biologische landbouw: arealen en veestapels, 2011-2020](#), Compendium voor de Leefomgeving

⁷⁷ [Biologische landbouw in Flevoland](#), Wageningen University & Research, januari 2020, pagina 7-8

vleesvervangers. De aanwezigheid van de onderwijsinstellingen Aeres Hogeschool en Wageningen University & Research dragen eveneens bij aan het innovatieve klimaat. Er is internationale belangstelling voor de kennis en technologie die de regio Flevoland in huis heeft, want op mondiaal niveau staat de landbouw voor grote uitdagingen. De wereldbevolking zal de komende decennia jaar doorgroeien naar tien of zelfs elf miljard mensen, waarvan een steeds groter deel in steden zal wonen. De vraag naar goed voedsel zal daardoor enorm toenemen, vooral in Afrika en Azië, terwijl juist daar vruchtbare grond relatief schaars is. Met hun kennis en innovatie dragen Flevolandse onderzoekers en boeren bij aan het vinden van slimme oplossingen voor deze mondiale uitdagingen.⁷⁸

⁷⁸ [Agro-Food Fields. De innovatiepolder van Europa](#), gemeente Dronten, pagina 4-6, 14-19

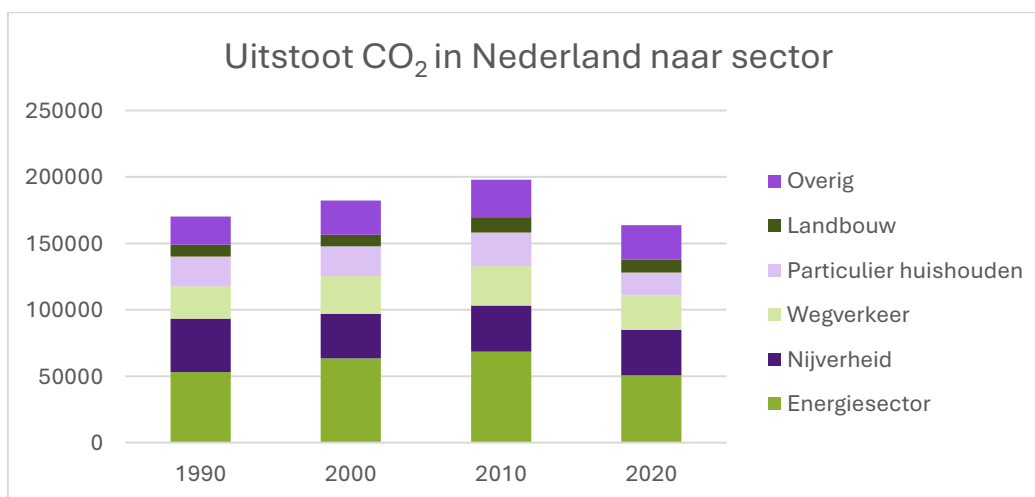
5. Schone energie voor iedereen

In 2015 heeft Nederland samen met 195 andere landen in Parijs afspraken gemaakt over het beperken van de opwarming van de aarde. De deelnemende landen hebben zich toen vastgelegd op een stijging van de gemiddelde temperatuur van maximaal twee graden Celsius. Op basis van de afspraken van Parijs heeft de Nederlandse overheid in 2019 een Klimaatakkoord gesloten met maatschappelijke partijen en het bedrijfsleven, met als doelstelling een klimaatneutraal Nederland in 2050. Als eerste mijlpaal richting dat einddoel moet in 2030 de uitstoot van broeikasgassen in Nederland al met 49% zijn afgenomen ten opzichte van 1990.⁷⁹ Ook Europa heeft de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn, en wil in 2030 een uitstootreductie van 55% hebben gerealiseerd.

Uitstoot broeikasgassen loopt terug, maar plannen schieten tekort

De manier waarop we energie opwekken is verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de CO₂-uitstoot. Een transitie naar duurzame, hernieuwbare energie is daarom essentieel voor het bereiken van de klimaatdoelstellingen. Daar komt nog bij dat de komende jaren andere belangrijke vervuilers, zoals verkeer en industrie, in hoog tempo geëlektrificeerd zullen worden (zie thema 'Duurzame en veilige mobiliteit voor iedereen'). Dat heeft alleen zin als die elektriciteit duurzaam geproduceerd wordt. De nu al ingezette energietransitie gaat grote gevolgen hebben voor ons land: bestaande fossiele energiebronnen als aardgas, olie en kolen zullen worden afgebouwd en vervangen door wind en zon. Tegelijkertijd zal energie voor iedereen in de samenleving beschikbaar en betaalbaar moeten blijven.

De totale uitstoot van broeikasgassen in Nederland lag in 2020 al 25% lager dan in 1990.⁸⁰ Koolstofdioxide, beter bekend als CO₂, is het belangrijkste broeikasgas; de energiesector is verantwoordelijk voor ongeveer een derde van alle emissies van die stof. De totale CO₂-uitstoot in Nederland bereikte een hoogtepunt in 2010 en is sindsdien met 17% gedaald. Ten opzichte van 1990 is de daling in CO₂-uitstoot 4%.⁸¹

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

⁷⁹ [Klimaatakkoord](#), Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 28 juni 2019, pagina 4

⁸⁰ [Monitor Klimaatbeleid 2021](#), Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, pagina 4

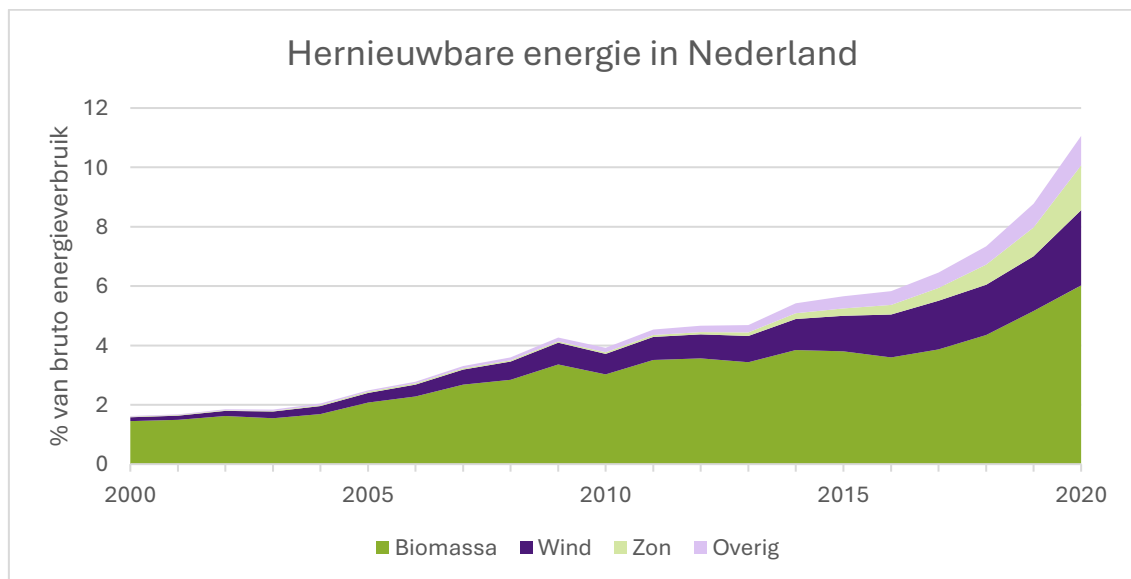
⁸¹ [Emissies naar lucht op Nederlands grondgebied; totalen](#), CBS Statline

Nederland heeft de uitstoot van broeikasgassen dus al kunnen inperken, maar in 2021 concludeerde het Planbureau voor de Leefomgeving dat de doelstellingen voor 2030 met het huidige beleid niet zullen worden gehaald. Als de plannen ongewijzigd worden doorgevoerd kan een uitstootreductie van 38-48% worden gerealiseerd, waarmee Nederland tekort zal schieten voor de 49%-doelstelling uit het Klimaatakkoord.⁸² Een belangrijke oorzaak is dat de meeste duurzaamheidsinvesteringen moeten worden gedaan in de private sector, terwijl daar vooralsnog de benodigde financiële prikkels en regie ontbreken. Hoe langer het echter duurt tot de energietransitie op gang komt, hoe drastischer de overgang zal zijn en hoe hoger de kosten voor de samenleving.⁸³

Mede daarom nemen overheden steeds meer de regie in handen. Sinds het sluiten van het Klimaatakkoord hebben dertig energieregio's ieder een Regionale Energiestrategie (RES) en een Regionale Structuur Warmte (RSW) opgesteld. Daarin zijn op regionaal niveau plannen en afspraken vastgelegd om de energietransitie in goede banen te leiden. De gemeente Dronten maakt deel uit van de RES-regio Flevoland.⁸⁴

Dronten loopt voor in hernieuwbare energie

In de totale Nederlandse energieproductie groeit het aandeel hernieuwbare energie gestaag. In 2020 kwam 11,1% van de energie al voort uit duurzame bronnen. Daarmee werd de EU-doelstelling voor dat jaar (14%) echter niet gehaald. Het grootste deel van de hernieuwbare energie in Nederland wordt opgewekt via de verbranding van biomassa.⁸⁵

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Op het gebied van hernieuwbare energie loopt de gemeente Dronten voor op de rest van Nederland. In 2019 was meer dan 37% van de verbruikte energie in Dronten hernieuwbaar. In 2016 was dat nog zo'n 30%.⁸⁶ Het contrast met de rest van Nederland is nog groter als wordt meegenomen

⁸² [Klimaat- en Energieverkenning 2021](#), Planbureau voor de Leefomgeving, 28 oktober 2021

⁸³ [Energietransitie](#), DNB

⁸⁴ [Regionale Energie Strategie \(RES\)](#), provincie Flevoland; [Nationaal Programma Regionale Energiestrategie](#)

⁸⁵ [11 procent energieverbruik in 2020 afkomstig uit hernieuwbare bronnen](#), CBS, 31 mei 2021

⁸⁶ [Percentage bekende hernieuwbare energie](#), waarstaatjegemeente.nl

dat de hernieuwbare energie in Dronten voor het grootste deel voortkomt uit wind en zon; er zijn in de gemeente geen biomassacentrales. Het aantal woningen met zonnepanelen is in Dronten dan ook hoger dan in de rest van het land: 27,8% ten opzichte van 15,7%.⁸⁷ Dalende kosten en gunstige regelingen hebben voor een explosieve toename van het aantal huizen met zonnepanelen gezorgd in de afgelopen tien jaar. In Dronten is die stijging zelfs nog sneller gegaan dan elders.⁸⁸

De provincie Flevoland gaat in de komende jaren een grote bijdrage leveren aan de opgave om meer hernieuwbare energie op te wekken in Nederland. Flevoland is op dit moment al een belangrijke leverancier van met name windenergie: meer dan een kwart van alle windenergie op land in Nederland wordt in Flevoland geproduceerd.⁸⁹ In 2030 wil Flevoland goed zijn voor 5,8 van de in Nederland benodigde 35 terawattuur (TWh) hernieuwbare energie, waarvan 80% windenergie en 20% zonne-energie.⁹⁰ Om dat doel te bereiken heeft de provincie al in 2016 het Regioplan Windenergie opgesteld, met plannen voor nieuwe windmolenparken in de hele provincie. Ook in Dronten zullen volgens de plannen veel nieuwe windturbines worden bijgebouwd, in het noorden, oosten en zuiden van de gemeente.⁹¹

Windmolens in Dronten in maart 2022

Bron: Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

⁸⁷ [Woningen met zonnepanelen](#), CBS – Zonnestroom via [waarstaatjegemeente.nl](#)

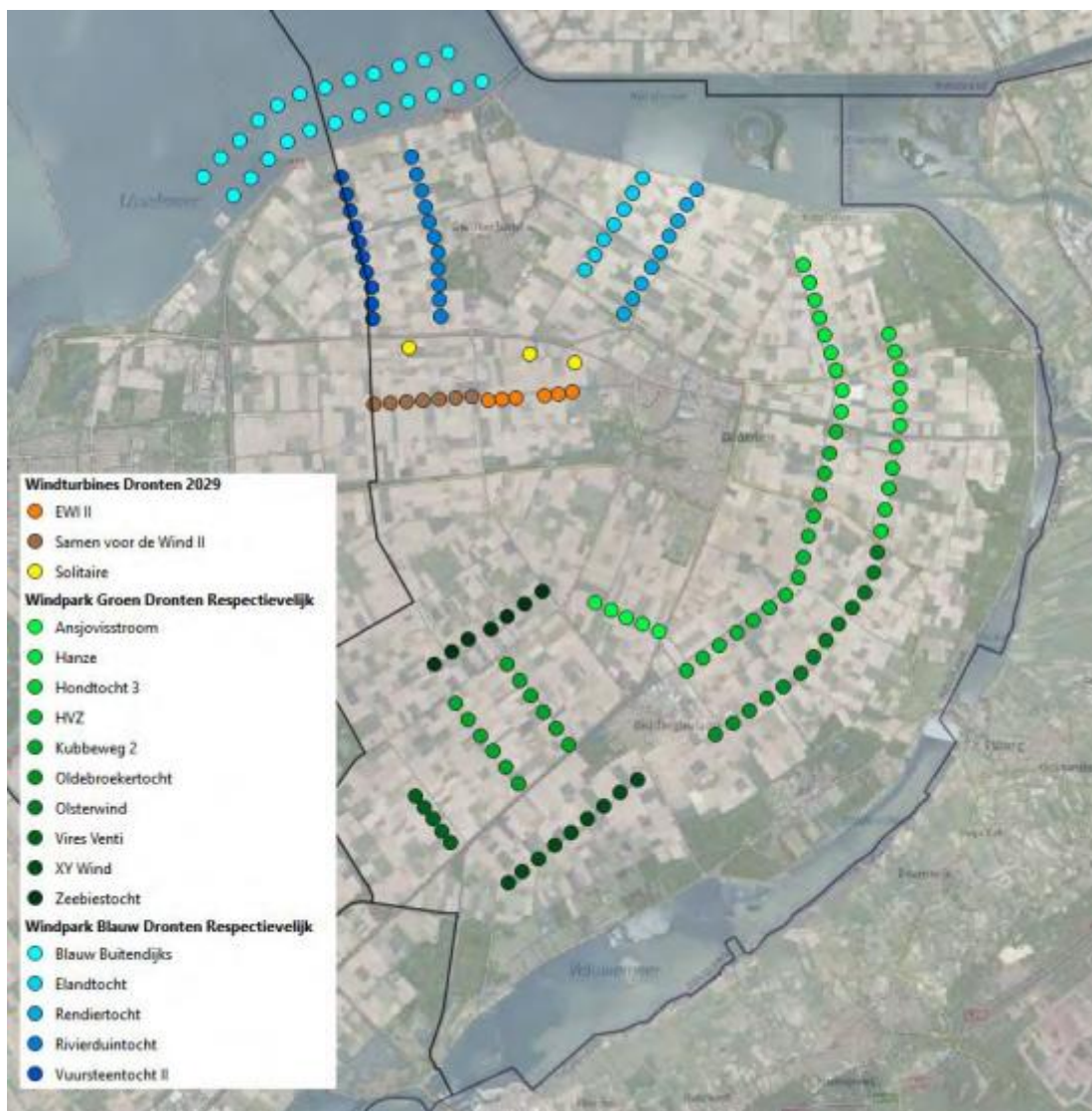
⁸⁸ Zie de [Regionale klimaatmonitor](#) voor meer cijfers over de energietransitie in Dronten

⁸⁹ [Hernieuwbare energie; zonnestroom, windenergie, RES-regio](#), CBS Statline

⁹⁰ [Regionale Energie Strategie Flevoland](#), Flevolandse Energieagenda

⁹¹ [Plangebied](#), Windplan Groen

Windmolens in Dronten in 2029 (gepland)

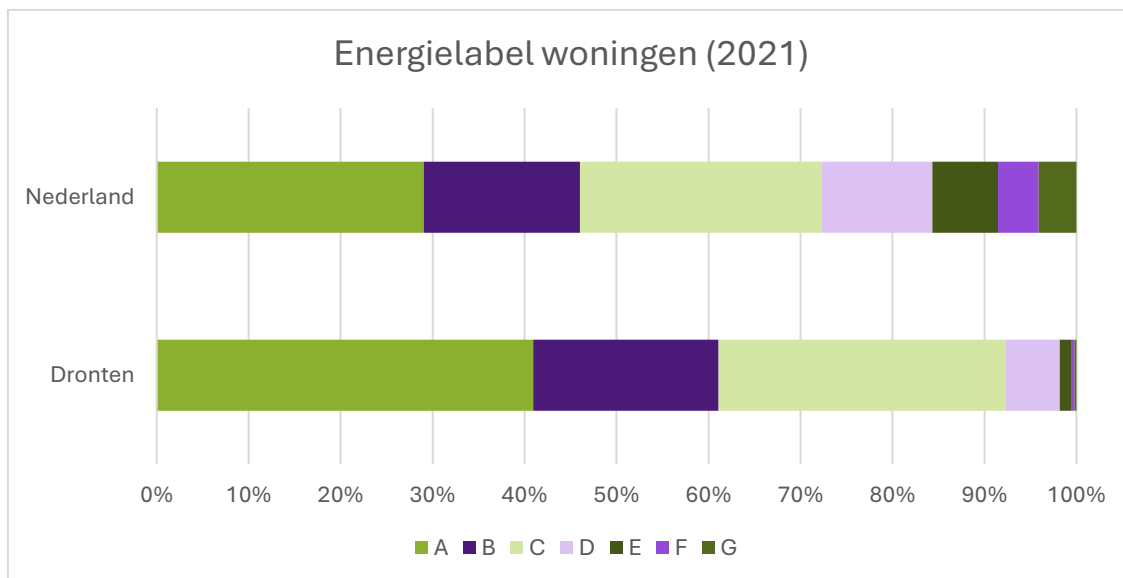

Bron: Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Dronten relatief energiezuinig

In de energietransitie zijn ook het verduurzamen van de gebouwde omgeving en het minimaliseren van het energieverbruik belangrijke onderdelen. In vergelijking met de rest van Nederland valt de verduurzamingsopgave in Dronten mee omdat de meeste woningen er relatief nieuw zijn, en dus ook relatief energiezuinig. Ruim 40% van de Drontense woningen heeft energielabel A, ten opzichte van 27% van de woningen in Nederland. 92% heeft label C of beter; landelijk is dat 70%.⁹²

⁹² [Energietabel woningen](#), RVO via [waarstaatjegemeente.nl](#)

Bron: RVO via waarstaatjegemeente.nl, bewerking De Ruijter Strategie

De minst duurzame woningen zijn te vinden in de centra van de drie dorpskernen.⁹³ Het gemiddeld elektriciteitsverbruik van woningen in Dronten is sinds 2013 gedaald, maar die daling is de afgelopen jaren gestagneerd. Voor koopwoningen nam het gemiddelde verbruik zelfs weer iets toe.⁹⁴

In Dronten wordt steeds minder aardgas verbruikt: ten opzichte van 2010 was het gemiddelde aardgasverbruik in 2019 al met meer dan 35% gedaald. Vrijstaande woningen verbruiken het meeste gas, appartementen het minst.⁹⁵ Om volledig klimaatneutraal te worden zullen voor 2050 alle woningen in Nederland van het gas af moeten. Die overgang zal geleidelijk en gefaseerd moeten worden doorgevoerd, en gemeenten voeren daarin volgens het Klimaatakkoord de regie.⁹⁶ Daarom stelt elke gemeente een Transitievisie Warmte op, die in Dronten in 2021 werd vastgesteld.

In Dronten heeft bijna 7% van de huishoudens te maken met energiearmoede.⁹⁷ Dat betekent dat deze mensen met een laag inkomen hoge energielasten moeten betalen, of dat ze vanwege een energie-onzuinige woning veel zullen moeten investeren in verduurzaming.

⁹³ [Datavoorziening Energietransitie Gebouwde Omgeving](#), VNG Realisatie

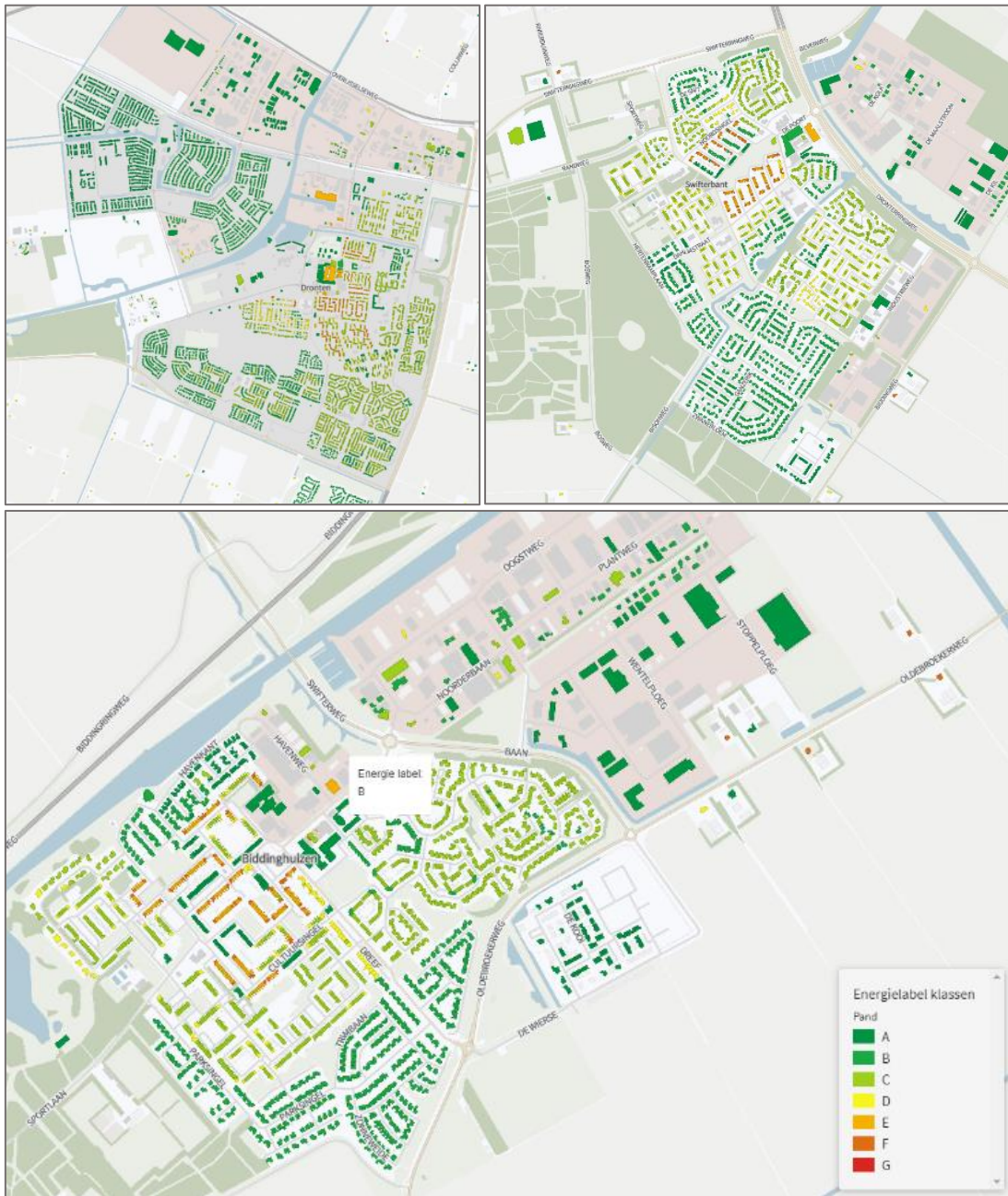
⁹⁴ [Gemiddeld elektriciteitsverbruik woningen](#), waarstaatjegemeente.nl

⁹⁵ CBS Statline (2010 en 2019)

⁹⁶ [Transitievisie warmte](#), Programma Aardgasvrije Wijken

⁹⁷ [Transitievisie Nieuwe Warmte](#), gemeente Dronten, 2021, pagina 8

Energie labels gebouwde omgeving in kernen Dronten, Swifterbant en Biddinghuizen

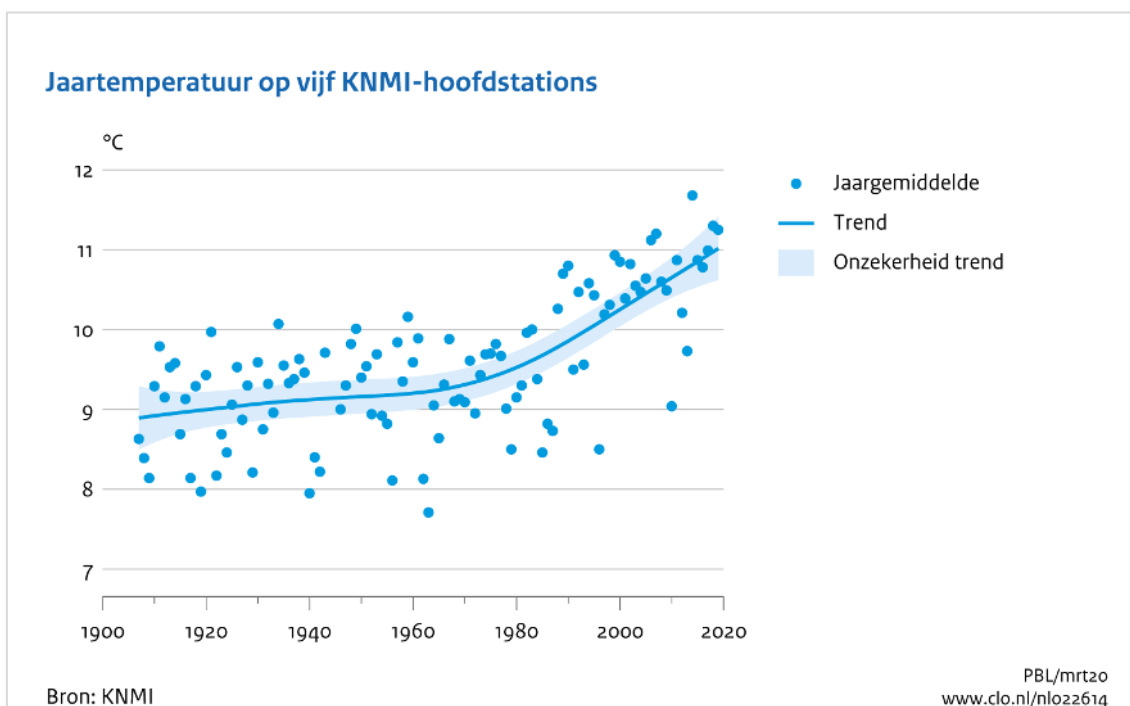
Bron: VNG Realisatie

6. Omgaan met klimaatverandering en rampen

Zelfs als Nederland erin slaagt klimaatneutraal te worden in 2050 (zie thema 'Schone energie voor iedereen') is de kans groot dat ons land te maken zal krijgen met de gevolgen van klimaatverandering. Door de stijging van de gemiddelde temperatuur loopt Nederland meer risico op perioden van hitte en droogte, en op wateroverlast en overstromingen. Om de schadelijke effecten daarvan zo veel mogelijk te beperken, gaan provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk de komende jaren zogeheten 'klimaatadaptieve' maatregelen nemen.

Nederland gemiddeld 2,1 °C warmer in één eeuw

Door de uitstoot van broeikasgassen wordt het gemiddeld steeds warmer op aarde. Ook in Nederland heeft dat gevolgen voor het klimaat. Hoewel weersomstandigheden altijd grillig blijven en sommige jaren flink kouder kunnen uitvallen, laten de metingen zien dat de gemiddelde temperatuur in Nederland gestaag toeneemt; sinds 1907 met 2,1 °C. Wereldwijd is de temperatuur in dezelfde periode met 1,0 °C gestegen. Dat de opwarming in Nederland dubbel zo snel gaat, heeft vooral te maken met het feit dat oceanen minder snel opwarmen dan landmassa's, maar ook andere factoren dragen eraan bij. Zo geeft de zon tegenwoordig meer warmte af doordat de afgelopen decennia de luchtkwaliteit in ons land sterk is verbeterd (zie thema 'Gezonde milieu-kwaliteit').⁹⁸

Bron: Compendium voor de Leefomgeving

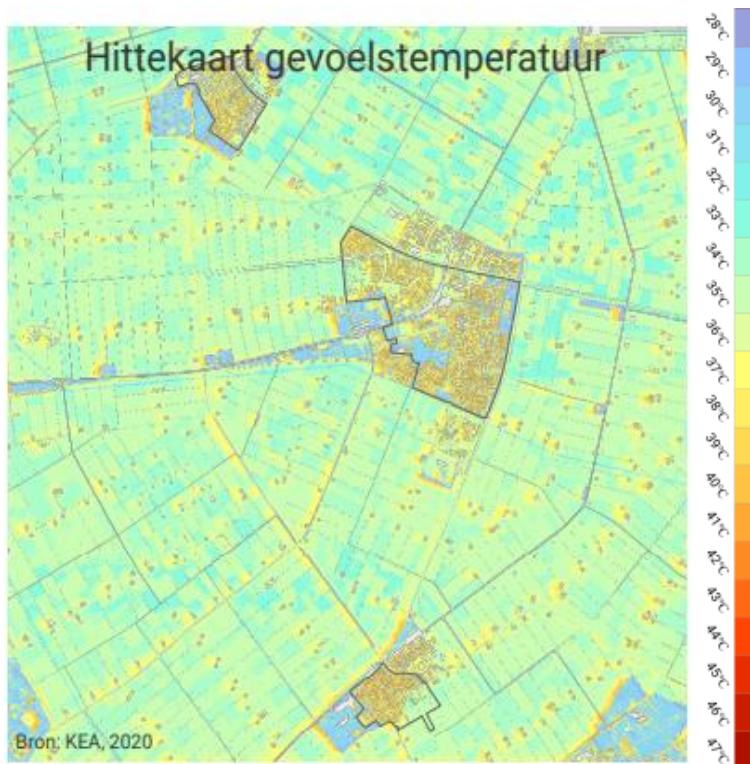
⁹⁸ [Temperatuur in Nederland en mondiaal, 1907-2019](#), Compendium voor de Leefomgeving, geraadpleegd 1 april 2022

Vooral ouderen lopen risico op hittestress

Niet alleen de gemiddelde temperatuur is gestegen, ook het aantal warme dagen en hittegolven is in Nederland toegenomen. Zo ook in de provincie Flevoland. De zomer van 2018 was de warmste in ten minste drie eeuwen. In Lelystad werd een recordaantal zomerse dagen (49) gemeten; dat wil zeggen dat de maximumtemperatuur op deze dagen boven de 25 °C kwam. In het huidige klimaat telt een jaar gemiddeld 21 van zulke zomerse dagen, terwijl in het uiterste klimaatscenario zomers als die van 2018 rond 2100 de norm zullen zijn. Tegelijkertijd worden ook de winters zachter en worden over het algemeen minder dagen met vorst geregistreerd. In Flevoland zijn er nu gemiddeld 56 vorstdagen per jaar; in 2050 kan dat aantal gehalveerd zijn. Dat betekent dat het groeiseizoen eerder begint en tot wel vijftig dagen langer duurt, wat positieve gevolgen kan hebben voor de landbouw.⁹⁹

In steden en dorpen is het 's zomers vaak een paar graden warmer dan op het platteland. Doordat de bodem in de bebouwde omgeving verhard is, kan verdamping de warmte van de zon minder goed dempen. 's Nachts wordt deze warmte door stenen, asfalt en beton vastgehouden. Het 'hitte-eilandeffect' treedt ook op in de kernen van de gemeente Dronten, al kunnen inwoners relatief dichtbij verkoeling zoeken in de dorpsbossen.¹⁰⁰

Hittekaart van de gevoelstemperatuur op warme dagen
in de gemeente Dronten

Bron: Climate Adaptation Services, Tauw en Klimaatverbond Nederland

⁹⁹ [Ons klimaat verandert. Facts & figures voor klimaatadaptatie in de regio Flevoland](#), KNMI, januari 2019

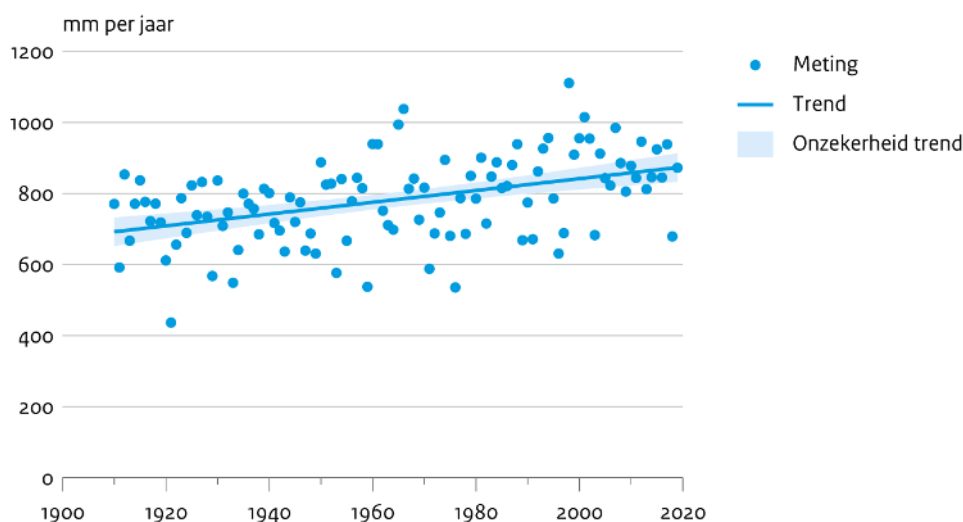
¹⁰⁰ [Hitte- en eenzaamheidskaart Dronten](#), Climate Adaptation Services, Tauw en Klimaatverbond Nederland, aangevraagd op 1 april 2022

Bij extreem hoge temperaturen kunnen mensen last krijgen van hittestress. Het lichaam slaagt er dan niet in zichzelf af te koelen, met fysieke klachten en mogelijk zelfs overlijden als gevolg. Ouderen lopen op warme dagen het grootste risico op hittestress, vanwege een combinatie van factoren. Zo ervaren zij een minder sterke dorstprikkel dan jonge mensen, waardoor ze minder geneigd zijn voldoende te drinken. Ook hebben ouderen in de zomervakantie vaak last van 'zomereenzaamheid' doordat hun vaste hulpverleners er niet zijn of de dagbesteding dicht is. Er zijn tijdens hittegolven dus minder mensen in de buurt die op deze ouderen letten.¹⁰¹ In Dronten wonen naar schatting zo'n 280 ernstig eenzame 75-plussers. De dichtheid is vooral hoog in de centra van de kernen Dronten en Biddinghuizen.¹⁰²

Door natter klimaat grotere kans op wateroverlast

Net als de rest van Nederland is Flevoland de afgelopen decennia steeds natter geworden: sinds 1910 is de jaarlijkse hoeveelheid neerslag met 26% toegenomen. Naar verwachting zet deze trend zich door en valt er rond 2050 gemiddeld 2,5 tot 5,5% meer neerslag dan nu. De stijging van de gemiddelde temperatuur is daar de voornaamste oorzaak van, aangezien warme lucht meer vocht kan vasthouden dan koude. Daardoor zullen ook de frequentie en intensiteit van extreme buien toenemen.¹⁰³

Jaarlijkse hoeveelheid neerslag in Nederland, 1910-2019

Bron: KNMI; bewerking PBL

PBL/mrt20
www.clo.nl/nl050808

Bron: Compendium voor de Leefomgeving

In bebouwde gebieden infiltreert regenwater minder goed in de bodem. Daardoor kan, vooral in de zomermaanden, het riool overbelast raken door hevige buien. In de winter loopt het buitengebied juist meer risico op wateroverlast. Door langdurige buien stijgt het grondwaterpeil, wat schade kan toebrengen aan landbouw en natuur.¹⁰⁴ In de Flevopolder wordt overtollig water met gemalen naar het IJsselmeer overgebracht. Daarvoor moet het water 5 à 6 meter omhoog worden

¹⁰¹ [Hitte: gevolgen voor de gezondheid](#), Kennisportaal Klimaatadaptatie

¹⁰² [Hitte- en eenzaamheidskaart Dronten](#), Climate Adaptation Services, Tauw en Klimaatverbond Nederland

¹⁰³ [Ons klimaat verandert. Facts & figures voor klimaatadaptatie in de regio Flevoland](#), KNMI, januari 2019

¹⁰⁴ [Achtergrondinformatie wateroverlast](#), Kennisportaal Klimaatadaptatie

gepompt, en dat kost veel energie. Bij hogere waterstanden is dus ook meer energie nodig om de polder droog te houden.¹⁰⁵

Het Rijk heeft naar aanleiding van het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (2018) € 200 miljoen beschikbaar gesteld voor financiële ondersteuning van klimaatadaptatiemaatregelen van gemeenten. Buurgemeenten van Dronten hebben via de Impulsregeling klimaatadaptatie al financiering gekregen voor projecten die de waterberging bij hevige buien verbeteren en de leefomgeving vergoeden, zodat water sneller afgevoerd kan worden.¹⁰⁶ In het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie hebben overheden de gezamenlijke ambitie vastgelegd om Nederland in 2050 volledig klimaatbestendig en waterrobuust te hebben ingericht. In het kader van die doelstelling werkt het samenwerkingsverband Klimaatadaptatie Flevoland (KAF), waar ook de gemeente Dronten deel van uitmaakt, aan bewustwording over klimaatbestendigheid bij herinrichting, beheer, onderhoud en nieuwbouw in de fysieke ruimte. Zo kan met preventieve maatregelen toekomstige schade worden voorkomen.¹⁰⁷

Risico op droogte in Flevoland beperkt

Het einde van het vorige decennium kende een relatief hoog aantal droge perioden, met de zomer van 2018 als uitschieter. Terugkijkend op lange termijn is tot nu toe geen significante trend waar te nemen van steeds meer droge perioden in Flevoland, maar door klimaatverandering kan droogte in de toekomst wel frequenter worden. Volgens prognoses van het KNMI kan het gemiddelde neerslagtekort in het voorjaar en de zomer tot 2050 met zo'n 30% toenemen.¹⁰⁸ Er wordt gesproken van een neerslagtekort wanneer meer water verdampt dan dat er aan neerslag voor terugkomt. In Nederland is dat in de zomermaanden vrijwel altijd het geval, maar de omvang van het tekort kan sterk variëren.

Droogte kan ervoor zorgen dat de kwaliteit van het oppervlaktewater verslechtert (zie thema 'Schoon water en duurzame drinkwatervoorziening'). Doordat Flevoland in tijden van weinig neerslag oppervlaktewater uit de omliggende meren kan gebruiken, heeft de provincie over het algemeen minder last van droogte. Grondwaterstanden worden in de polder ook nauwkeurig gereguleerd, waardoor droogte daar relatief weinig gevolgen heeft voor de landbouw. In tijden van droogte is de landbouwopbrengst in Flevoland dan ook over het algemeen groter dan in de rest van het land.¹⁰⁹ Het té laag houden van grondwaterstanden kan echter zorgen voor snellere inklinking van de bovenste laag van de bodem en daarmee schade toebrengen aan landbouwgewassen.

Flevoland gevoelig voor overstroming, maar kans daarop is klein

Door de opwarming van de aarde en het smelten van ijskappen op Antarctica en Groenland stijgt de zeespiegel. Ten opzichte van 1890 ligt de zeespiegel aan de Noordzeekust al 24 cm hoger, en naar verwachting zal de stijging de komende decennia nog sneller gaan.¹¹⁰ Zo wordt tot 2050 een stijging van 15-40 cm verwacht, en tot 2100 zelfs van één meter of meer. Tegelijkertijd krijgen de

¹⁰⁵ [Ons klimaat verandert. Facts & figures voor klimaatadaptatie in de regio Flevoland](#), KNMI, januari 2019

¹⁰⁶ [Financiering voor klimaatadaptatieve maatregelen in Flevoland](#), Waterschap Zuiderzeeland, 2 maart 2022

¹⁰⁷ [Klimaat in de straat](#), Klimaatadaptatie Flevoland

¹⁰⁸ [Ons klimaat verandert. Facts & figures voor klimaatadaptatie in de regio Flevoland](#), KNMI, januari 2019

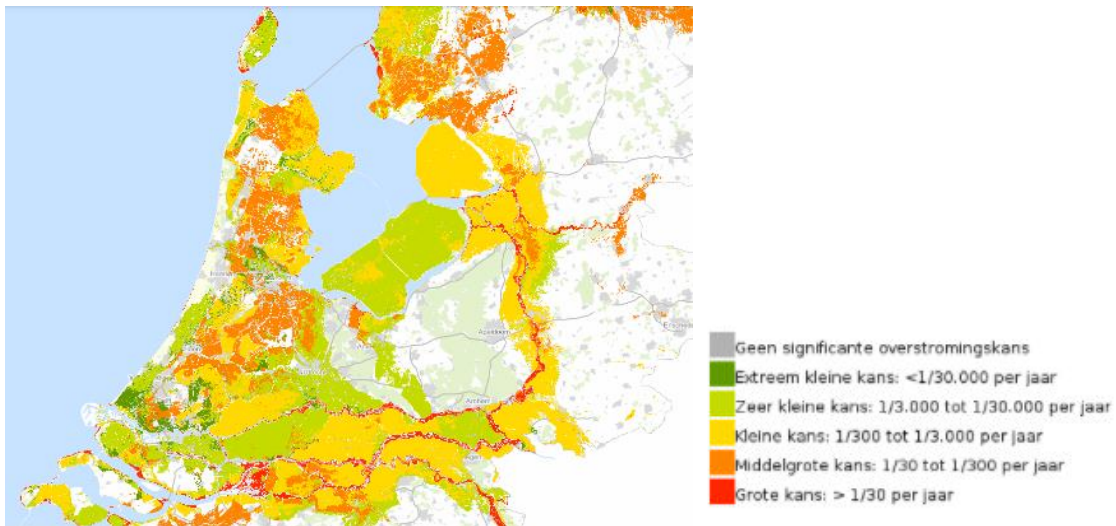
¹⁰⁹ [Ons klimaat verandert. Facts & figures voor klimaatadaptatie in de regio Flevoland](#), KNMI, januari 2019

¹¹⁰ [Zeespiegelstijging langs de Nederlandse kust en mondiaal, 1890-2018](#), Compendium voor de Leefomgeving, geraadpleegd op 1 april 2022

grote rivieren in Nederland meer water te verwerken, doordat stroomopwaarts meer regen valt en in de winter minder water wordt vastgehouden in de vorm van sneeuw.¹¹¹

De Flevopolder ligt als droogmakerij vrijwel geheel onder zeeniveau. De potentiële schade bij een overstroming is daardoor groot. De kans dat een dergelijke overstroming plaats zal vinden wordt echter als relatief klein ingeschat. Een belangrijke reden daarvoor is dat het waterpeil in het IJsselmeer, in tegenstelling tot dat van de Noordzee, kan worden gereguleerd. Rijkswaterstaat heeft ervoor gekozen het peil van het IJsselmeer in ieder geval tot 2050 niet mee te laten stijgen met de zeespiegel. Overtollig water in het IJsselmeer zal via pompen en spuien naar de Waddenzee worden afgevoerd. Daardoor is de kans op een grote overstroming in de Flevopolder vele malen kleiner dan bijvoorbeeld een overstroming in de stroomgebieden van de Maas en de Rijn.¹¹²

Kans op een overstroming van meer dan 50 cm in Midden-Nederland (norm 2050)

Bron: Klimaateffectatlas

¹¹¹ [Achtergrondinformatie overstroming](#), Kennisportaal Klimaatadaptatie

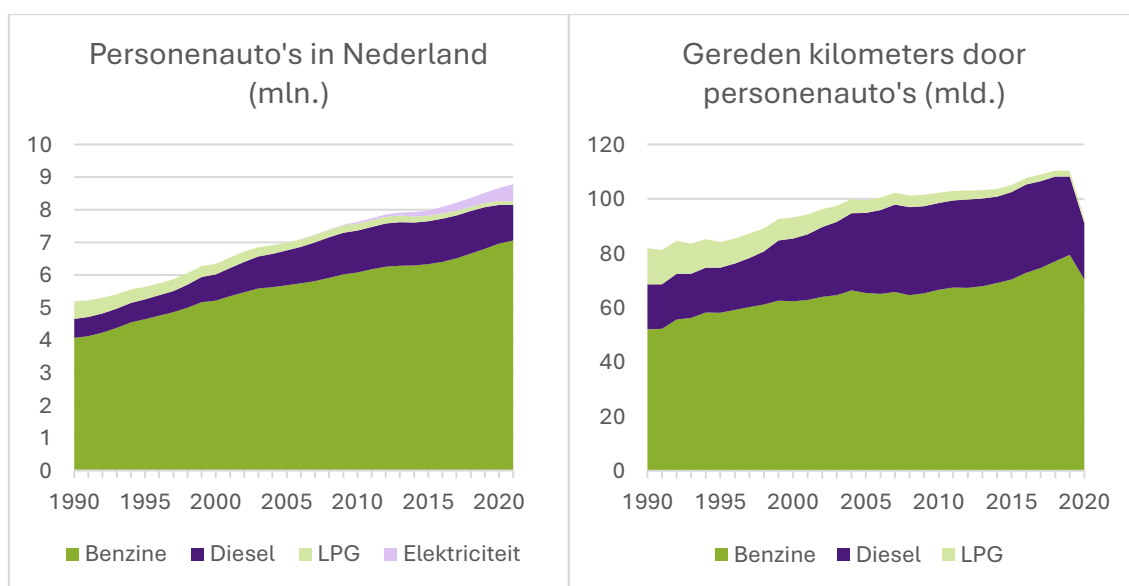
¹¹² [Klimaateffectatlas](#)

7. Duurzame en veilige mobiliteit voor iedereen

Voor een goed functionerende samenleving en economie is mobiliteit van groot belang, ook op gemeentelijk niveau. Mensen reizen om te werken, te winkelen, te recreëren en om sociale contacten te onderhouden. Hoe mobieler mensen zijn, hoe meer vrijheid ze hebben om hun leefomgeving te ontdekken en zichzelf te ontplooien. Mobiliteit heeft echter ook haar keerzijdes. Meer mensen onderweg betekent meer kans op ongelukken, files en vertragingen. Daarnaast zorgt verkeer voor uitstoot en geluidsoverlast, wat nadelig is voor de gezondheid van mensen en de kwaliteit van natuur en milieu. Dronten staat net als de rest van Nederland voor de opgave om de groeiende mobiliteit op een veilige manier te faciliteren en tegelijkertijd te verduurzamen.

Ondanks thuiswerken blijft verkeersvolume structureel toenemen

Het aantal auto's en het aantal gereden kilometers in Nederland groeit al decennialang gestaag. Momenteel telt Nederland bijna negen miljoen personenauto's, waarvan het grootste deel op benzine rijdt. Deze structurele toename in autobezit en verkeersvolume heeft verschillende oorzaken. Zo is Nederland de afgelopen decennia welvarender geworden en transport relatief goedkoper. Daarnaast delen mensen vanwege de huishoudensverdunning hun auto minder met gezinsgenoten en nodigen nieuwe wegverbindingen uit tot meer gebruik.¹¹³

Bron: Compendium voor de Leefomgeving, bewerking De Ruijter Strategie

De coronapandemie zorgde in 2020 voor een scherpe trendbreuk in het verkeersvolume: wat betreft gereden autokilometers ging Nederland twintig jaar terug in de tijd. Files verdwenen doordat veel mensen (vaker) thuis gingen werken, en velen spraken de wens uit ook na de pandemie minder vaak naar werk te willen reizen. De normalisering van thuiswerken zal het verkeersvolume in de komende jaren naar verwachting iets dempen, maar het zal er waarschijnlijk niet toe leiden

¹¹³ [Verkeer en ruimte](#), Compendium voor de Leefomgeving

dat het wegennet en het openbaar vervoer structureel minder gebruikt gaan worden. Dat komt in de eerste plaats doordat thuiswerken niet voor iedereen mogelijk is. Tijdens de lockdowns steeg het percentage van werkenden dat geheel of gedeeltelijk thuiswerkte slechts van 41% naar 46%; meer dan de helft van de werkenden werkte ook tijdens de lockdowns buitenshuis. Daarnaast gebruiken thuiswerkers hun bespaarde forenstijd vaak voor andersoortige reizen, bijvoorbeeld om te winkelen of een uitje te maken.¹¹⁴ Bovendien blijft in Nederland de bevolking en de welvaart groeien, wat zich automatisch vertaalt in meer reisbewegingen. Daardoor zal er naar verwachting in 2025 8-10% meer verkeer op de weg zijn dan in 2019, zelfs als het thuiswerkeffect wordt meegewogen. Ook in het openbaar vervoer wordt het drukker.¹¹⁵

Forensbewegingen en openbaar vervoer

Van de werkende inwoners van Dronten werkt ongeveer een derde (6.400 mensen) in de eigen gemeente. Dat is vrij gemiddeld voor een niet-stedelijke gemeente.¹¹⁶ Net als de rest van Flevoland leggen forenzen uit Dronten wel een relatief lange afstand af voor hun woon-werkverkeer: gemiddeld 32,3 kilometer, ten opzichte van gemiddeld 22,0 kilometer in Nederland.¹¹⁷ De 20.000 Drontense forenzen reizen voornamelijk naar Lelystad, Almere en Zwolle en kunnen daarvoor gebruikmaken van een directe treinverbinding. Via buslijnen staat de gemeente in verbinding met Lelystad, Emmeloord, Kampen en Harderwijk. Verder zijn er forensbewegingen van en naar buurgemeenten in Flevoland, Gelderland en Overijssel en grote steden verder weg in het land.¹¹⁸ Naar schatting werken ongeveer 13.200 mensen uit andere gemeenten in Dronten, die gemiddeld 24,8 kilometer reizen naar hun werk.¹¹⁹

Forensbewegingen vanuit Dronten (links) en naar Dronten (rechts). Bron: CBS via Tableau Public

¹¹⁴ [De betekenis van meer thuiswerken voor mobiliteitsbeleid](#), Planbureau voor de Leefomgeving, november 2021, pagina 3-4, 11, 13

¹¹⁵ [Mobiliteitsbeeld 2021](#), Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, november 2021, pagina 105-107

¹¹⁶ [Bijna 4 op de 10 werkt en woont in dezelfde gemeente](#), CBS, 10 augustus 2017

¹¹⁷ [Banen van werknemers naar woon- en werkregio](#), CBS Statline

¹¹⁸ [Redenen om te reizen met het OV: werknemers in loondienst van woon- naar werklocatie](#), Tableau Public met data CBS 2018

¹¹⁹ [Banen van werknemers naar woon- en werkregio](#), CBS Statline

Buslijnen in Dronten

Bron: [OV Regio IJsselmond](#)

In Dronten maken mensen relatief weinig van het openbaar vervoer gebruik om zich te verplaatsen. Landelijk is het openbaar vervoer goed voor 5% van alle reisbewegingen, in Dronten voor 2,8%.¹²⁰

Transitie naar duurzame mobiliteit komt op stoom

Wegverkeer is een van de belangrijkste factoren in de menselijke beïnvloeding van het klimaat. In 2020 was het verkeer verantwoordelijk voor 16% van de totale CO₂-uitstoot in Nederland (zie thema 'Schone energie voor iedereen') en voor 12% van de uitstoot van fijnstof (zie thema 'Gezonde milieukwaliteit'). Doordat personenauto's de afgelopen jaren zuiniger en schoner zijn geworden, is de CO₂-uitstoot van verkeer sinds 2010 met meer dan 10% afgenomen.¹²¹ Om in 2050 klimaatneutraal te zijn, zoals de Nederlandse klimaatambitie luidt, is verdere verduurzaming van ons mobiliteitssysteem echter noodzakelijk. Een belangrijke sleutel in de duurzaamheidstransitie is de overstap naar elektrisch rijden: elektrische auto's stoten 35-55% minder broeikasgassen uit dan benzineauto's. In de berekening van dat percentage is ook rekening gehouden met de productie van de auto en de niet-duurzame herkomst van de elektriciteit waarop een elektrische auto rijdt.¹²² De Rijksoverheid is van plan in 2030 alleen nog de verkoop van emissievrije nieuwe auto's toe te staan. Tegen die tijd moeten er al 1,9 miljoen elektrische auto's op de Nederlandse wegen rijden.¹²³

¹²⁰ [Verplaatsingen](#), CBS, OViN en KiM via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹²¹ [Emissies naar lucht op Nederlands grondgebied](#), CBS Statline

¹²² [Elektrisch Rijden Monitor 2021](#), ANWB

¹²³ [Nationale Agenda Laadinfrastructuur](#)

Het aantal elektrische auto's in Nederland is de afgelopen jaren ongeveer elk jaar verdubbeld.¹²⁴ Zo'n 6% van de personenauto's is momenteel elektrisch.¹²⁵ Deel van de oorzaak voor die snelle stijging zijn de subsidieregelingen van de overheid. Elektrische auto's zijn namelijk duurder dan vergelijkbare benzineauto's en dat is voor veel mensen een barrière. Doordat benzine duurder is geworden zijn de gebruikskosten per kilometer voor elektrisch rijden inmiddels wel lager, zeker als mensen eigen zonnepanelen gebruiken om hun auto op te laden. Ook de gemiddelde actieradius van elektrische auto's neemt gestaag toe, van 172 kilometer in 2017 naar 333 in 2021. Daarmee sluiten elektrische auto's steeds beter aan op de behoefte van automobilisten.¹²⁶

Het aantal elektrische personenauto's in Dronten ligt flink onder het Nederlandse gemiddelde. Per 1.000 inwoners reden er in 2020 in Dronten zeven elektrische auto's, ten opzichte van gemiddeld twaalf in Nederland. Dat was niettemin een verdrievoudiging van het aantal in 2018. Ook de dichtheid aan openbaar te gebruiken deelauto's is in Dronten laag. In 2021 werd in Dronten slechts één deelauto geteld, wat neerkomt op een dichtheid van 2,4 per 100.000 inwoners. In Nederland was die dichtheid gemiddeld 56,9 auto's per 100.000 inwoners.¹²⁷

Een belangrijke voorwaarde voor de transitie naar elektrisch rijden is een ruime beschikbaarheid van (semi-)openbare laadpalen. In Nederland loopt de Randstad voorop als het gaat om de dichtheid van openbare laadpunten. In Dronten kon in 2020 4,4% van de elektrische auto's gebruik maken van een openbare laadpaal binnen 250 meter; in Amsterdam en Den Haag was dat zo'n 80%.¹²⁸ Daarbij speelt mee dat in grote steden relatief weinig mensen over een eigen oprit beschikken en dus aangewezen zijn op een openbaar laadpunt. Sinds 2020 is het aanbod aan openbare laadpalen in Dronten wel flink uitgebreid van 10 naar 59.¹²⁹ Daarnaast zijn er nog 64 semi-openbare laadpunten te vinden in Dronten, bijvoorbeeld in parkeergarages of op tankstations.

Een nog duurzamere manier om je te verplaatsen blijft natuurlijk de fiets. Dronten is een gemeente die van de Fietsersbond een gemiddelde score krijgt van 3,6 op de 5, vergelijkbaar met het Nederlandse gemiddelde. De verkeerssituatie voor fietsers op rotondes krijgt in Dronten de maximale score.¹³⁰ Het fietsgebruik in Dronten is met 26,9% van alle reisbewegingen nagenoeg gelijk aan het Nederlandse gemiddelde (27,0%).¹³¹ Door de lage dichtheid van de gemeente Dronten is het voor inwoners niet altijd mogelijk om naar hun bestemming te fietsen, al wordt de fiets met de opkomst van elektrische fietsen en *speed pedelecs* ook voor langere afstanden een optie.

¹²⁴ [Elektrische personenauto's](#), RDW-Klimaatmonitor via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹²⁵ [Verkeer en ruimte](#), Compendium voor de Leefomgeving

¹²⁶ [Elektrisch Rijden Monitor 2021](#), ANWB

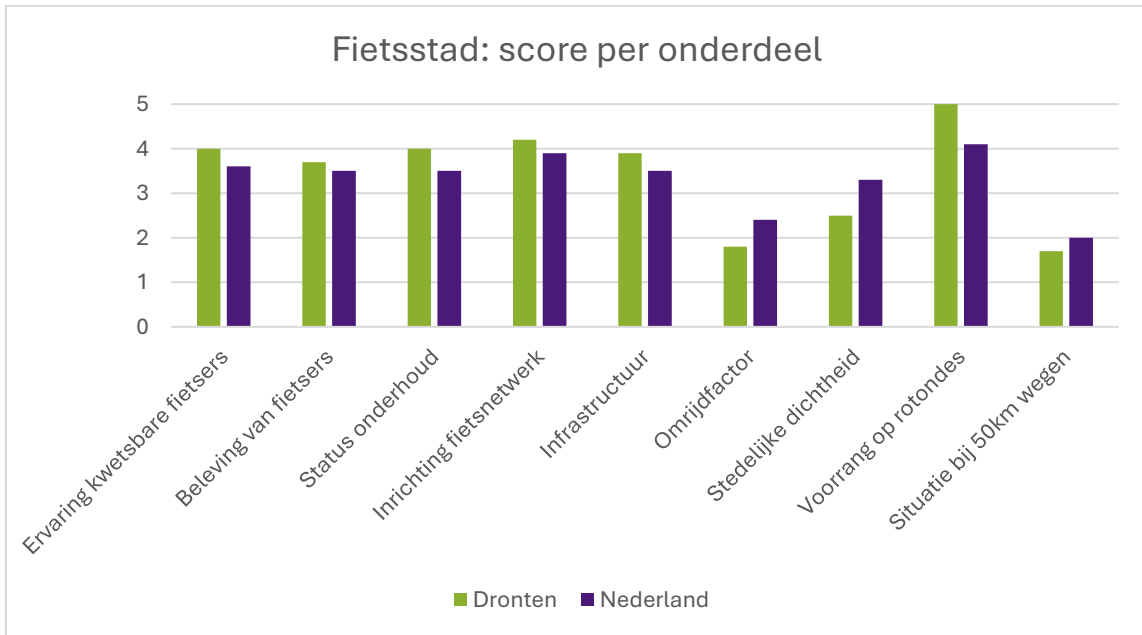
¹²⁷ [Deelauto's](#), CROW-KpVV via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹²⁸ [Dekkingsgraad laadbehoefte 2020](#), Overmorgen via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹²⁹ [Monitoring per gemeente](#), Nationale Agenda Laadinfrastructuur

¹³⁰ [Fietsstad: totaalscore en score per onderdeel](#), De Fietsersbond via [waarstaatjegemeente.nl](#)

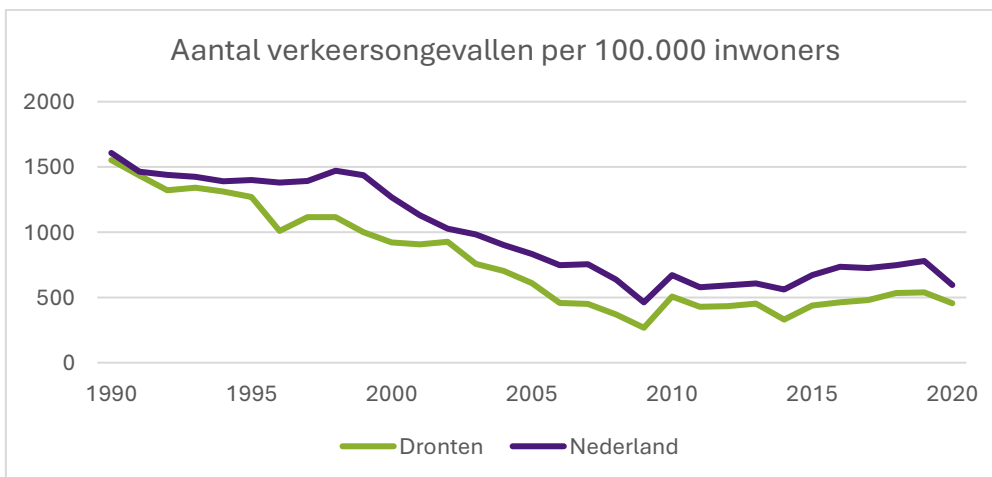
¹³¹ [Verplaatsingen](#), CBS, OViN en KiM via [waarstaatjegemeente.nl](#)

Bron: De Fietsersbond (2020), bewerking De Ruijter Strategie

Dronten relatief verkeersveilig

In Nederland is het aantal verkeersongevallen per hoofd van de bevolking de afgelopen decennia flink gedaald. In de periode 2014-2019 was er echter wel weer een stijgende trend in de ongeval-lencijfers te zien, waarna het lagere verkeersvolume door de coronacrisis weer voor een daling zorgde. Het aantal ongevallen in Dronten ontwikkelt zich volgens de landelijke trend, maar zit wel ruim onder het Nederlands gemiddelde. Ongeveer 16% van de ongevallen in Dronten heeft letsel tot gevolg, en 1% kent een dodelijke afloop. Per honderd kilometer weglengte was het aantal verkeersdoden tussen 2015 en 2019 1,0, wat zeer laag is in vergelijking met de rest van Nederland. In sommige gemeenten is dat cijfer ruim vier keer zo hoog.¹³²

Bron: BRON via waarstaatjegemeente.nl

¹³² [Geregistreeerde verkeersongevallen naar zwaarte](#), Bestand geregistreeerde ongevallen in Nederland (BRON) via waarstaatjegemeente.nl

8. Gezonde en veilige inrichting van de leefomgeving

Tijdens de coronapandemie hebben vrijwel alle Nederlanders het belang van een gezonde en veilige leefomgeving kunnen merken. Als gevolg van de lockdowns moesten mensen noodgedwongen terugvallen op hun directe leefomgeving. Dat die invloed heeft op de fysieke en mentale gezondheid was al langer bekend.

Leefomgeving van belang voor gezondheid

Een ongezonde leefomgeving heeft directe gevolgen voor de gezondheid van inwoners, bijvoorbeeld doordat de lucht vervuild is (zie thema 'Gezonde milieukwaliteit') of doordat onveilige verkeerssituaties tot ongelukken leiden (zie thema 'Duurzame en veilige mobiliteit voor iedereen'). De leefomgeving kan echter ook indirect schadelijk zijn voor de gezondheid van buurtbewoners. Geluidsoverlast van een verkeersweg kan bijvoorbeeld zorgen voor stress en een verstoorde nachtrust bij omwonenden.¹³³ Dergelijke 'milieufactoren' zijn goed voor bijna 6% van de ziektelast in Nederland. Luchtverontreiniging is de grootste veroorzaker van gezondheidsschade door milieufactoren; geluidsoverlast is ook een belangrijke boosdoener.¹³⁴

De inrichting van de leefomgeving kan de gezondheid van mensen ook juist bevorderen. Onderzoek heeft aangetoond dat een groene en waterrijke omgeving voor een prettigere beleving en een betere gezondheid zorgt. Voldoende wandelroutes, fietspaden, speelplaatsen etc. in de openbare ruimte nodigen mensen uit tot bewegen en een gezondere leefstijl in het algemeen (zie thema 'Gezonde leefstijl'). Natuurlijke ontmoetingsplekken kunnen bijdragen aan de sociale cohesie en vereenzaming tegengaan. Voor de mentale gezondheid van mensen zijn voldoende stille plekken van groot belang. In sommige plaatsen wordt zelfs al geëxperimenteerd met het verbeteren van de akoestische kwaliteit van de openbare ruimte.¹³⁵

De komende jaren zal het in Nederland een steeds grotere uitdaging worden om de fysieke leefomgeving groen, gezond en beweegvriendelijk te houden. Het land staat voor een grote woningbouwopgave die mogelijk zal leiden tot verdichting van de bebouwde omgeving (zie thema 'Waardevolle woon- en leefomgeving, aantrekkelijk vestigingsklimaat en rijk aanbod van cultuur, recreatie en evenementen'). In dat geval blijft er minder ruimte over voor bewegen, ontspannen en ontmoeten.¹³⁶

Drontenaren wonen prettig

Inwoners van de gemeente Dronten ervaren de leefomgeving in hun buurt over het algemeen als prettig. In 2020 beoordeelden inwoners de leefbaarheid van hun buurt met gemiddeld een 7,7.¹³⁷ In 2016 was het gemiddelde cijfer een 7,6, wat aangeeft dat de tevredenheid van inwoners stabiel hoog is gebleven. Inwoners van de kernen Swifterbant en Biddinghuizen gaven de leefbaarheid

¹³³ [Wat verstaan we onder een gezonde leefomgeving?](#), RIVM

¹³⁴ [Belang van een gezonde leefomgeving](#), Gezonde leefomgeving

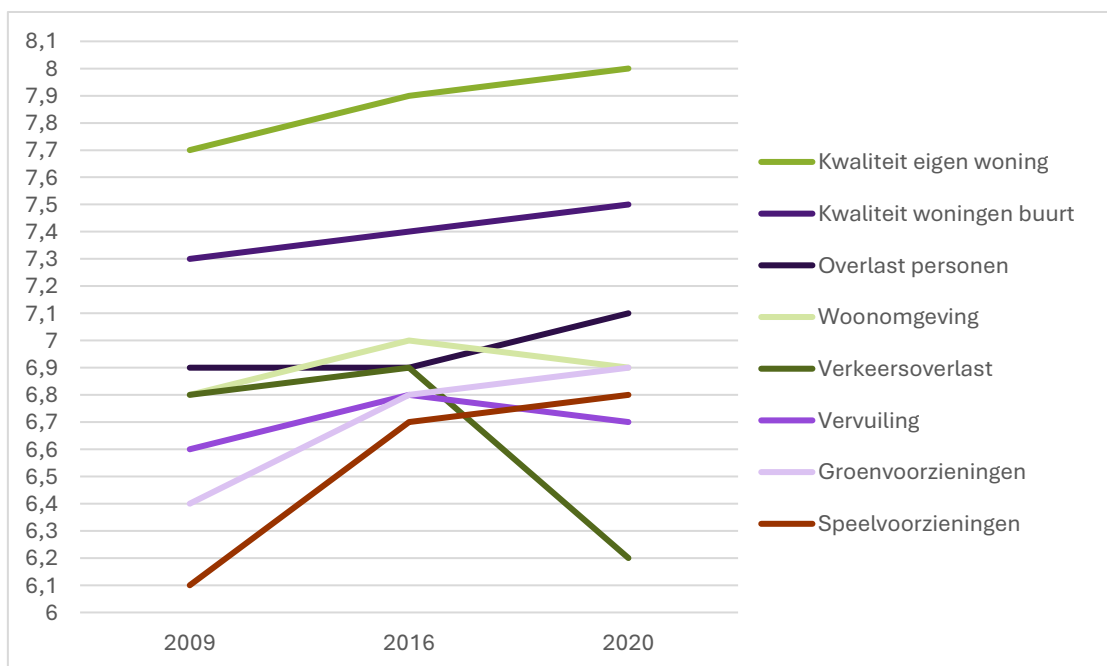
¹³⁵ [Wat verstaan we onder een gezonde leefomgeving?](#), RIVM

¹³⁶ [Thema Leefomgeving: Stedelijke verdichting](#), RIVM, Volksgezondheid Toekomst Verkenning (VTV)

¹³⁷ [Leefbaarheid in Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant](#), Lemon vervolgmeting 2020, RIGO Research en Advies

van hun omgeving een iets lager cijfer (7,5) dan het gemeentelijk gemiddelde. Drontenaren geven alle aspecten van de leefbaarheid van de fysieke leefomgeving een ruime voldoende. Met name de kwaliteit van de eigen woning werd goed gewaardeerd (8,0), evenals de kwaliteit van woningen in de buurt (7,5).

Waardering leefomgeving gemeente Dronten 2009-2020

Bron: Lemon vervolgmeting 2020, RIGO Research en Advies, bewerking De Ruijter Strategie

Voldoende ruimte voor bewegen en spelen

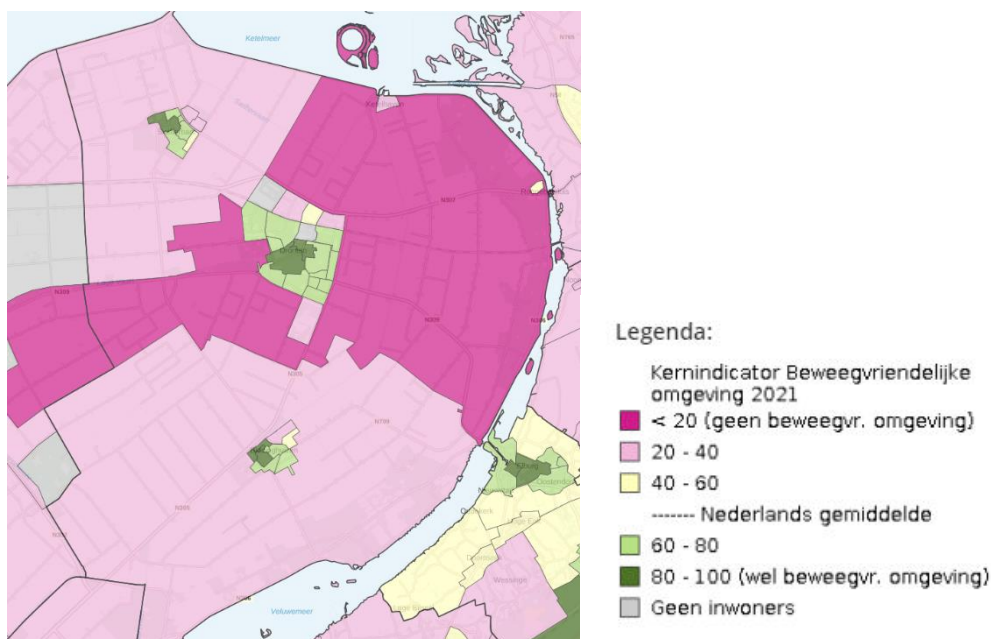
De kernen van de gemeente Dronten zijn alle drie voldoende beweegvriendelijk. De gemeente kreeg een relatief hoge score van 63 op de Kernindicator beweegvriendelijke omgeving van 2020, die laat zien hoeveel de leefomgeving uitnodigt tot bewegen.¹³⁸ Denk daarbij aan sportaccommodaties, groene plekken voor recreatie en fiets- en wandelpaden. De meeste buurten in de kernen scoren hoger dan het Nederlands gemiddelde; buiten de kernen valt de beweegvriendelijkheid tegen. Uit de deelindicatoren blijkt dat Dronten vooral veel speelplekken en groenblauwe recreatiegebieden kent. Op het gebied van sportvoorzieningen scoort de gemeente juist lager.¹³⁹

Inwoners van de gemeente Dronten geven de groen- en speelvoorzieningen in hun buurt een ruime voldoende (6,9 en 6,8). Ze zijn de speelvoorzieningen in hun buurt het afgelopen decennium ook steeds beter gaan waarderen: van een 6,1 in 2009 naar een 6,8 in 2020. In 2019 waren er in de gemeente Dronten in totaal 118 speelplaatsen: 72 in Dronten, 27 in Swifterbant en 19 in Biddinghuizen. Recent zijn als onderdeel van het Speelruimteplan meerdere traditionele speelplaatsen in de gemeente omgevormd tot informelere, natuurlijke speelruimten. Buurtbewoners waren vaak actief bij die projecten betrokken.

¹³⁸ [Op de kaart: Beweegvriendelijke omgeving](#). Sportenbewegenincijfers.nl

¹³⁹ Groenblauw is de beleidsterm voor de combinatie van natuur en water in de fysieke omgeving

Bewegingsvriendelijkheid buurten gemeente Dronten

Bron: Mulier Instituut via Atlas Leefomgeving

Meer overlast door verkeer

Inwoners van de gemeente Dronten ervoeren in 2020 niet veel overlast. Wel is opvallend dat er in dat jaar meer verkeersoverlast was dan in de peiljaren daarvoor: de waardering van inwoners op het gebied van verkeersoverlast nam af van 6,9 in 2016 tot 6,2 in 2020. Deze verslechtering is terug te zien in alle drie de kernen. Daarmee sluit Dronten aan bij een landelijke trend, want in heel Nederland is de geluidshinder door wegverkeer toegenomen: van 9,3% in 2016 naar 10,4% in 2019. Waar in 2016 nog 4,3% van de Nederlanders slaapverstoring door wegverkeer ervoerde, was dat in 2019 al 5,9%.¹⁴⁰

De overlast van personen is in Dronten over het algemeen stabiel laag. Sommige buurten scoren op dit punt wel significant slechter dan het gemeentelijk gemiddelde van 7,1. Het gaat dan onder andere om het centrum van Swifterbant (5,7) en de buurten Oud Dronten (6,1) en Dronten Noord (6,0).¹⁴¹ In Dronten Noord wonen relatief veel studenten, wat aan de relatief hoge mate van overlast in die wijk zou kunnen bijdragen.¹⁴²

Drontenaren voelen zich veilig

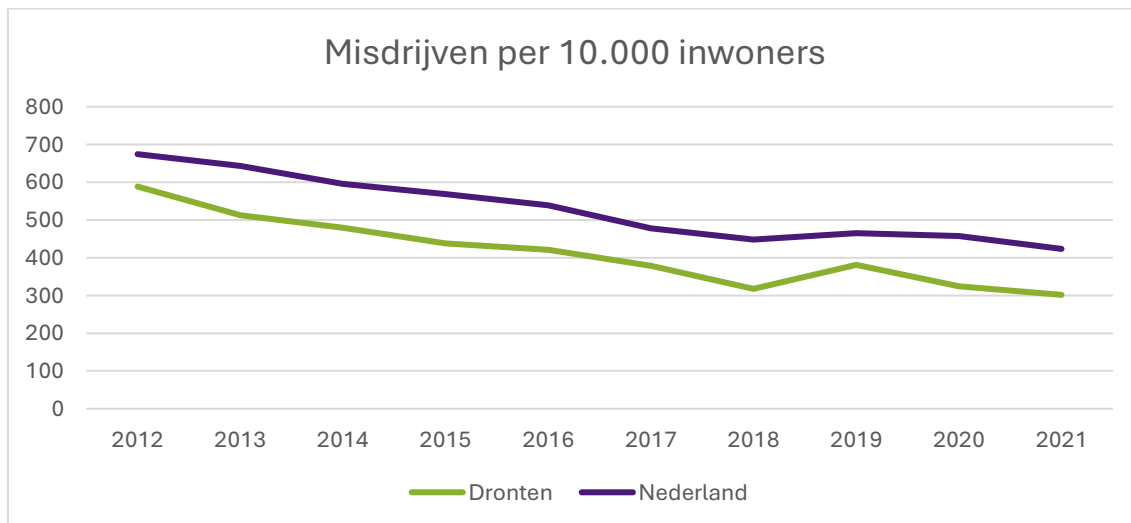
Dronten is een veilige gemeente: op alle veiligheidsaspecten scoorde Dronten de afgelopen jaren een ruime voldoende en het aantal misdrijven is relatief laag. In 2021 werden in Dronten per 10.000 inwoners 302 misdrijven gepleegd, tegenover een landelijk gemiddelde van 423. Het aantal misdrijven in de gemeente is het afgelopen decennium bijna gehalveerd. Die ontwikkeling sluit aan bij de landelijke trend, want in heel Nederland nam het aantal misdrijven de laatste tien jaar

¹⁴⁰ [Rapport Ernstige Hinder en Slaapverstoring 2019](#), RIVM

¹⁴¹ [Leefbaarheid in Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant](#), Lemon vervolgmeting 2020, RIGO Research en Advies

¹⁴² [Beleidsvisie huisvesting studenten en tijdelijke arbeidsmigranten](#), Gemeentebld Dronten nr. 195304, 2020, pagina 6-7

flink af.¹⁴³ Er vinden ook minder woninginbraken plaats: in Dronten werd in 2012 36 keer per 10.000 inwoners ingebroken in woningen, in 2019 25 keer en in 2021 slechts 8 keer. De scherpe daling in dat laatste jaar is waarschijnlijk toe te schrijven aan de coronacrisis, omdat door de lockdowns mensen vaker thuis waren en inbreken lastiger werd.

Bron: Dataportaal van de politie via waarstaatjegemeente.nl

Georganiseerde, ondermijnende criminaliteit is in Dronten in beperkte mate aanwezig. Enkele jaren geleden stond Dronten nog te boek als een van de gemeenten met het hoogste aantal drugsdelicten per hoofd van de bevolking. Dat dit getal voor Dronten zo hoog uitviel, was echter toe te schrijven aan de vele arrestaties voor drugshandel en -bezit op grote evenementen als Lowlands en Defqon.1. Dronten is een zogeheten pleeggemeente met 'import' van drugsdelicten: tussen 2012 en 2018 was 93% van gearresteerden in de gemeente Dronten afkomstig uit een andere gemeente.¹⁴⁴ In 2018 nam het aantal drugsdelicten in Dronten al fors af. In 2020 en 2021 konden vanwege corona festivals niet doorgaan en kwam het aantal drugsdelicten in Dronten, vermoedelijk daardoor, onder het landelijk gemiddelde te liggen.

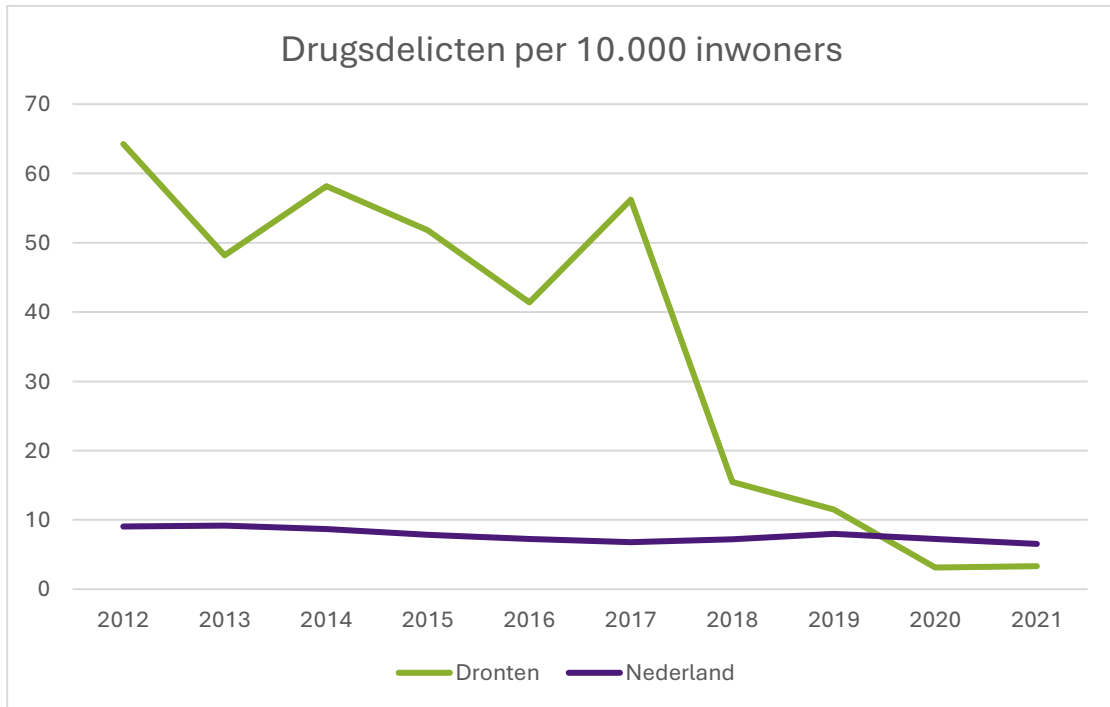
Dronten is niet alleen in cijfers veilig, Drontenaren vóelen zich ook veilig in hun leefomgeving. Inwoners gaven hun veiligheidsgevoel in de gemeente Dronten in 2020 een 7,4. Dat was iets lager dan in 2016 (7,6), maar de afgelopen tien jaar is de waardering stabiel gebleven rond de 7,5. In sommige buurten waarden inwoners hun veiligheidsgevoel een stuk lager dan het gemeentelijk gemiddelde, zoals in Dronten Noord (6,8), Oud-Biddinghuizen Buiten (6,7) en Oud Dronten (6,4). In andere buurten voelde men zich juist veiliger dan in de rest van de gemeente, bijvoorbeeld in De Gilden (7,8), De Manege en De Landmaten (7,9) en De Munten (8,0).¹⁴⁵ 14,4% van de Nederlanders voelt zich wel eens onveilig in de eigen buurt; in Dronten/Noordoostpolder/Urk is dat 10,2%.¹⁴⁶

¹⁴³ [Totaal misdrijven](http://Totaal%20misdrijven), dataportaal politie via waarstaatjegemeente.nl

¹⁴⁴ [Dashboard Woon- versus pleeggemeente](http://Dashboard%20Woon-%20versus%20pleeggemeente), Zichtopondermijning.nl

¹⁴⁵ [Leefbaarheid in Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant](http://Leefbaarheid%20in%20Dronten,%20Biddinghuizen%20en%20Swifterbant), Lemon vervolgmeting 2020, RIGO Research en Advies, pagina 40

¹⁴⁶ [Veiligheidsmonitor 2019](http://Veiligheidsmonitor%202019), CBS

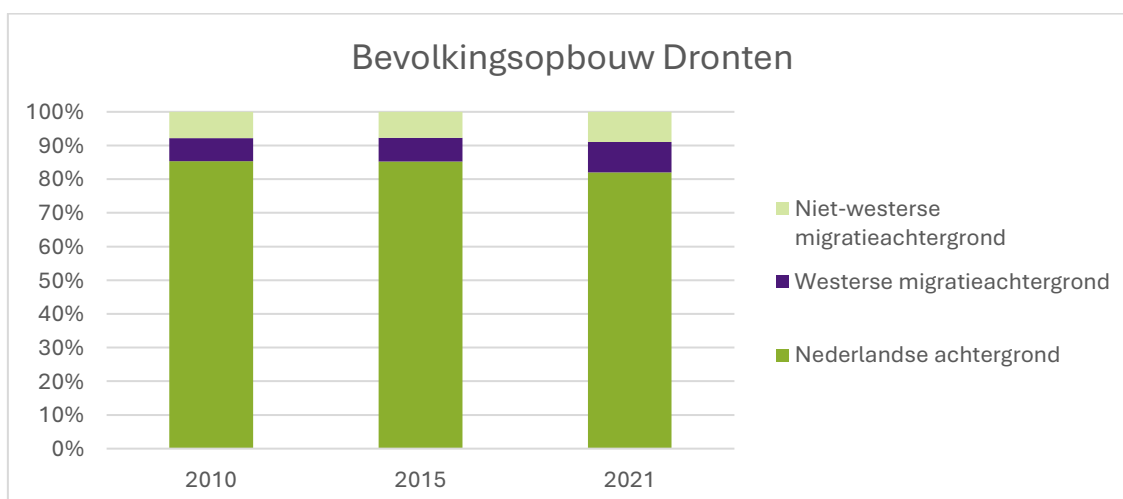
Bron: Dataportaal van de politie via waarstaatjegemeente.nl, bewerking De Ruijter Strategie. Onder drugsdelicten worden drugsvervaardiging, -handel en -bezit verstaan.

9. Inclusieve samenleving en toegankelijke voorzieningen

Nederland wordt steeds diverser, zowel op het gebied van afkomst en cultuur als op het gebied van gender en identiteit. De steeds grotere diversiteit stelt gemeenten en gemeenschappen voor uitdagingen: hoe bevorder je integratie en inclusiviteit, en hoe zorg je ervoor dat voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn en blijven?

Steeds meer migranten in Dronten

In vergelijking met Nederland als geheel wonen er in Dronten relatief weinig mensen met een migratieachtergrond: 18% van de Drontense bevolking, ten opzichte van 25% van de Nederlandse.¹⁴⁷ Het aantal mensen met een migratieachtergrond is in de gemeente Dronten de afgelopen vijf jaar wel toegenomen, zowel in absolute aantallen als naar verhouding. Deze mensen komen uit veel verschillende landen. Tot voor kort was Duitsland het grootste land van herkomst voor Drontense migranten, tegenwoordig is dat Polen. Andere grote gemeenschappen zijn die van mensen met een Indonesische, Turkse en Marokkaanse afkomst. Sinds het begin van de oorlog in hun thuisland in 2011 zijn ook zo'n driehonderd Syriërs in Dronten komen wonen.

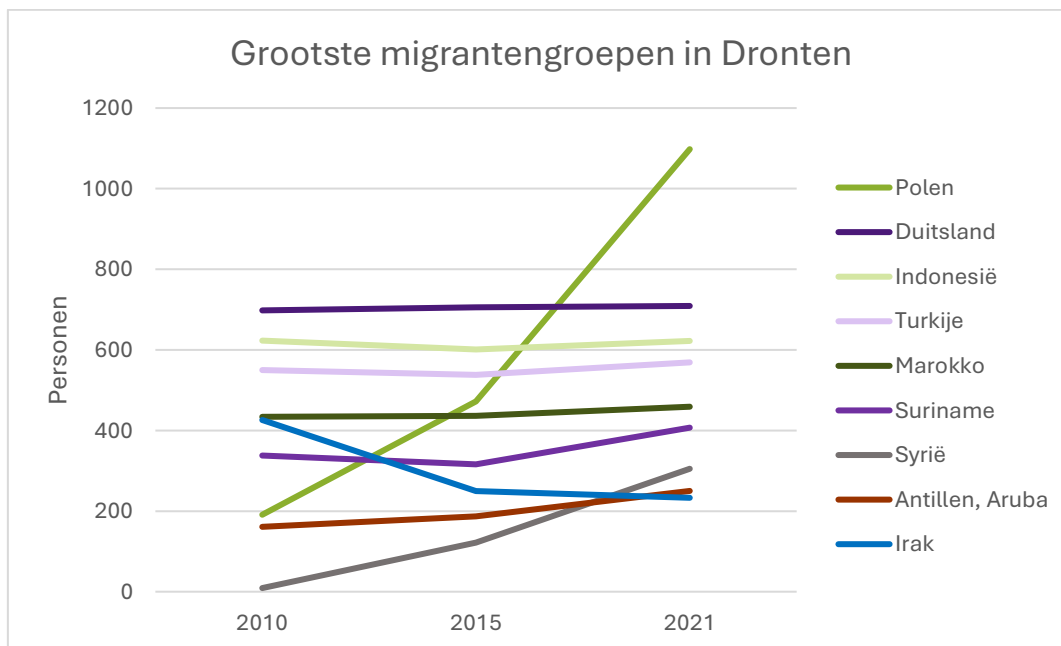

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

De groei van het aantal mensen met een migratieachtergrond in de gemeente Dronten is voor meer dan de helft toe te schrijven aan migranten uit Polen. Het gaat daarbij voor een groot deel om arbeidsmigranten die naar Dronten komen om te werken in de agrarische of industriële sector. Polen is in 2004 lid geworden van de EU, waardoor het voor Polen makkelijker geworden is in Nederland te werken. Omdat de lonen hier over het algemeen hoger liggen dan in hun thuisland, is werken in Nederland voor veel Polen een aantrekkelijke mogelijkheid. In 2020 waren er in

¹⁴⁷ [Bevolking; migratieachtergrond, generatie, leeftijd, regio](#), CBS Statline; [Hoeveel mensen met een migratieachtergrond wonen in Nederland?](#), CBS

Dronten ongeveer 700 geregistreerde arbeidsmigranten; het daadwerkelijke aantal ligt naar schatting rond de 1.300.¹⁴⁸

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

In de agrarische sector is een voorzichtige tendens naar automatisering zichtbaar, waardoor op den duur minder arbeidsmigranten hoeven worden aangetrokken. Momenteel zijn ze echter nog hard nodig om belangrijk werk te verzetten en de tekorten op de arbeidsmarkt op te vangen. Mede door de snelle groei van het aantal arbeidsmigranten in Dronten is huisvesting een knelpunt geworden. Arbeidsmigranten worden momenteel onder andere gevestigd in Dronten Noord en aan de Visvijverweg in Swifterbant, en daarnaast richten sommige ondernemers kleinschalige woonlocaties in voor hun eigen werknemers. Er zijn ook initiatieven van grotere werkgevers, die huisvesting in de buurt van hun bedrijf willen opzetten. Tot 2030 komt de migrantenhuisvesting in Dronten naar verwachting echter zo'n 1.035 plekken tekort.¹⁴⁹

Toegankelijkheid krijgt prioriteit

Naar schatting heeft ongeveer één op de tien Nederlanders een matige of ernstige beperking; nog eens 15% heeft een lichte beperking.¹⁵⁰ In Dronten heeft 13% van de inwoners één of meer beperkingen. Circa 8% van de inwoners heeft een beperking in bewegen, maar dat aantal verschilt sterk per buurt.¹⁵¹ Zo wonen in Dronten Midden en Noord relatief veel mensen met een beperking in bewegen (15% en 11%), in Dronten West juist relatief weinig (4%). In Biddinghuizen en Swifterbant heeft 9% van de inwoners een beperking in bewegen.¹⁵² Vanwege de vergrijzing valt te

¹⁴⁸ [Beleidsvisie huisvesting studenten en tijdelijke arbeidsmigranten](#), Gemeenteblad Dronten nr. 195304, 2020, pagina 11

¹⁴⁹ [Beleidsvisie huisvesting studenten en tijdelijke arbeidsmigranten](#), Gemeenteblad Dronten nr. 195304, 2020, pagina 10-11

¹⁵⁰ [Lang niet toegankelijk. Ervaringen van Nederlanders met een lichamelijke beperking als spiegel van de samenleving](#), Sociaal en Cultureel Planbureau, juni 2021, pagina 7

¹⁵¹ [Functioneringsproblemen](#), VZinfo

¹⁵² [Op de kaart: \(On\)beperkt bewegen](#), Sportenbewegenincijfers.nl

verwachten dat het aantal mensen dat slecht ter been is of een andere fysieke beperking heeft de komende jaren gaat toenemen.

Ter bevordering van inclusiviteit ratificeerde Nederland in juli 2016 het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap. Dat verdrag erkent het recht van mensen met een beperking om gelijkwaardig deel te nemen aan de samenleving, wat inhoudt dat zij zelf keuzes moeten kunnen maken en onafhankelijk van anderen moeten kunnen leven. Om dit mogelijk te maken is de overheid in 2018 het programma Onbeperkt meedoen! gestart. Via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) vervullen ook gemeenten een belangrijke taak in het toewerken naar een toegankelijke samenleving.

Er valt namelijk nog veel te winnen op het gebied van toegankelijkheid. Slechts iets meer dan de helft (51%) van de mensen met een lichamelijke beperking geeft aan te kunnen leven zoals zij dat zelf willen. In 2016 was dat nog meer dan twee derde. Een derde van de mensen met een beperking geeft zelfs aan het gevoel te hebben niet mee te tellen in de maatschappij.¹⁵³ Belangrijke fysieke obstakels zijn het ontbreken van toegankelijke toiletten, rolstoelvoorzieningen of vooraf beschikbare informatie over voorzieningen op locatie. Mensen met een beperking krijgen daarnaast ook te maken met sociale belemmeringen, zoals respectloze uitingen en neerbuigend of ongeduldig gedrag.¹⁵⁴

Mensen met een beperking doen over het algemeen minder aan sport dan mensen zonder beperking, terwijl bewegen juist voor deze groep een grote meerwaarde kan hebben voor de fysieke en mentale gezondheid. Slechts 21-24% van de mensen met een visuele, auditieve of motorische beperking doet minstens één keer per week aan sport, tegenover 60% van de mensen zonder beperking.¹⁵⁵ In de GGD-regio Flevoland voldoet een kwart van de volwassenen met een beperking aan de bewegrichtlijnen. In vergelijking met andere regio's is dat laag; in het naburige IJsselland voldoet meer dan een derde aan de richtlijnen.¹⁵⁶ Dronten kent al een redelijk divers sportaanbod voor mensen met verschillende soorten beperkingen. Zo zijn er onder andere mogelijkheden om te basketballen, voetballen, tennissen en paardrijden. Het aanbod concentreert zich wel in de kern Dronten en zijn in Swifterbant en Biddinghuizen de mogelijkheden beperkt.¹⁵⁷

Sinds de ratificatie van het bovengenoemde VN-verdrag zijn Nederlandse gemeenten verplicht een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Begin 2021 had ongeveer een derde van de gemeenten een plan voor de implementatie van het VN-verdrag goedgekeurd. 22% van de gemeenten bevond zich nog in de voorbereidende fase. De aandacht van gemeenten gaat vooral uit naar de eigen communicatie-uitingen en de fysieke toegankelijkheid van gebouwen. Er is relatief weinig aandacht voor de sociale obstakels en de toegankelijkheid van winkel- of recreatiegebieden als geheel. De gemeente Dronten werkt sinds eind 2019 aan een Lokale Inclusie Agenda.

Bron: [Movisie en VNG](#)

¹⁵³ [Programma Onbeperkt meedoen! – Cijferoverzicht 2020](#), RIVM

¹⁵⁴ [Lang niet toegankelijk. Ervaringen van Nederlanders met een lichamelijke beperking als spiegel van de samenleving](#), Sociaal en Cultureel Planbureau, juni 2021, pagina 10-11

¹⁵⁵ [Sport en bewegen voor mensen met een beperking](#), whitepaper Kenniscentrum Sport en bewegen, juni 2019

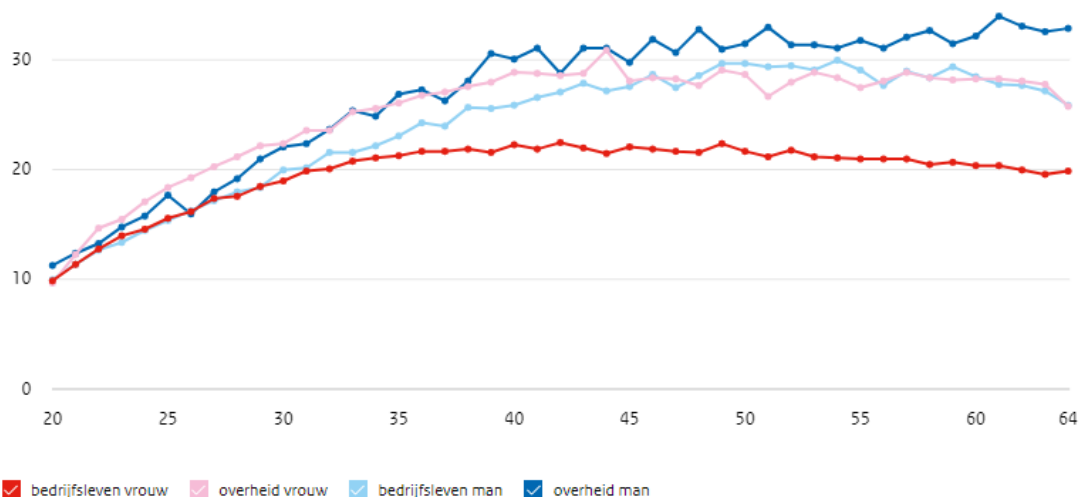
¹⁵⁶ [Op de kaart: \(On\)beperkt bewegen](#), Sportenbewegenincijfers.nl

¹⁵⁷ [Sportaanbod in de Gemeente Dronten](#), Uniek sporten, 2022

Emancipatiebewegingen zetten door, maar ongelijke behandeling blijft

Vrouwen en mannen zijn in Nederland voor de wet gelijk, maar van daadwerkelijke gendergelijkheid is nog geen sprake. Zo zijn vrouwen minder vaak economisch zelfstandig dan mannen en worden ze vaker slachtoffer van intimidatie en partnergeweld. Nederland is de afgelopen jaren flink gezakt op de ranglijst voor gendergelijkheid van het World Economic Forum: van plaats 13 in 2015 naar plaats 31 in 2021. Toch zette de emancipatie van vrouwen sinds het einde van de economische crisis in 2013 zich gestaag door, met name in economisch opzicht. Sinds 2014 is het percentage vrouwen dat financieel op eigen benen kan staan elk jaar iets toegenomen, net als het aantal uren dat vrouwen gemiddeld werken. De loonkloof tussen mannen en vrouwen is het afgelopen decennium ook een beetje kleiner geworden. In de leeftijdscategorie tot 35 jaar verdienen vrouwen zelfs gemiddeld meer dan mannen. Vrouwen zijn namelijk vaker hoogopgeleid. Omdat ze echter ook vaker in deeltijd werken, kunnen ze zich later in hun carrière tijdens loononderhandelingen minder op werkervaring beroepen dan mannelijke collega's.¹⁵⁸

Gemiddeld bruto-uurloon naar leeftijd

Bron: CBS via [Emancipatiemonitor 2020](#)

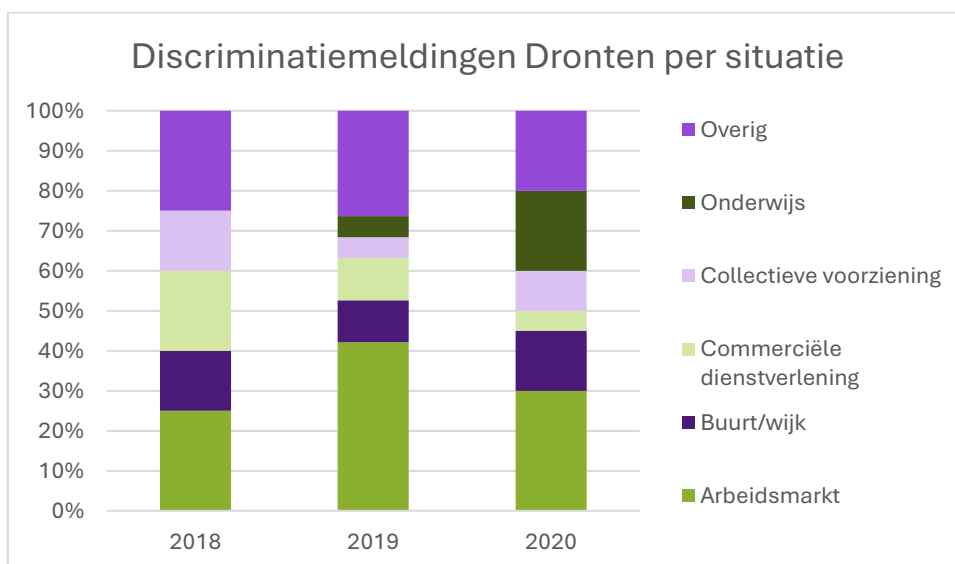
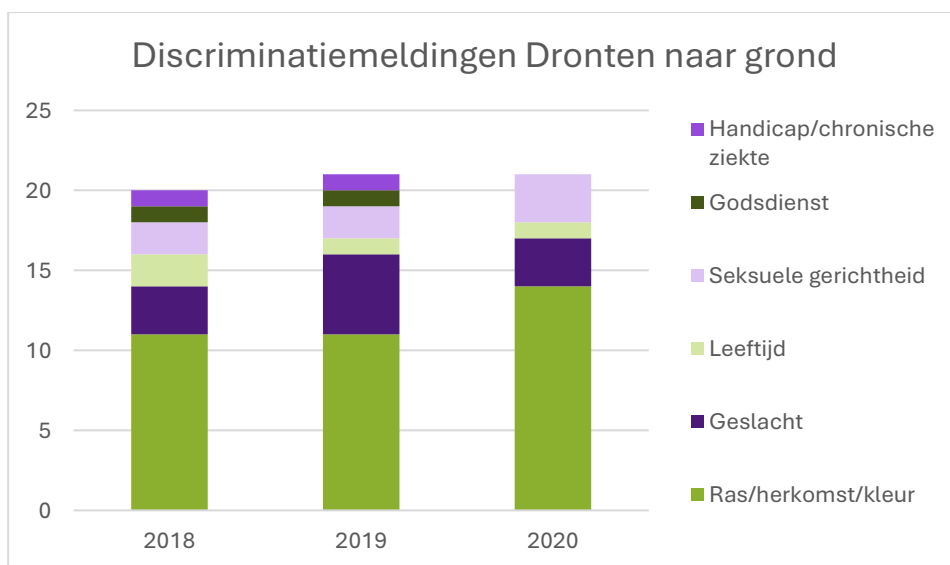
LHB-personen worden in de Nederlandse samenleving steeds meer geaccepteerd.¹⁵⁹ In 2009 stond 15% van de Nederlandse bevolking negatief ten opzichte van homoseksualiteit, in 2018 was dat nog maar 7%. In dat jaar had 71% van de Nederlanders een positieve mening over homoseksualiteit, en vond 92% dat homoseksuelen en lesbiennes hun leven moeten kunnen leiden zoals zij dat zelf willen. De acceptatie van transgenders is beduidend lager: 20% van de Nederlanders vindt dat er iets mis is met personen die niet duidelijk man of vrouw zijn. Bijna de helft van de Nederlanders heeft geen positieve mening over transgenders. Dat LHBTI'ers in de Nederlandse maatschappij nog niet volledig geaccepteerd worden, uit zich ook in het feit dat zij vaker het slachtoffer zijn van intimidatie of geweld, en zich vaker onveilig voelen dan niet-LHBTI'ers.¹⁶⁰

¹⁵⁸ [Emancipatiemonitor 2020](#), CBS en SCP

¹⁵⁹ LHB(TI) is de verzamelterm voor lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en interseksuele personen.

¹⁶⁰ [Handreiking LHBTI-emancipatie: feiten en cijfers op een rij](#), Movisie, maart 2021

Uit cijfers van het Bureau Gelijke Behandeling Flevoland blijkt dat in Dronten per jaar rond de twintig meldingen van discriminatie worden gedaan. Het gaat daarbij het vaakst om discriminatie op basis van herkomst, kleur of ras. Ook geslachtsdiscriminatie komt relatief vaak voor. De meeste incidenten vonden plaats op de arbeidsmarkt.¹⁶¹ In Dronten wordt relatief weinig melding gedaan van discriminatie op basis van seksuele oriëntatie. Die grond is landelijk juist goed voor een derde van alle discriminatiemeldingen.¹⁶² Bij deze cijfers moet wel rekening gehouden worden met het feit dat een groot deel van discriminatie-incidenten niet gemeld wordt. Zo doet slechts een kwart van de transgenderpersonen die een fysieke aanval heeft ondergaan daarvan aangifte. De belangrijkste reden om geen aangifte te doen is dat men verwacht dat er niets mee gedaan zal worden, of dat er niets mee gedaan kán worden.¹⁶³

Bron: [Bureau Gelijke Behandeling Flevoland](#)

¹⁶¹ [Jaarverslagen Bureau Gelijke Behandeling Flevoland, 2018-2020](#)

¹⁶² [Handreiking LHBTI-emancipatie: feiten en cijfers op een rij](#), Movisie, maart 2021, pagina 6

¹⁶³ [Handreiking LHBTI-emancipatie: feiten en cijfers op een rij](#), Movisie, maart 2021, pagina 8

10. Gezond en kansrijk opgroeien en ontwikkelen

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Een veilige, stabiele en zorgeloze jeugd met genoeg ontwikkelingskansen vormt een solide basis voor de rest van het leven. Sinds de decentralisatie van de Jeugdwet in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van jeugdhulp, een belangrijke opgave voor deze kwetsbare doelgroep.

Primair onderwijs krimpt, maar prognose voorziet groei richting 2035

In de gemeente Dronten woonden in 2021 9.745 kinderen in de leeftijd van 0-19 jaar. Zij maken ruim 23% uit van de totale bevolking; dat is bijna 2 procentpunt meer dan de 21,4% gemiddeld in Nederlandse gemeenten. Van hun vijfde tot hun zestiende zijn deze kinderen leerplichtig. In de gemeente bevinden zich twintig vestigingen voor primair onderwijs, waarvan één voor speciaal basisonderwijs. Vergeleken met tien jaar geleden is het aantal leerlingen in het basisonderwijs met zo'n 15% teruggelopen.¹⁶⁴ Toch is de prognose dat, door de groei van het aantal woningen in de gemeente, het aantal basisschoolleerlingen in 2038 weer op of zelfs iets boven het niveau van voorheen zal liggen. Dat zijn ruim zeshonderd leerlingen meer dan in 2022.¹⁶⁵ In Dronten volgde 5,3% van de leerlingen in 2020 speciaal onderwijs, ten opzichte van een landelijk gemiddelde van 4,4%.¹⁶⁶

Hoewel het totale aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs in Dronten sinds 2015 met ongeveer 15% afnam, is het aantal vestigingen verdubbeld: tot 2016 waren het er drie, inmiddels zijn het er zes.¹⁶⁷ In het schooljaar 2021-2022 telden de vier Drontense vestigingen van het Almere College bij elkaar 1417 leerlingen. Op de twee locaties van het Ichthus College volgden in totaal 963 leerlingen middelbaar onderwijs.¹⁶⁸ Ondanks de toename in vestigingen moet een leerling op het voortgezet onderwijs in Dronten bijna twee keer zo ver fietsen als gemiddeld in Nederland: 4,4 km ten opzichte van 2,3 km.

De meeste basisschoolleerlingen in Dronten (64%) kregen in 2018 in groep 8 een schooladvies voor vmbo gemengd/theoretisch (voorheen mavo) of hoger (havo en vwo). Landelijk lag dat percentage op 72%. Ook valt op dat de groep met schooladvies vmbo Basisberoepsgerichte Leerweg (BL) in Dronten een stuk groter is dan gemiddeld in Nederland.¹⁶⁹ Deze leerlingen kunnen met een diploma doorstromen naar een mbo-opleiding niveau 2, waarmee ze aan de kwalificatieplicht voldoen. Jongeren die na hun zestiende nog geen startkwalificatie hebben (in de vorm van een diploma voor havo, vwo of mbo-niveau 2 of hoger), moeten namelijk tot hun achttiende onderwijs volgen. In Dronten woonden in 2019 ruim 1.500 mbo-studenten. Dat aantal is al jaren redelijk stabiel.

¹⁶⁴ [Aantal leerlingen in Dronten](#), DUO en CBS via [waarstaatjegemeente.nl](#)

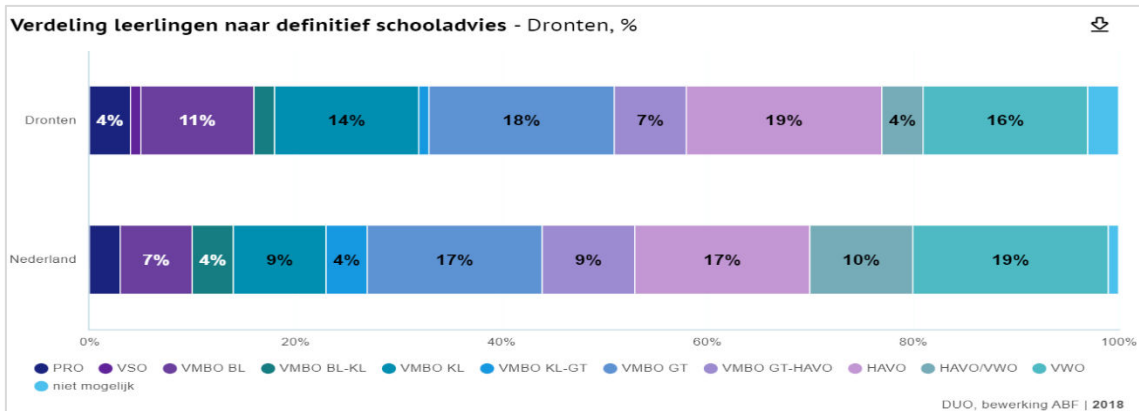
¹⁶⁵ [Leerlingenprognose Dronten](#), [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹⁶⁶ [Speciaal onderwijs](#), Monitor AOJ

¹⁶⁷ [Vestigingen scholen in Dronten](#), DUO via [waarstaatjegemeente.nl](#)

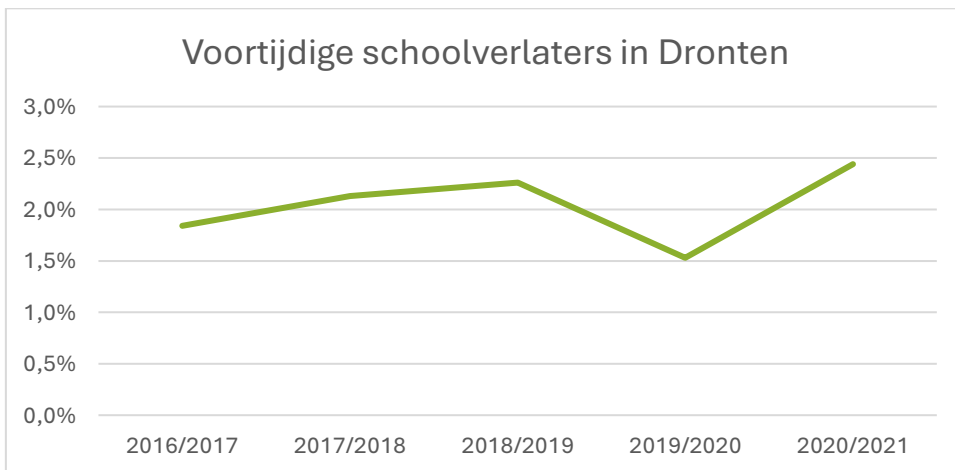
¹⁶⁸ [Jaarverslag 2021](#), Almere College Kampen-Dronten, juni 2022, pagina 12-13; [Voortgezet onderwijs gemeente Dronten](#), AlleCijfers.nl, geraadpleegd op 26 juli 2022

¹⁶⁹ [Verdeling leerlingen naar definitief schooladvies](#), DUO (2018) via [waarstaatjegemeente.nl](#)

Bron: DUO, bewerking ABF

In 2020/2021 nam het aantal voortijdig schoolverlaters in Dronten met 2,44% toe. Daarmee zit de gemeente boven het landelijk gemiddelde van 1,87%.¹⁷⁰ Dat is voor een deel te verklaren door de aanwezigheid van een azc in Dronten, waarvan de leerlingen soms vertrekken. In 2019/2020 was het aantal voortijdig schoolverlaters lager dan gebruikelijk. Dat is mede verklaarbaar door corona: landelijk is de trend terug te zien dat meer leerlingen op school bleven vanwege de versoepelde normen dat schooljaar. Het jaar daarna vielen juist meer leerlingen uit.

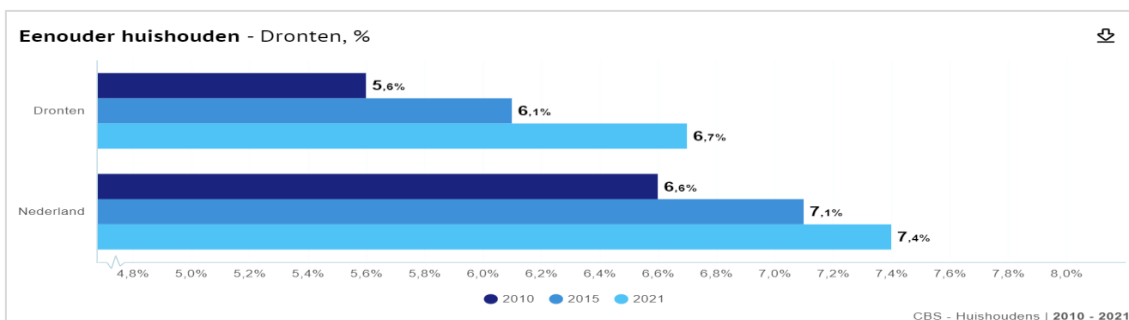
Bron: DUO, bewerking De Ruijter Strategie. In de grafiek wordt per jaar het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters weergegeven als percentage van de totale startpopulatie aan voortijdig schoolverlaters in Dronten.

Laag inkomen bepalender voor ontwikkeling dan gezinsvorm

Het aantal huishoudens met één ouder lag in 2021 in Dronten iets lager dan het gemiddelde in Nederland: 6,7% ten opzichte van 7,4%. Door de jaren heen stijgt dit percentage langzaam maar zeker, zowel in Dronten als gemiddeld in Nederland.¹⁷¹

¹⁷⁰ [Dashboard voortijdig schoolverlaten \(vsv\)](#), Dienst Uitvoering Onderwijs

¹⁷¹ [Eenouderhuishoudens](#), CBS Huishoudens via [waarstaatjegemeente.nl](#)

Bron: CBS Huishoudens via waarstaatjegemeente.nl

Een kind uit een eenoudergezin heeft meer kans op problemen tijdens het opgroeien dan een kind uit een tweoudergezin. Het ontwikkelt bijvoorbeeld vaker probleemgedrag en emotionele problemen dan leeftijdsgenootjes in tweoudergezinnen, al zijn deze verschillen niet groot. Lagere ontwikkelingskansen van kinderen uit eenoudergezinnen komen vooral door een slechtere financiële situatie.¹⁷² Het percentage kinderen in Dronten dat leeft in een gezin dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen is 4%, ten opzichte van 6% in Nederland. In 2016 lag dat nog op 5% ten opzichte van 7%.¹⁷³

Leefstijl: 26% van middelbareschooljeugd (klas 2 en 4) heeft ooit alcohol gedronken

Een groep van 33% van de jongeren in het voortgezet onderwijs in Dronten gaf in 2020 in een niet-anoniem onderzoek aan ooit alcohol te hebben gedronken, ook al is dat voor jongeren onder de achttien jaar verboden.¹⁷⁴ Ook uit anoniem onderzoek uit 2021 blijkt dat 26% van de middelbareschoolleerlingen uit klas 2 en 4 ooit alcohol hebben gedronken en dat 16% zelfs weleens dronken of aangeschoten is geweest.¹⁷⁵ Dat percentage is gelijk aan het gemiddelde in Flevoland. Voor roken zien we hetzelfde gelijke beeld, maar voor het gebruik van andere genotsmiddelen zien we in Dronten een lager percentage dan gemiddeld in Flevoland.¹⁷⁶

Uit de voorlaatste enquête, editie 2018-2019, kwam een minder gunstig beeld: de groep jongeren in Dronten die aangaf ooit te hebben gedronken, gerookt of andere genotsmiddelen te hebben gebruikt, was toen steeds hoger dan gemiddeld in Flevoland.¹⁷⁷ Het verschil in de meest recente, positievere cijfers kan te maken hebben met het feit dat door de coronacrisis minder jongeren in Dronten zijn benaderd voor de enquête, maar ook met afwijkend drink- en rookgedrag van jongeren door de maatregelen tijdens de coronacrisis.¹⁷⁸

¹⁷² [Eenoudergezinnen](#), Nederlands Jeugdinstituut, 2014

¹⁷³ [Kinderen in uitkeringsgezinnen](#), CBS Jeugd (2016-2020) via waarstaatjegemeente.nl

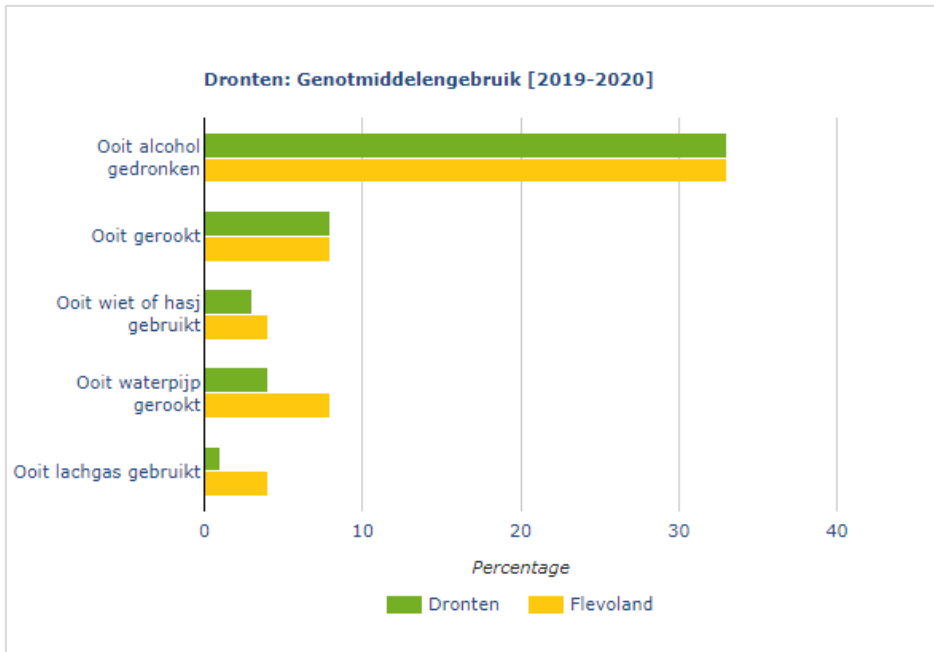
¹⁷⁴ [Tabellenboek gezondheidsenquête 'Jij en je gezondheid' 2019-2020](#), GGD Flevoland

¹⁷⁵ [Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021](#), GGD Flevoland

¹⁷⁶ [Tabellenboek gezondheidsenquête 'Jij en je gezondheid' 2019-2020](#), GGD Flevoland

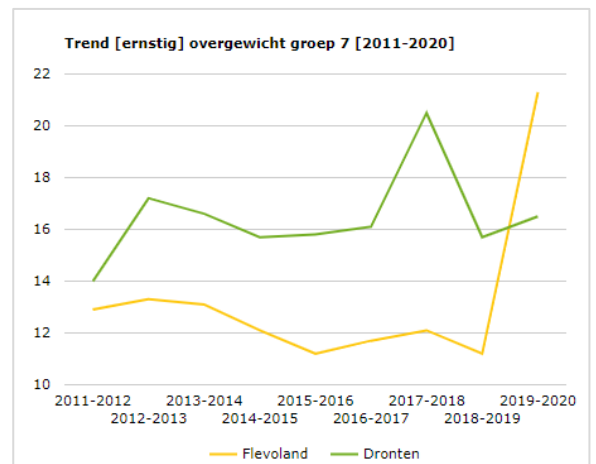
¹⁷⁷ [Tabellenboek gezondheidsenquête 'Jij en je gezondheid' 2018-2019](#), GGD Flevoland

¹⁷⁸ [Tabellenboek gezondheidsenquête 'Jij en je gezondheid' 2019-2020](#), GGD Flevoland, pagina 4

Bron: GGD Flevoland

Een ander belangrijk onderdeel van een gezonde leefstijl is gezonde voeding en voldoende beweging. Kinderen die op jonge leeftijd al te zwaar zijn, hebben grotere kans om later ook overgewicht te hebben. Van de Drontense kinderen in de leeftijd van tien/elf jaar (basisonderwijs groep 7) heeft 16,5% overgewicht of ernstig overgewicht. Het gemiddelde in Flevoland lag voorheen flink lager (rond 12%), al is in 2020 ineens een enorme stijging te zien.¹⁷⁹

Bron: GGD Flevoland

Daar staat tegenover dat in 2021 87% van de middelbareschooljeugd (klas 2 en 4) in Dronten vijf dagen per week naar school of stageplek fietst of loopt. 40% beweegt bijna elke dag minstens een uur. Dat is

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
	%	%	%	%	%	%	%	%
Bewegen								
Loopt/fietst 5 dagen per week naar school of stageplek	85	76	66	87	87	90	84	88
Sport wekelijks bij een club, vereniging of sportschool	74	69	69	74	69	74	58	71
Beweegt dagelijks minstens één uur	16	15	15	15	17	12	15	17
Beweegt op 5 of meer dagen per week minstens één uur	43	39	39	40	40	43	28	52

Bron: GGD Flevoland, Gezondheidsmonitor Jeugd 2021

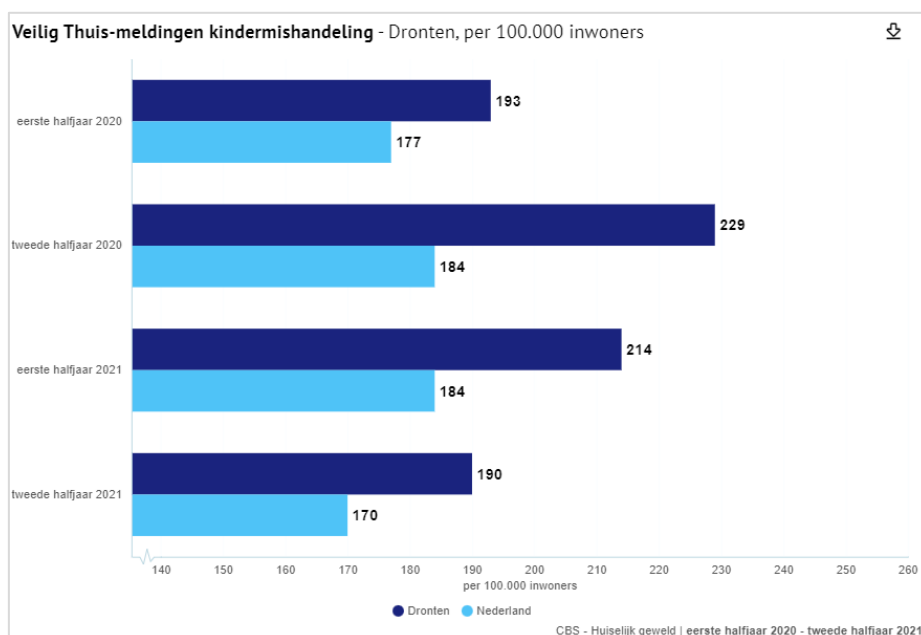
¹⁷⁹ [Overgewicht](#), GGD Flevoland

vergelijkbaar met de meeste andere gemeenten in Flevoland en met het Nederlandse gemiddelde.¹⁸⁰

Meer meldingen kindermishandeling

De jeugd¹⁸¹ in Dronten is over het algemeen mentaal gezond, al zien we in de cijfers van 2021 wel een achteruitgang, vermoedelijk door de impact van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen. Het percentage leerlingen dat zich meestal (zeer) gelukkig voelt is gedaald van 80% in 2019 naar 76% in 2021.¹⁸² Deze percentages komen overeen met de gemiddelden in Nederland en zijn iets hoger dan gemiddeld in Flevoland. Een op de twintig kinderen (5%) in Dronten heeft meerdere keren per maand te maken met pestgedrag. Dat aantal is al een paar jaar stabiel en ligt lager dan in de rest van Flevoland (7%).¹⁸³

Zo'n vier procent van de jeugd in Dronten loopt een matig tot hoog risico op emotionele mishandeling, dan wel emotionele verwaarlozing. In 2020 en de eerste helft van 2021 kwamen bij Veilig Thuis fors meer meldingen van kindermishandeling binnen in Dronten dan gemiddeld in Nederland. In de tweede helft van 2020 zien we zowel in Dronten als in Nederland een toename ten opzichte van eerder, wat te maken kan hebben met de coronamaatregelen, zoals de sluiting van scholen.¹⁸⁴ Daarna daalt de trend weer. Uit onderzoek blijkt dat het aantal kinderen dat mishandeling heeft meegemaakt tijdens de lockdown significant hoger lag dan tijdens een periode van drie maanden zonder lockdown. Het gaat met name om een toename in het aantal slachtoffers van emotionele verwaarlozing, waaronder verwaarlozing van het onderwijs.¹⁸⁵

Bron: CBS via waarstaatjegemeente.nl

¹⁸⁰ [Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021](#), GGD Flevoland

¹⁸¹ Middelbareschoolleerlingen uit klas 2 en 4

¹⁸² [Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021](#), GGD Flevoland

¹⁸³ [Tabellenboek Corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021](#), GGD Flevoland

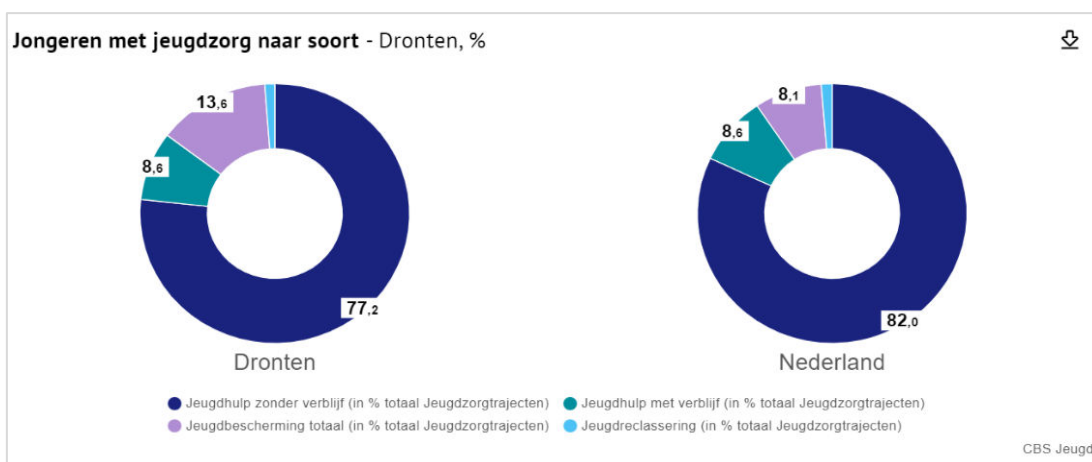
¹⁸⁴ [Veilig Thuis meldingen kindermishandeling](#), bron: CBS, via waarstaatjegemeente.nl

¹⁸⁵ [Kindermishandeling tijdens de eerste lockdown](#), Universiteit Leiden, 30 september 2021

Vraag naar jeugdzorg toegenomen

Tussen 2015, toen de Jeugdwet in werking trad, en 2020 is het aantal jongeren dat gebruik maakt van 'jeugdhulp zonder verblijf' – waarbij de jongere formeel bij het eigen gezin woont – met 20% toegenomen (van 8% naar 9,8% van de jongeren in Dronten tot 18 jaar). Dat komt overeen met het gemiddelde beeld in Nederland.¹⁸⁶ Het percentage trajecten dat wordt beëindigd volgens plan en niet voortijdig wordt afgesloten is ruim 85%. Dat is iets hoger dan gemiddeld in Nederland.¹⁸⁷

In de figuur met de verdeling over de verschillende soorten jeugdzorg valt bij Dronten het relatief hoge aandeel van 'Jeugdbescherming' in het totale aantal trajecten op. Jeugdbescherming is het onder toezicht of voogdij stellen van een kind omdat een gezonde en veilige ontwikkeling wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of onvoldoende toereikend is.

Bron: CBS Jeugd, cijfers 2021, via waarstaatjegemeente.nl

In Nederland wachten kinderen in de jeugdzorg gemiddeld ruim tien maanden op hulp. Ze wachten op therapie, een diagnose of een plek om te wonen. Door het lange wachten gaat het met 44% van de kinderen slechter; 98% van de hulpverleners ziet de lange wachttijden als een groot probleem.¹⁸⁸ In Flevoland zijn voor aanbieders in Almere wachttijden te zien van zo'n 11-12 weken.¹⁸⁹

¹⁸⁶ [Trend in jeugdhulp zonder verblijf](#), CBS via De Staat van Volksgezondheid en Zorg, 2021

¹⁸⁷ [Beëindigde jeugdhulptrajecten](#), CBS Jeugd via waarstaatjegemeente.nl

¹⁸⁸ ["Het is een eenzame, uitzichtloze tijd". Kinderen over wachttijden in de jeugdzorg](#), Het Vergeten Kind, mei 2021

¹⁸⁹ [Wachttijden per locatie](#), Accare, 2022; [Wachttijd](#), ConnectedTogether, 2022

11. Zorg en sociale veiligheid

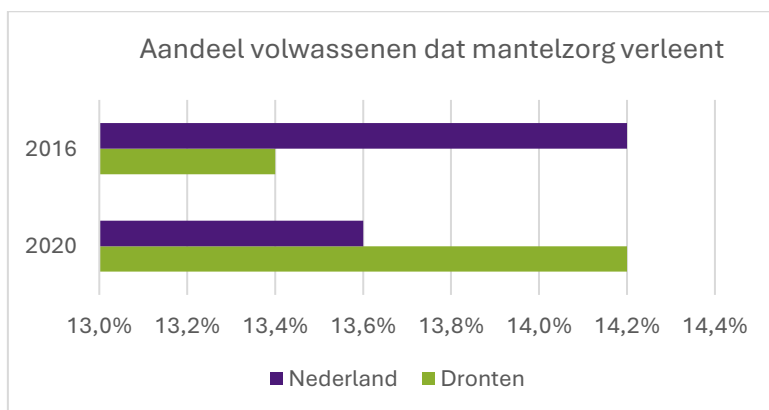
Mensen willen op en rond hun woonplek kunnen rekenen op voldoende zorg van goede kwaliteit, en op een omgeving waarin ze zich veilig voelen en veilig zijn. Dat zijn basisbehoeften. Met de veranderingen in het Nederlandse zorgstelsel in de laatste vijftien jaar zijn mensen langer aangewezen op hun eigen woonplek, ook als ze zorg nodig hebben. Voor gemeenten wordt het voorzien in de zorgbehoefte, met een vergrijzende bevolking en een beperkt budget, een steeds grotere opgave.

Gevarieerd en breed zorgaanbod

76,3% van de Drontenaren maakt gebruik van de zorg van de huisarts. Dat is iets meer dan gemiddeld in Nederland (74,6%).¹⁹⁰ Ruim 3% van de Drontenaren maakt gebruik van wijkverpleging; dat percentage is al een aantal jaren stabiel en ligt op het landelijk gemiddelde.¹⁹¹ Ook het gebruik van diensten in het basisaanbod van de geestelijke gezondheidszorg komt overeen met het landelijke gebruik van 4,6%.¹⁹²

Volgens de Zorgkaart Nederland telt Dronten 88 zorginstellingen, variërend van een ziekenhuis, een hospice en een particulier woonzorgcentrum tot tientallen praktijken van onder andere tandartsen, huisartsen, verloskundigen, fysiotherapeuten en diëtisten. Het gemiddelde cijfer dat aan deze instellingen wordt gegeven is een 8,5.¹⁹³ Gemeenten met een vergelijkbaar inwonertal hebben over het algemeen een hoger aantal zorginstellingen van minimaal 100.¹⁹⁴

Naast het formele zorgaanbod zijn veel mensen thuis afhankelijk van informele zorg door mantelzorgers. Wat betreft het percentage personen dat mantelzorg verleent, ligt Dronten met ruim 14% iets boven het landelijke gemiddelde van 13,6%.¹⁹⁵ Dat percentage stijgt de afgelopen jaren gestaag. 3% van de Drontenaren maakt gebruik van thuiszorg. Deze 1200 patiënten kunnen terecht bij een van de vier aanbieders voor thuiszorg in Dronten.

Bron: GGD'en, CBS en RIVM, bewerking De Ruijter Strategie

¹⁹⁰ [Gebruik huisartsenzorg](#), Vektis via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹⁹¹ [Gebruik wijkverpleging](#), Vektis via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹⁹² [Gebruik basis-GGZ en/of POH-GGZ](#), Vektis via [waarstaatjegemeente.nl](#)

¹⁹³ [Zorginstellingen Dronten](#), Zorgkaart Nederland, Patiëntenfederatie Nederland, maart 2022

¹⁹⁴ Aantal zorginstellingen in diverse gemeenten met ca. 43.000 inwoners, via [Zorgkaart Nederland](#)

¹⁹⁵ [Mantelzorg verlenen](#), GGD'en, CBS en RIVM via [waarstaatjegemeente.nl](#)

In 2021 geen wachtlijsten voor urgente cliënten

Mensen die ondanks mantelzorg en thuiszorg niet meer zelfstandig kunnen wonen, krijgen vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) een indicatie voor de sector Verpleging & Verzorging (V&V). Daarmee komen zij vaak op een wachtlijst te staan voor een plek in een verplegings- of verzorgingsinstelling. Eind 2021 stonden landelijk in totaal ruim 18.000 cliënten met een Wlz-indicatie op de wachtlijst¹⁹⁶. 28 van hen stonden in 2021 op de wachtlijst bij De Regenboog in Dronten. Het gaat daarbij om cliënten die nog kunnen en willen wachten op een plek bij de instelling van hun voorkeur. Urgente cliënten hoefden in 2021 namelijk niet op de wachtlijst te worden geplaatst.¹⁹⁷

Psychische zorg laat in Flevoland op zich wachten

In de volwassenenpsychiatrie in Dronten kan zo'n acht weken na de aanmelding een intakegesprek plaatsvinden. Vervolgens duurt het nog een maand voordat de behandeling begint. Dat beeld is in Lelystad en Almere vergelijkbaar. Landelijk gezien staat Flevoland in de top vijf van regio's met de langste wachttijden in de geestelijke gezondheidszorg. Patiënten met een eetstoornis of aandachttekort- en gedragsstoornissen (ADHD, ODD, CD) moeten het langst wachten op behandeling: 26-28 weken, ten opzichte van een landelijk gemiddelde van 19 weken.¹⁹⁸

Wachttijden in de GGZ per regio, naar zorgbehoefte

Zorgkantoor naam	Persoonlijkheid	Trauma	Pervasiel	Eetstoornissen	Overige stoornissen kindertijd	Aandachttekort en -gedrag	Restgroep diagnoses, andere aandoeeningen	Anget excl trauma	Bipolair en overig	Somatiforme stoornissen	Depressie	Dalrum dementie en overig	Schizofrenie	Overige aan middel gebonden stoornissen	Alcohol gebonden	Basis GGZ
ZUIDOOST-BRABANT	40,1	40,4	53,4	60,3	54,5	28,4	40,9	37,4	60,6	36,8	35,3	58,1	57,6	27,7	27,5	16,1
MIDDEN-BRABANT	34,6	39,4	36,6	32,5	36,8	33,5	29,6	30,4	35,0	35,9	30,3	38,2	7,8	29,0	31,6	20,7
DRENTHE	34,4	30,2	39,5	19,0	28,7	34,5	31,6	30,5	28,7	27,3	31,9	0,0	16,0	16,0	0,0	20,2
FLEVOLAND	23,0	25,4	26,2	23,6	28,7	23,8	15,0	25,2	23,3	24,3	21,2	6,0	22,4	17,4	26,0	15,9
GRONINGEN	26,0	23,1	27,5	18,5	25,4	25,1	27,8	21,6	26,4	22,1	21,1	17,8	12,4	11,5	11,7	16,4
APELDOORN/ZUTPHEN E.O.	25,0	24,5	25,1	28,5	25,6	22,2	23,0	21,3	23,9	24,0	18,8	9,6	23,5	9,2	7,6	10,6
AMSTERDAM	30,9	21,7	19,4	32,2	19,8	14,2	16,3	15,4	19,6	15,8	15,2	11,2	14,4	16,6	11,9	11,4
Landelijk	20,6	19,4	19,3	22,5	18,4	16,7	16,8	16,0	17,9	15,2	15,0	18,4	14,7	16,9	18,0	10,8

Bron: Vektis

In Flevoland wordt vanuit de Wet langdurige zorg relatief weinig gebruik gemaakt van de zwaardere geestelijke gezondheidszorg in een instelling, vergeleken met het gemiddelde gebruik in Nederland. Binnen Flevoland hoort Dronten bij de gemeenten waar inwoners er het minst gebruik van maken. Ook de zorgzwaarte is in Flevoland relatief laag in vergelijking met andere regio's. Er zijn in Flevoland zeven locaties die GGZ W-zorg leveren. Ze doen dat uitsluitend intramuraal en bieden geen 'volledig pakket thuis'- of 'modulair pakket thuis'-zorg (VPT/MPT).¹⁹⁹

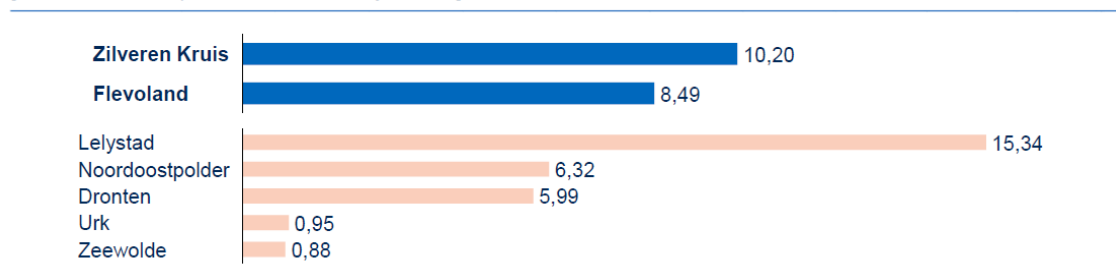
¹⁹⁶ [Landelijke rapportage wachtlijsten Verpleging & Verzorging \(Wlz\)](#), Zorgverzekeraars Nederland, december 2021

¹⁹⁷ [Wachtlijst Wlz- Sector Verpleging & Verzorging](#), Zorginstituut Nederland, februari 2021

¹⁹⁸ [Regiorapportage over de wachttijden in de GGZ](#), Vektis, juni 2021

¹⁹⁹ [Regioanalyse Flevoland Geestelijke Gezondheidszorg](#), Zilveren Kruis, november 2021

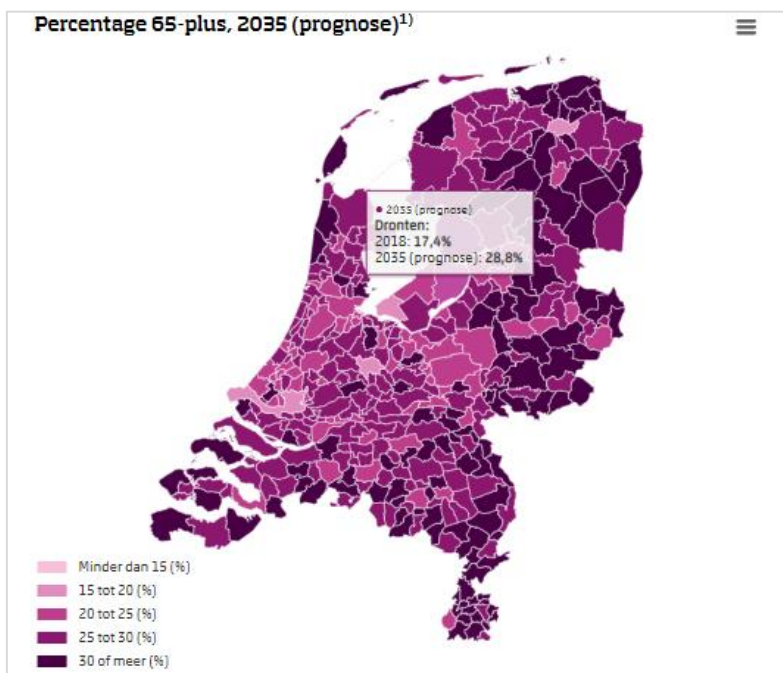
Aandeel GGZ W-klanten¹ ten opzichte van alle inwoners in de zorgkantoorregio's van Zilveren Kruis
 [# GGZ W klanten per 10.000 inwoners, jul 2021²]

Bron: Zilveren Kruis

Meer zorg nodig voor een vergrijzende bevolking

In Dronten is de 'grijze druk', oftewel de verhouding tussen 65-plussers en de beroepsbevolking van 20-64 jaar, hoger dan gemiddeld in Flevoland.²⁰⁰ In 2035 zal naar verwachting 28,8% van de Drontenaren ouder dan 65 zijn, ten opzichte van 17,4% in 2018.

Bron: CBS, PBL

Ouder worden komt helaas meestal met gebreken. Meer oudere inwoners in de gemeente betekent daarom meer mensen met een hulpvraag. Vanaf 2015, toen de drie decentralisaties in het sociale domein van het Rijk richting gemeenten in werking traden, kreeg de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) een nieuwe invulling: het begrip 'maatschappelijke ondersteuning' werd breder gedefinieerd en voortaan gezien als een middel om zelfredzaamheid en participatie in de samenleving te bevorderen. Vanaf 2016 is dan ook in Dronten, net als in heel Nederland, een

²⁰⁰ [Factsheet, Bevolking Dronten 2018](#), GGD Flevoland

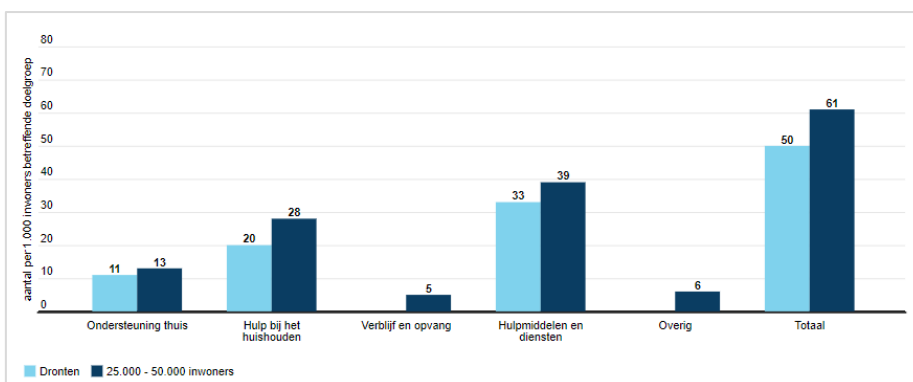
stijging te zien in het aantal inwoners dat van Wmo-voorzieningen gebruik maakt, zoals hulp bij het huishouden en andere hulpmiddelen en diensten.²⁰¹

Inwoners met individuele Wmo-voorzieningen - Dronten, aantal per 1.000 inwoners

	2016		2020	
	Dronten	Nederland	Dronten	Nederland
ondersteuning thuis	14	16	13	19
hulp bij het huishouden	19	24	23	29
verblijf en opvang	-	2		3
hulpmiddelen en diensten	19	41	37	44
een maatwerkarrangement Wmo, overig				12

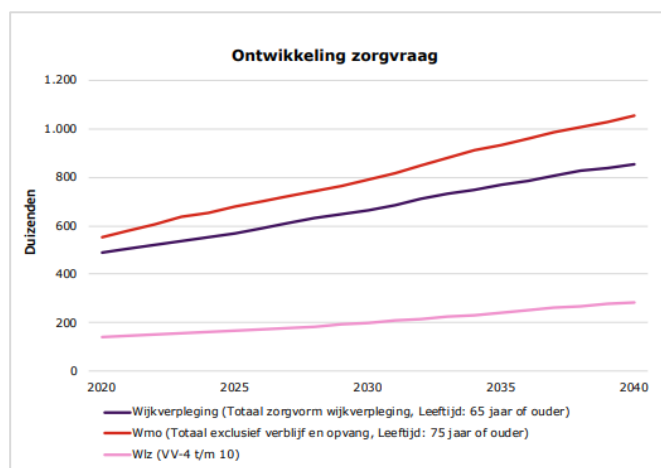
Bron: CBS Monitor Sociaal Domein Wmo

Vergeleken met andere gemeenten in de grootte van 25.000 tot 50.000 inwoners maakten in Dronten in het eerste halfjaar van 2021 iets minder inwoners gebruik van de verschillende Wmo-voorzieningen dan gemiddeld: 50 inwoners per duizend ten opzichte van 61 inwoners per duizend.

Bron: CBS Monitor Sociaal Domein

De komende decennia zal de vraag naar zorg en dan vooral de vraag naar Wmo-voorzieningen in Nederland en dus ook in Dronten verder doorzetten.²⁰²

Bron: Ministerie van VWS

²⁰¹ [Inwoners met individuele Wmo-voorzieningen in Dronten](#), via waarstaatjegemeente.nl, bron: CBS

²⁰² [Dialognota Ouder worden 2020-2040](#), Ministerie van VWS

Richting 2040 zal ook het aantal dementiepatiënten fors stijgen (zie thema 'Gezonde leefstijl'). Het huidige beleid van extramuralisering is erop gericht dat dementiepatiënten langer zelfstandig blijven wonen. Daarmee zijn minder intramurale plekken, oftewel plaatsen in een verzorgings- of verpleeghuis, beschikbaar voor deze doelgroep. In de provincie Flevoland is de vraag naar woonvoorzieningen voor mensen met dementie echter nu al zo groot, dat mensen buiten de provinciegrenzen worden geplaatst. In Dronten zijn de wachtlijsten nog beperkt, maar de prognose is dat in 2040, bij onveranderd beleid, voor slechts 5,6% van de dementiepatiënten in Dronten een plaats in een zorginstelling beschikbaar is. In 2015 was dat percentage 15%.²⁰³

Prognose intramurale plaatsen voor dementiepatiënten

Gemeente	Intramuraal wonenden 2015 in %	Intramuraal wonenden 2035 in %	Intramuraal wonenden 2040 in %	Thuiswonenden 2040 in %
Almere	20,67	8,38	6,6	93,4
Dronten	15	6,46	5,6	94,4
Lelystad	25,84	10,47	9,5	90,5
Noordoostpolder	45,55	14,08	13,1	86,9
Urk*	18,64	9,00	7,6	92,4
Zeewolde	13,33	5,45	4,4	95,6
Totaal Flevoland	21,57	8,97	7,81	92,2

* Urk: geen specifieke opgave voor dementie, 30% gehanteerd

Bron: CMO Flevoland

Sociale veiligheid thuis in Dronten lager dan gemiddeld

De afgelopen jaren werden in Flevoland meer meldingen van huiselijk geweld gedaan dan gemiddeld in Nederland. Ook de meldingen in Dronten liggen boven het Nederlandse gemiddelde.²⁰⁴ De coronacrisis speelt daar volgens advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling Veilig Thuis een rol in. Dat komt niet zozeer terug in de aantallen maar vooral in de steeds ernstigere aard van de meldingen. Door de crisis konden sommige ouders het niet aan de kinderen de hele dag thuis te hebben terwijl zij zelf ook thuiswerkten. Zeker voor huishoudens met weinig woonruimte tot hun beschikking kon dat spanningen opleveren. Ook eventueel bezoek van de oppas-opa of -oma en van professionals viel tijdens de crisis weg. Dat verhoogde de druk op het gezin nog verder.²⁰⁵

Niet alleen thuis, maar ook buitenshuis moeten mensen zich veilig kunnen voelen. De overlast door personen ligt in bepaalde delen van Dronten bovengemiddeld hoog (zie het thema 'Gezonde en veilige inrichting van de leefomgeving').²⁰⁶ Met name in Swifterbant is er sociale overlast, veelal van rondhangende jongeren.²⁰⁷

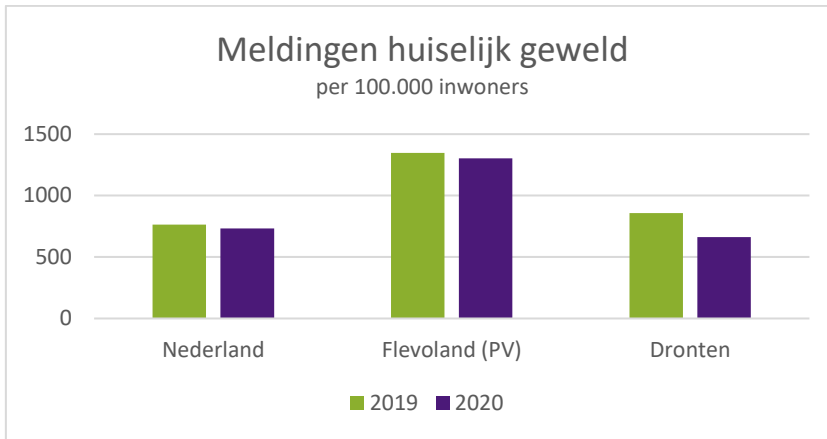
²⁰³ [Zorguitdagingen rond de toename van ouderen in Flevoland. Expertisenotitie 2017](#), CMO Flevoland, pagina 6

²⁰⁴ [Huiselijk geweld; kerncijfers Veilig Thuis](#), CBS Statline

²⁰⁵ [Stijging van acute meldingen bij Veilig Thuis](#), Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, 14 januari 2021

²⁰⁶ [Leefbaarheid in Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant: Lemon vervolgmetering 2020](#), RIGO Research en Advies, september 2020

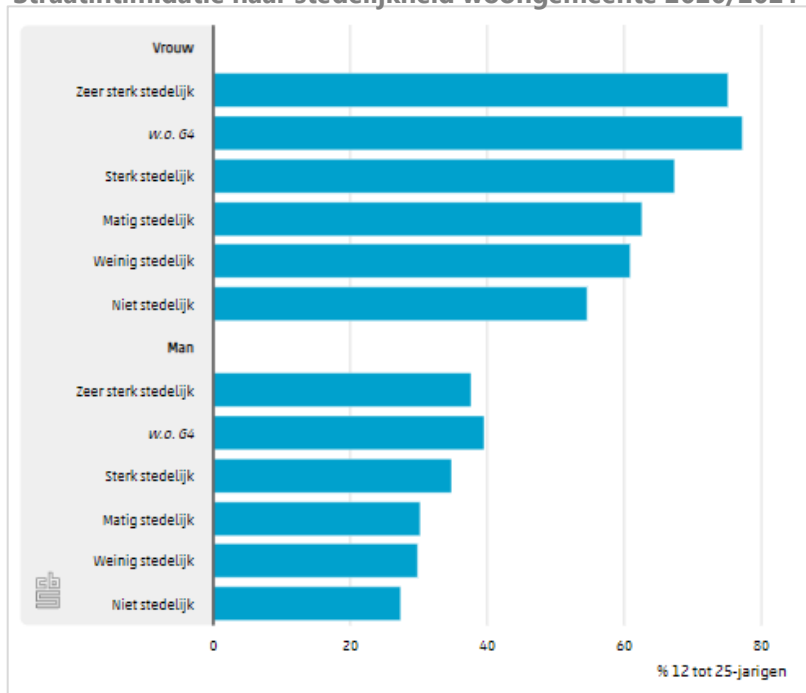
²⁰⁷ 201218 A-11 Raadsinformatiebrief Veiligheidsmonitor Dronten 2019, gemeente Dronten

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Jongeren in Nederland ervaren zelf ook overlast op straat. Uit een recent CBS-onderzoek over straatintimidatie van jongeren blijkt dat de helft van de jongeren van 12 tot 25 jaar in 2020/2021 werd geconfronteerd met straatintimidatie, zoals nafluiten, na-sissen, achtervolgen of op een andere manier lastigvallen. Twee op de drie vrouwen zeiden met straatintimidatie te maken te hebben gehad. Jonge vrouwen vanaf 18 jaar worden vaker op straat lastiggevallen dan tienermeisjes. Voor Flevoland en Dronten zijn geen specifieke cijfers over dit onderwerp. Uit het onderzoek blijkt wel dat hoe stedelijker het karakter van de woongemeente is, hoe vaker jongeren met straatintimidatie te maken krijgen.²⁰⁸

Straatintimidatie naar stedelijkheid woongemeente 2020/2021

Bron: CBS

²⁰⁸ [Straatintimidatie van jongeren](#), CBS, februari 2022

12. Gezonde leefstijl

Tijdens de coronacrisis heeft alles in Nederland in het teken gestaan van onze gezondheid. De pandemie zorgde ervoor dat andere belangrijke thema's als economische bedrijvigheid en onderwijs even ondergeschikt werden aan het gezond houden van de bevolking en het voorkomen van een overbelasting van de zorg. Maar ook na de coronacrisis blijft het zaak dat we, met een almaar stijgende levensverwachting, zo lang mogelijk gezond blijven op zowel fysiek als mentaal vlak.

Drontenaren voelen zich iets gezonder dan de gemiddelde Nederlander

Een grote meerderheid van de volwassen Drontenaren voelt zich gezond; net als in 2016 ervaart 82% in de meest recente cijfers uit 2021 een goede gezondheid.²⁰⁹ Dat is hoger dan gemiddeld in Nederland (79%) en binnen de provincie aanzienlijk hoger dan in Almere (76%) en Lelystad (75%). Alleen in de Noordoostpolder, Zeewolde en Urk ligt het percentage nog een fractie hoger. De helft van de inwoners van Dronten heeft matig tot ernstig overgewicht en de gemeente kent met 14% een lager percentage rokers dan gemiddeld in de provincie en in Nederland.²¹⁰

Gezondheid

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
	%	%	%	%	%	%	%	%
Aantal respondenten	539902	7453	2166	1628	1086	1108	652	813
Ervaren gezondheid								
Goede ervaren gezondheid	79	78	76	82	75	83	84	83
Algemene gezondheid is verbeterd door de coronacrisis	6	7	8	6	5	5	4	6
Algemene gezondheid is verslechterd door de coronacrisis	10	10	11	8	11	7	5	8
Gewichtstatus								
Ondergewicht	1,7	1,9	2,2	1,6	1,2	1,5	2,7	2,0
Gezond gewicht	49	45	43	48	44	50	51	47
Matig overgewicht	35	38	40	35	37	35	32	37
Ernstig overgewicht	15	15	15	15	17	14	14	14
<small># Afkappwaarden BMI: ondergewicht <18,5, gezond gewicht 18,5-25, matig overgewicht 25-30, ernstig overgewicht >30.</small>								
Roken								
Roker	17	17	16	14	17	19	23	15
Ex-roker	34	30	29	37	30	31	29	31
Nooit gerookt	49	53	54	49	52	50	48	53

Bron: GGD Flevoland

Wel blijkt uit onderzoek van de GGD Flevoland dat er gezondheidsverschillen zijn tussen lager opgeleiden en hoger opgeleiden. Op alle pijlers van 'positieve gezondheid'²¹¹ scoren lager opgeleiden minder goed.²¹²

²⁰⁹ [Tabellenboek volwassenen- en seniorenenquête 2016](#), GGD Flevoland, pagina 12

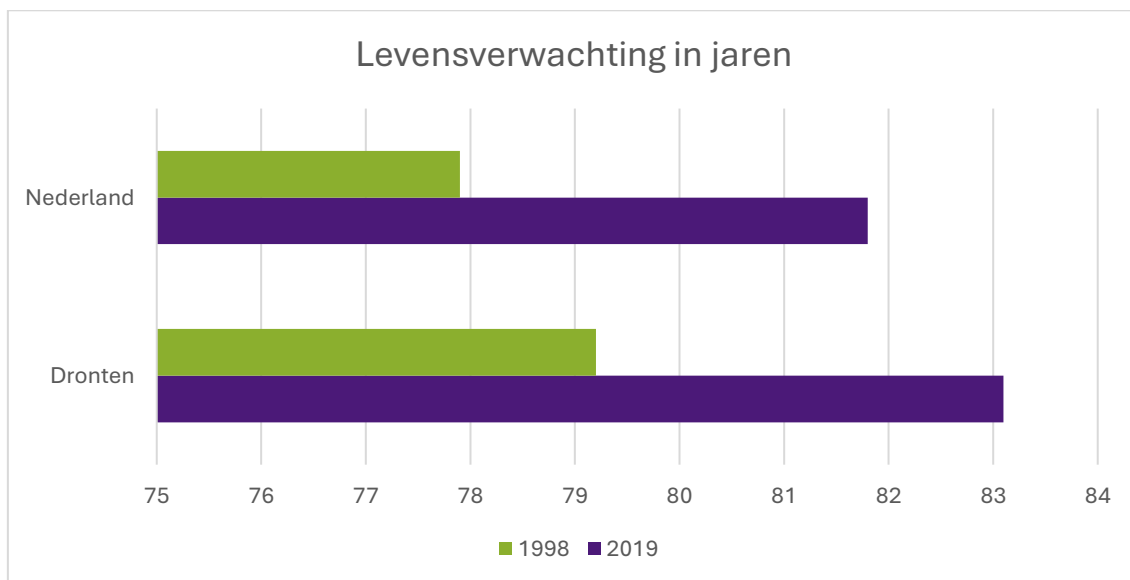
²¹⁰ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, november 2021](#), GGD Flevoland, pagina 8

²¹¹ Met positieve gezondheid bedoelt de GGD Flevoland het geheel van: dagelijks functioneren, lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, meedoen en kwaliteit van leven, bron: [Gezond en vitaal in Dronten](#)

²¹² [Gezondheidsmonitor volwassenen en senioren 2020](#), GGD Flevoland

Levensverwachting in Dronten hoger dan gemiddeld

De levensverwachting van alle Nederlanders neemt al decennialang toe. Toch worden Drontenaren gemiddeld nog ruim twee jaar ouder dan de gemiddelde Nederlander.²¹³ Een verklaring hiervoor kan zijn dat Flevoland een relatief jonge bevolking heeft (12,4% 65-plussers, ten opzichte van 18,2% in Nederland²¹⁴), waardoor de steeds verder toenemende levensverwachting in die provincie en dus ook in Dronten voor een groter deel van de inwoners aan de orde is.

Bron: RIVM, bewerking De Ruijter Strategie

Mentale gezondheid onder druk door coronacrisis

Ongeveer één op de zeven volwassen Drontenaren kampt met langdurige mentale klachten als depressiviteit of burn-out. 16% van de mensen gaf in 2021 aan zich angstiger te voelen door de coronacrisis; 10% voelde zich door deze crisis vaker depressief. Ook bij de mogelijke oorzaken voor stress wordt de coronacrisis in 19% van de gevallen genoemd. Deze cijfers liggen allemaal onder het Nederlandse gemiddelde.²¹⁵

	Nederland	Flevoland	Almere	Dronten	Lelystad	NOP	Urk	Zeewolde
	%	%	%	%	%	%	%	%
Depressiviteit, overspannenheid, burn-out of angststoornis		17	19	15	20	11	10	15

Bron: GGD Flevoland

Vier op de vijf 65-plussers hebben een chronische aandoening

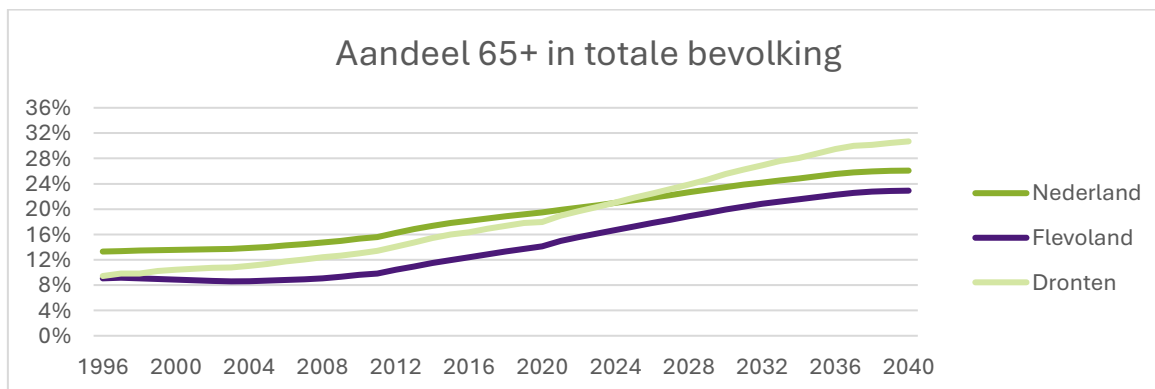
Het toenemen van de levensverwachting en het aantal 65-plussers brengt met zich mee dat een grotere groep mensen ziek wordt. Van de groep Drontenaren van 65 jaar of ouder had 44% in

²¹³ [Levensverwachting](#), RIVM via [waarstaatjegemeente.nl](#)

²¹⁴ [Zorguitdagingen rond de toename van ouderen in Flevoland. Expertisenotitie 2017](#), CMO Flevoland, pagina 5

²¹⁵ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, versie november 2021](#), GGD Flevoland, pagina 11

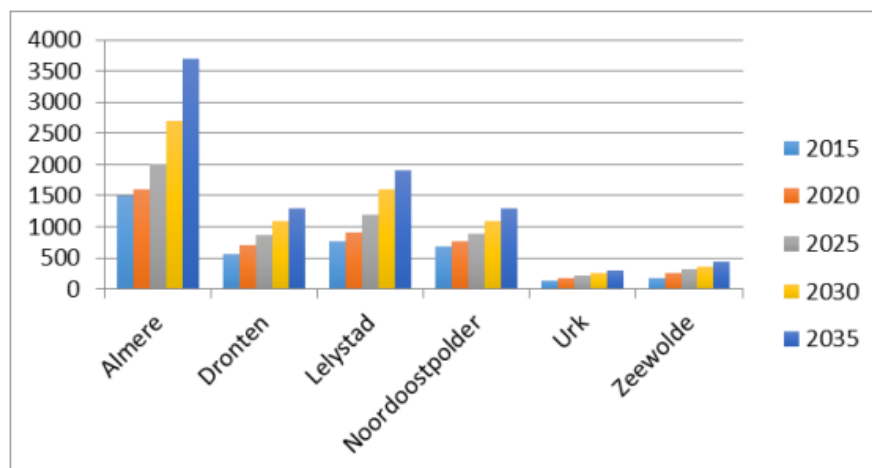
2021 minimaal één langdurige ziekte of aandoening (minimaal zes maanden). Dat is net iets lager dan het percentage binnen deze leeftijdsgroep in Nederland en Flevoland. Wat chronische aandoeningen zoals diabetes, COPD, gewrichtsslijtage en hoge bloeddruk betreft, ligt het percentage patiënten van 65 jaar en ouder in Dronten op 78%, wederom iets lager dan het Flevolandse gemiddelde.²¹⁶ Ook de kans op dementie stijgt naarmate de leeftijd toeneemt. Van de mensen boven de 80 jaar is die kans ruim 20% en boven de 90 jaar zelfs 40%. Omdat in Flevoland de vergrijzingsgolf later is begonnen, loopt deze langer door. Het aantal ouderen stijgt in Flevoland tot 2040 daardoor sterker dan in de rest van Nederland.

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Ook het aantal mensen met dementie zal in deze provincie relatief meer stijgen: tot 2040 met 176%, ten opzichte van 104% in Nederland. Dat betekent voor Dronten dat de bijna 600 dementiepatiënten uit 2015 er in 2035 bijna 1300 zullen zijn.²¹⁷ Zie het thema 'Zorg en sociale veiligheid' voor trends in de zorgverlening voor dementiepatiënten.

Prognose toename aantal mensen met dementie per gemeente in Flevoland

Bron: Alzheimer Nederland/TNO, uit: Zorguitdagingen rond de toename van ouderen in Flevoland

²¹⁶ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, versie november 2021](#), GGD Flevoland, pagina 39-40

²¹⁷ [Zorguitdagingen rond de toename van ouderen in Flevoland. Expertisenotitie 2017](#), CMO Flevoland, pagina 5

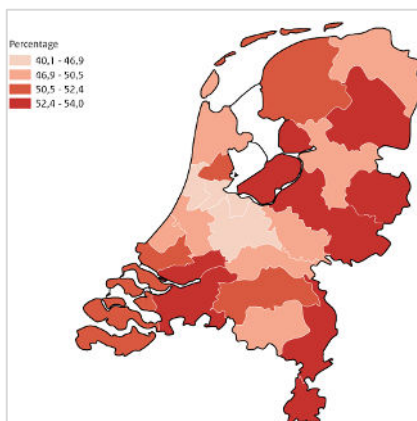
Een andere veelvoorkomende bedreiging voor de gezondheid van ouderen is het risico om te vallen. In Dronten nam het aantal ziekenhuisopnamen na valongevallen van 65-plussers tussen 2015 en 2019 met ruim 60% toe tot 89. Deze stijging zien we vooral in de leeftijdsgroep van 75 jaar en ouder. In de leeftijdsgroep 65-74 jaar nam het aantal valongevallen juist met bijna de helft af. Veruit de meeste ziekenhuisopnames na een valongeval (64%) zijn vanwege een heupfractuur.²¹⁸

Van de Drontenaren boven de 64 jaar was in 2021 40% 'matig eenzaam'. Dat percentage is sinds 2016 gelijk gebleven. Vooral de sociale eenzaamheid wordt daarbij genoemd (29%). Het gevoel van eenzaamheid is bij 11% versterkt door de coronacrisis. Bij de groep volwassenen tot 64 jaar geeft 33% aan matig eenzaam te zijn, terwijl dat in 2016 nog 27% was. 15% voelt zich eenzamer sinds de coronacrisis.²¹⁹

Leefstijl leidt tot steeds meer mensen met overgewicht

Gezondheid en leefstijl hangen nauw samen. Zoals al eerder genoemd is het aandeel rokers onder de bevolking van Dronten met 14% het laagste in de provincie en ook lager dan gemiddeld in Nederland (17%). Ruim vier op de vijf volwassen Drontenaren geeft aan alcohol te drinken. Dat is weliswaar 2 procentpunten lager dan vijf jaar geleden, maar significant hoger dan het gemiddelde in de provincie. Ook het Nederlandse gemiddelde ligt lager, op 79%. Het aantal zware drinkers is in Dronten ongeveer gelijk aan de rest van de provincie en Nederland.²²⁰

Overgewicht per regio

Bron: De staat VenZ

Wat gewicht betreft zijn Drontenaren representatief voor het gemiddelde in Nederland. 35% heeft matig overgewicht en 15% heeft ernstig overgewicht (BMI > 30). Ondergewicht komt nauwelijks voor.²²¹ Flevoland kent een hoog percentage volwassenen met overgewicht.²²²

Overgewicht en obesitas zijn belangrijke oorzaken voor hart- en vaatziekten, maar ook voor bepaalde vormen van kanker.²²³ Als we onze huidige leefstijl voortzetten, heeft 62% van de volwassen Nederlanders in 2040 overgewicht.²²⁴ In het Coalitieakkoord 2021-2025 wordt dan ook melding gemaakt van plannen voor een zogenaamde 'suikertaks', een extra belasting op suikerhoudende dranken. Ook wil de staatssecretaris van VWS verkennen welke juridische opties er zijn om een rem te zetten op de vestiging van nieuwe fastfoodrestaurants, zeker rond scholen.²²⁵

²¹⁸ [Valongevallen bij 65-plussers](#), veiligheid.nl via waarstaatjegemeente.nl

²¹⁹ [Tabellenboek volwassenen- en seniorenenquête 2016](#) en [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, versie november 2021](#), GGD Flevoland

²²⁰ [Tabellenboek volwassenen- en seniorenenquête 2016](#), en [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, november 2021](#), GGD Flevoland. Een zware drinker drinkt minstens één keer per week zes (mannen) dan wel vier (vrouwen) glazen of meer per dag.

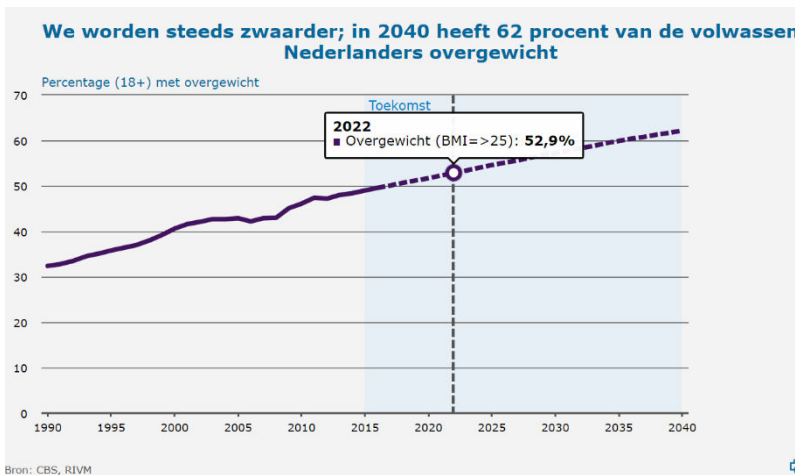
²²¹ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, november 2021](#), GGD Flevoland, pagina 8

²²² [Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020](#), De Staat van Volksgezondheid en Zorg

²²³ [Gezondheidsrisico's](#), Nederlandse Stichting Over Gewicht

²²⁴ [Hoe zwaar zijn we in de toekomst?](#), Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018, RIVM

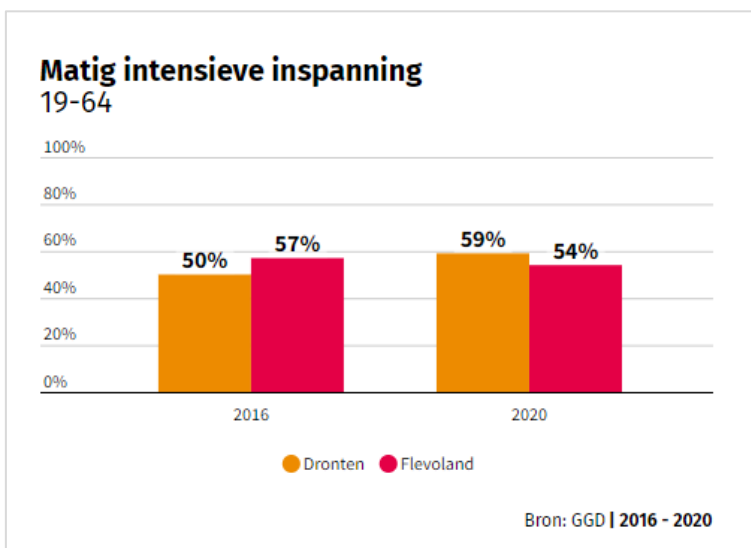
²²⁵ [Kabinet wil minder fastfoodwinkels in de stad](#), NOS, 18 maart 2022

Bron: CBS en RIVM

Bewegen en sporten

Behalve verantwoorde voeding is ook voldoende lichaamsbeweging belangrijk voor het tegengaan van overgewicht. Nederlanders zitten bijna negen uur per dag, om te werken, sociale media of televisie te bekijken of te gamen. Bijna 60% de volwassen inwoners van Dronten (19-64 jaar) verrichtte in 2020 minstens 150 minuten per week matig intensieve inspanning.²²⁶ Dat aantal ligt ongeveer op het landelijke gemiddelde. In 2016 was dat nog 50%.

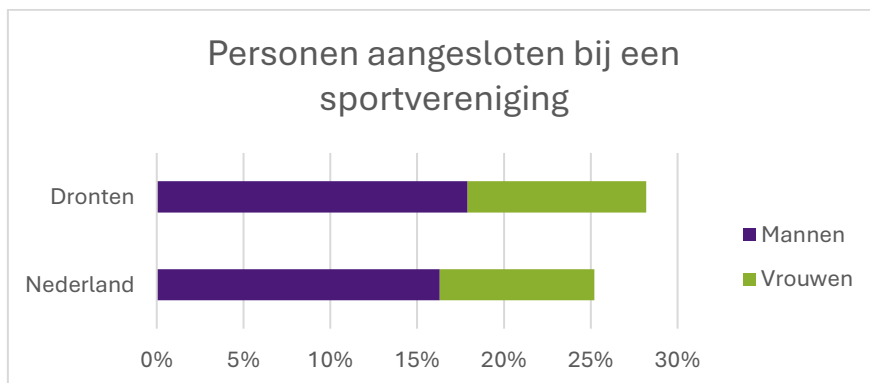
Bron: GGD Flevoland

Bewegen is iets anders dan sporten. Afgezien van het feit dat meer dan de helft van de Drontenaren de beweegrichtlijnen haalt, doet 53% niet aan sport.²²⁷ Van de 47% mensen die wél sporten, is ruim 28% aangesloten bij een sportvereniging. Dat is iets meer dan gemiddeld in

²²⁶ [Matig intensieve inspanning, dashboard positieve gezondheid](#), feitelijkflevoland.nl

²²⁷ [Niet-sporters](#), GGD'en, CBS en RIVM via waarstaatjegemeente.nl

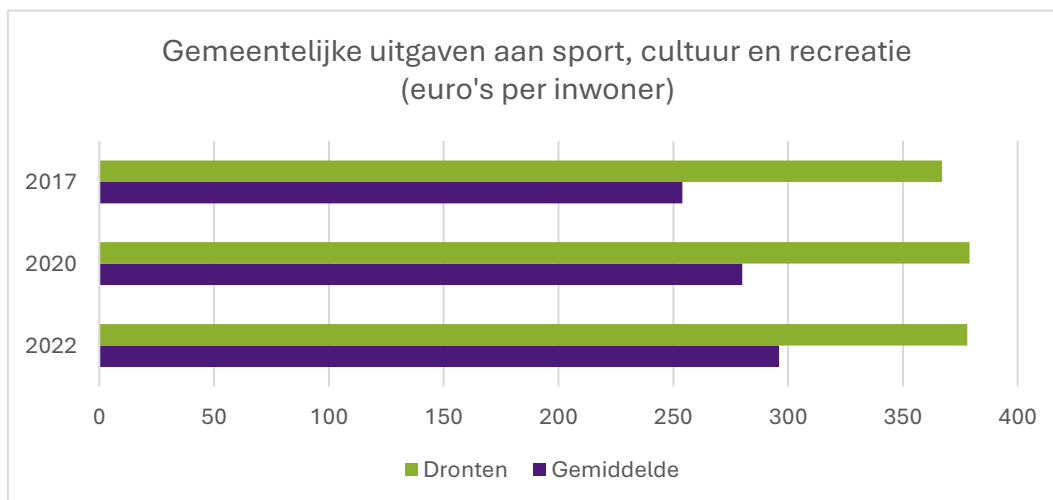
Nederland. De mannen zijn hierbij in de meerderheid.²²⁸ Dat betekent dat het merendeel van de sporters in ongeorganiseerde vorm sport, dus niet bij een vereniging,.

Bron: Sportbonden en NOC*NSF, bewerking De Ruijter Strategie

Bij de groep Drontenaren boven de 64 jaar zien we dat in 2020 slechts 41% voldeed aan de Bewegrichtlijnen 2017. In 2016 was dat 74% die voldeed aan de (lichtere) NNGB-richtlijn. Er wordt door 32% van de senioren wekelijks gesport, al is dat door de coronacrisis bij 22% wel minder geworden.²²⁹

Dronten kent een kleine honderd sportverenigingen, verdeeld over zo'n vijftig sporten. De gemeente geeft in vergelijking met het Nederlandse gemiddelde fors meer uit aan sport, cultuur en recreatie; in 2022 is het € 378 per inwoner. De gemeente Dronten kent zeven sporthallen, een binnenzwembad en twee buitenzwembaden. De commerciële openlucht-kunstijsbaan Flevonice en de ijsshal Leisure World hebben de afgelopen jaren, vooral door respectievelijk warmere winters en de coronacrisis, de deuren moeten sluiten.

Bron: CBS - Gemeentelijke begrotingen, bewerking De Ruijter Strategie

²²⁸ [Personen aangesloten bij sportverenigingen](#), Sportbonden en NOC*NSF via [waarstaatjegemeente.nl](#)

²²⁹ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, 2020](#), GGD Flevoland, pagina 38

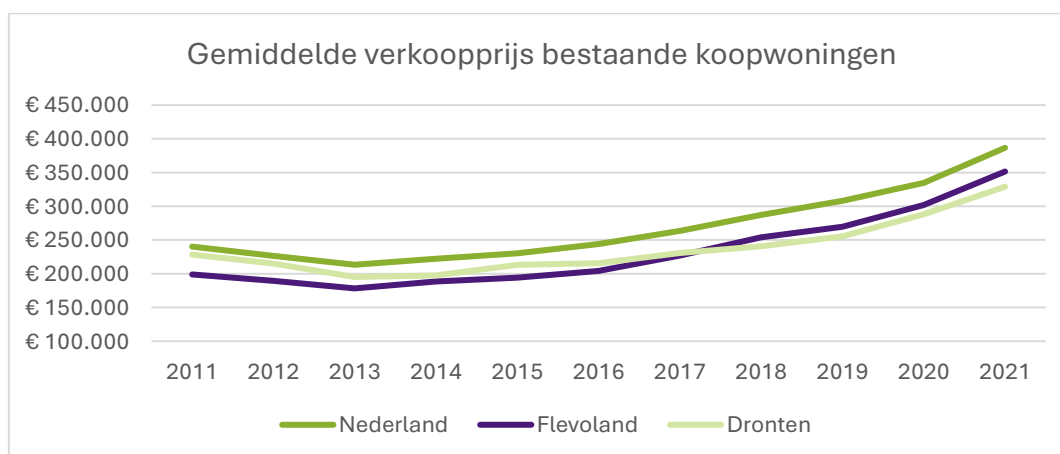
13. Waardevolle woon- en leefomgeving, aantrekkelijk vestigingsklimaat en rijk aanbod van cultuur, recreatie en evenementen

Als mensen wordt gevraagd hoe tevreden zij zijn met hun leven, baseren zij hun antwoord op een afweging van verschillende aspecten. De tevredenheid is groter als mensen zich gezond voelen, maar ook de fysieke en sociale omgeving zijn van belang. Personen die tevreden zijn met hun woning of woonomgeving zijn ook vaker tevreden met het leven in het algemeen.

Dronten krijgt belangrijke rol in woningbouwopgave

Sinds een aantal jaar stapelen de problemen op de Nederlandse woningmarkt zich op. In 2020 was er een landelijk tekort aan 300.000 woningen, meer dan in heel Rotterdam of de totale provincie Friesland te vinden zijn. Omdat de bouw van nieuwe huizen de almaar stijgende vraag niet kan bijbenen, zal het woningtekort tot 2024 nog groter worden.²³⁰ Ondertussen is door de gestokte doorstroming het aanbod opgedroogd en lopen de huizenprijzen en huren snel op. Zo is in Dronten de gemiddelde verkoopprijs sinds 2013 met bijna 70% gestegen.²³¹ In de jaren daarvoor waren de huizenprijzen juist scherp gedeeld als gevolg van de wereldwijde financiële crisis.

De afgelopen twee jaar is het met name voor starters moeilijk geworden een betaalbare woning te vinden. Ook zijn er huishoudens die door de prijsstijgingen tussen wal en schip vallen: ze verdienen te veel voor sociale huur of lopen tegen jarenlange wachtlijsten aan (in Dronten in 2021 drieënhalf jaar), maar koopwoningen zijn voor hen buiten bereik.²³² Zij zijn daardoor aangewezen op de vrije huursector, maar ook daar is het aanbod niet toereikend en stijgen de huurprijzen snel. Al met al is op de woningmarkt een situatie ontstaan waarin 'insiders' prettig wonen en vermogen opbouwen, terwijl 'outsiders' er niet meer tussen komen.

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

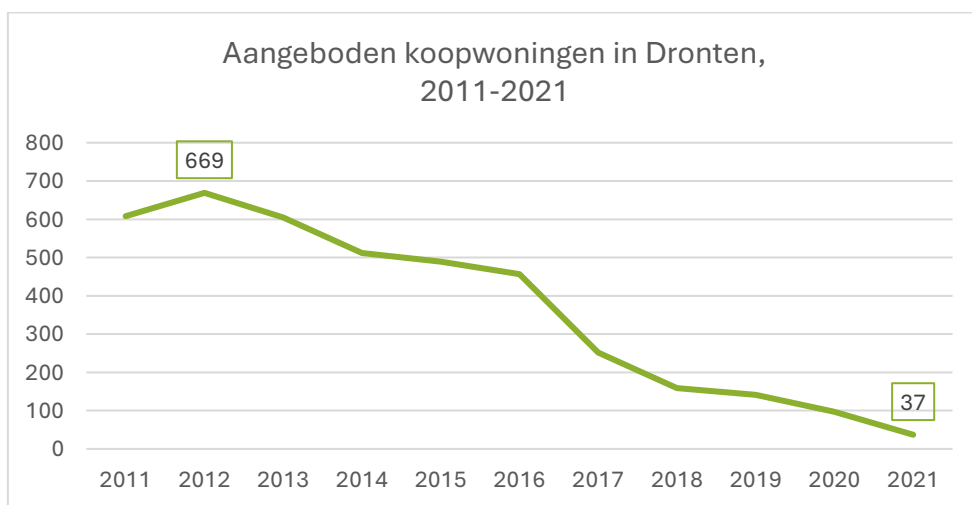
²³⁰ [Herstel en perspectief in tijden van transitie. Stedelijke trends en opgaven voor 2022 e.v.](#), Platform 31, 2021, pagina 67

²³¹ [Bestaande koopwoningen; gemiddelde verkoopprijzen, regio](#), CBS Statline

²³² [Onderzoek NOS](#)

Naast het woningtekort zijn er nog andere belangrijke factoren die bijdragen aan de hoge huizenprijzen. Ten eerste heeft de lage rente van de afgelopen jaren mensen in staat gesteld veel geld te lenen om hun huisaankoop te financieren.²³³ Sinds begin 2022 loopt de hypotheekrente echter weer op, wat een omkering van deze trend teweeg zou kunnen brengen. Ten tweede speelt demografie een rol: sinds 2014 is het aantal mensen tussen de 25 en 35 jaar oud in Nederland met zo'n 11% toegenomen. Dat komt enerzijds doordat rond 1990 meer mensen geboren werden en anderzijds doordat de afgelopen jaren meer mensen uit deze leeftijdscategorie naar Nederland zijn gemigreerd.²³⁴ De sterke, open economie en de kansen op de arbeidsmarkt maken Nederland immers aantrekkelijk als vestigingsplaats voor jonge mensen.

Onder andere de groei van het aantal jongvolwassenen ligt ten grondslag aan het fenomeen huishoudensverduunning. De afgelopen decennia is het aandeel eenpersoonshuishoudens in de Nederland steeds groter geworden. Daardoor zijn voor hetzelfde aantal mensen steeds meer huizen nodig. Vergeleken met buurlanden nemen Nederlanders bijzonder veel woonruimte per persoon in: zo'n 65 m², tegenover 46 m² en 44 m² in respectievelijk Duitsland en het Verenigd Koninkrijk. Dat komt voor een deel door een mismatch tussen bestaande woningen en de huidige woonbehoefte. Nederland telt bijvoorbeeld vijf miljoen eengezinswoningen, terwijl er maar 2,6 miljoen gezinnen zijn.²³⁵ In Dronten ligt het percentage eengezinswoningen (88% van de woningvoorraad) zelfs nog hoger dan het Nederlands gemiddelde (66%).²³⁶ Doordat de doorstroming op de woningmarkt gestokt is, is het voor ouderen bijvoorbeeld lastiger geworden hun gezinswoning in te wisselen voor een passende seniorenwoning.²³⁷

Bron: Huizenzoeker.nl via waarstaatjegemeente.nl, bewerking De Ruijter Strategie. De meest recente gegevens gaan over januari 2021 (37 aangeboden woningen in die maand).

Andere factoren die hebben bijgedragen aan de problemen op de woningmarkt zijn de verhuurderheffing, die heeft geleid tot minder bouwen door woningcorporaties, de verkoop van

²³³ [De woningmarkt](#), De Nederlandsche Bank.

²³⁴ [Wat dreef de stijgende prijzen van koopwoningen sinds medio 2013?](#), CBS, 11 maart 2022

²³⁵ [Cijfers over gezinnen](#), Nederland Jeugdinstuut, 18 februari 2022; [Woningvoorraad](#), Cijfers over Wonen en Bouwen, Rijksoverheid.

²³⁶ [Woningen naar type](#), BAG en ABF Research via waarstaatjegemeente.nl

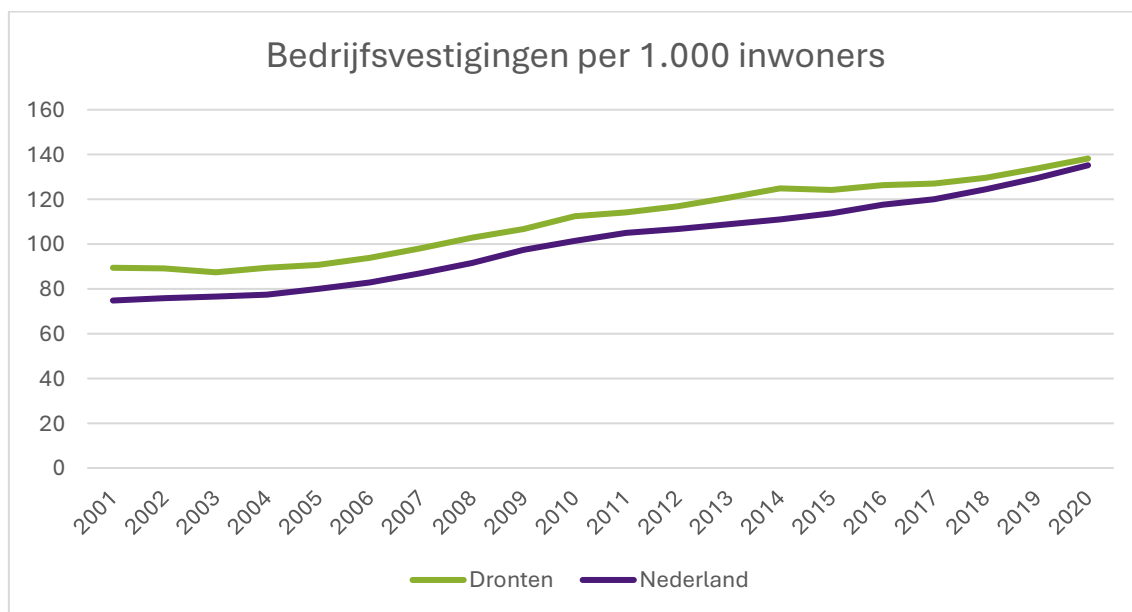
²³⁷ [Wat dreef de stijgende prijzen van koopwoningen sinds medio 2013?](#), CBS, 11 maart 2022

woningen aan investeerders en de mogelijkheden voor financiering van woningaankopen met behulp van een ouderbijdrage.

De provincie Flevoland wordt gezien als belangrijke bouwlocatie in de aanpak van de wooncrisis. In 2020 nam de Tweede Kamer een motie aan die 100.000 nieuwe woningen in Flevoland voorzag, als 'intermediaire zone' grenzend aan de Randstad. Dronten werd in die motie nadrukkelijk genoemd.²³⁸ Met meer inwoners zou de gemeente meer mogelijkheden krijgen om bestaande voorzieningen duurzaam in stand te houden. Veel Drontenaren hechten echter grote waarde aan het dorps- en landelijke karakter dat de gemeente nu kenmerkt.

Drontense bedrijven profiteren van sterke economie

De Nederlandse economie doet het goed, en daar plukt ook Dronten de vruchten van. Hoewel de economische gevolgen van de coronapandemie op lange termijn nog onzeker zijn, is Nederland op korte termijn sterk uit de crisis gekomen: door de uitgebreide steunpakketten was het aantal faillissementen in de coronajaren historisch laag. Het aantal bedrijfsvestigingen zit in Nederland ook structureel in de lift, en in de gemeente Dronten zijn zelfs meer bedrijven per 1.000 inwoners gevestigd dan gemiddeld.²³⁹ Deze bedrijven zijn van grote waarde voor de kwaliteit van leven in de gemeente: ze bieden Drontenaren werk, inkomen en de mogelijkheid te participeren in de samenleving en zichzelf te ontwikkelen en ontplooiën (zie thema 'Participatie en duurzame werkgelegenheid').

Bron: CBS en LISA via waarstaatjegemeente.nl, bewerking De Ruijter Strategie

In alle sectoren is het aantal bedrijfsvestigingen in de laatste vijftien jaar toegenomen in Dronten.²⁴⁰ Op dit moment is er zowel in Swifterbant, Dronten als Biddinghuizen geen bedrijfsgrond meer beschikbaar. Er is een wachtlijst van bestaande bedrijven die op zoek zijn naar een nieuwe locatie vanwege uitbreiding of omdat het bestaande complex niet meer voldoet aan de huidige

²³⁸ [Motie van het lid Koerhuis c.s. over het in kaart brengen van de mogelijkheden voor grootschalige woningbouw in Flevoland](#), Tweede Kamer der Staten-Generaal, 19 februari 2020

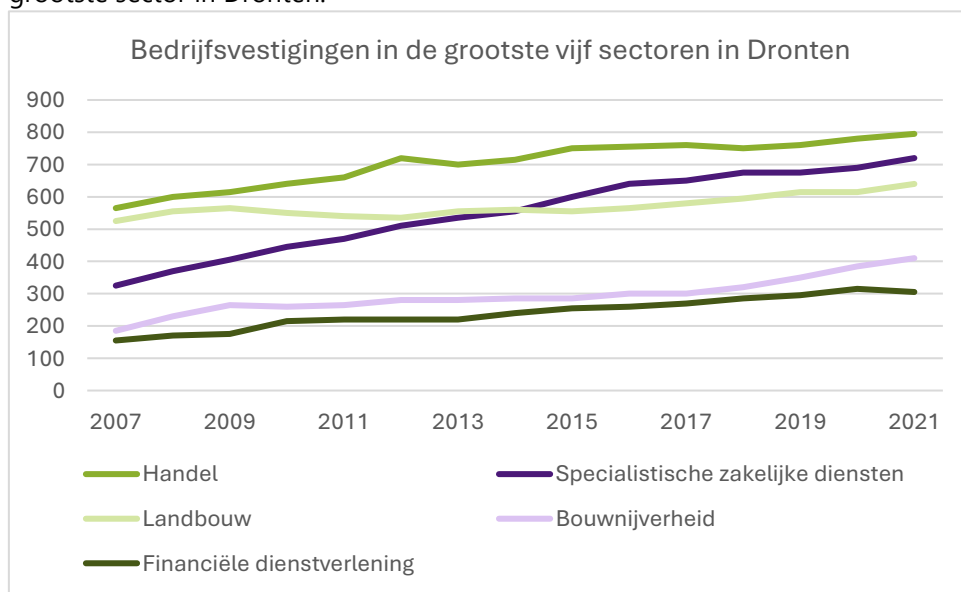
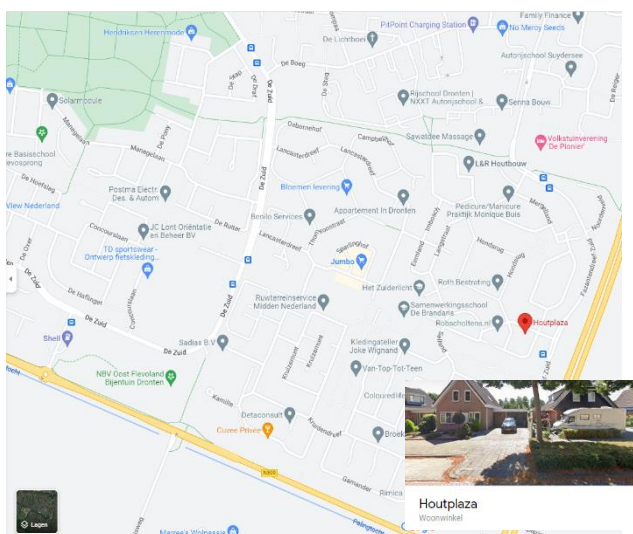
²³⁹ [Vestigingen](#), CBS Bevolkingsstatistiek, LISA en ABF Research via waarstaatjegemeente.nl

²⁴⁰ [Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak, gemeente](#), CBS Statline

eisen van ondernemen. Dat geldt voor zowel Dronten als Biddinghuizen en Swifterbant. Ook is er een wachlijst van bedrijven die nu nog buiten de gemeente zijn gevestigd maar graag naar het dorp Dronten toekomen. Verder werken kleinere ondernemers en zzp'ers steeds vaker vanuit hun woning; Dronten kent een functiemenging van wonen en werken van 50,4%.²⁴¹

De *agro & food*-sector is van oudsher een belangrijke pijler van de Drontense economie (zie thema 'Gezond voedsel voor iedereen'). Het buitengebied van de gemeente wordt dan ook gekenmerkt door akkerbouw- en melkveebedrijven.²⁴² Andere belangrijke sectoren in de gemeente, gemeten naar het aantal actieve bedrijven, zijn de handel en de specialistische zakelijke dienstverlening. Met name die laatste sector, waar bijvoorbeeld juridische dienstverlening, bedrijfsadvies, architecten en reclamebureaus onder vallen, vertoont een snelle groei en heeft in 2015 de landbouw ingehaald als tweede grootste sector in Dronten.

Vermenging wonen en werken in Dronten

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Ook in de bouwnijverheid is de groei de afgelopen jaren versneld.²⁴³ Het aantal bedrijven in Dronten dat naar het buitenland exporteert is met 8,2% relatief hoog.²⁴⁴ Op het recent

²⁴¹ [Functiemenging](#), CBS, BAG, LISA en ABF Research via [waarstaatjegemeente.nl](#)

²⁴² [Een unieke locatie](#), Poort van Dronten

²⁴³ [Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak, gemeente](#), CBS Statline

²⁴⁴ [Exporterende vestigingen](#), CBS via [waarstaatjegemeente.nl](#)

ontwikkelde bouwterrein de 'Poort van Dronten' realiseert Aalberts Industries een vestiging waar onderdelen van hightech chipmachines worden geproduceerd. De verwachting is dat deze fabriek nieuwe bedrijven, zowel toeleveranciers als vergelijkbare bedrijven in de hightech semicom industrie zal aantrekken.

Leegstand Drontense winkelpanden deels teruggedrongen

Waar bedrijven en ondernemingen zorgen voor werk, innovatie en ontwikkeling, dragen winkels bij aan het aanbod en niveau van voorzieningen in Dronten. Winkelcentra zijn daarnaast ook plekken waar inwoners elkaar ontmoeten. Het winkelaanbod wordt in Dronten goed gewaardeerd. Zo gaven inwoners winkelcentrum Suydersee in de kern Dronten volgens het Koopstromen-onderzoek in 2019 een totaaloordeel van 7,7.²⁴⁵ Wel stonden in Dronten de afgelopen jaren relatief veel winkelpanden leeg: in 2017 bleef 20% van het winkeloppervlak in de gemeente onbenut.²⁴⁶ De afgelopen jaren is de leegstand voor een deel teruggedrongen: in Suydersee staat momenteel nog zo'n 10% leeg.²⁴⁷

Dronten sluit daarmee aan bij een landelijke trend van scherp dalende winkelleegstand. In veel gemeenten wordt die daling echter niet veroorzaakt door een toename aan winkelaanbod, maar door het feit dat steeds meer leegstaande winkelpanden worden omgebouwd naar woningen. Ongeveer een op de zes leegstaande panden kreeg in 2021 een andere bestemming, voor het overgrote deel wonen. Vanwege de hoge prijzen op de woningmarkt wordt het voor vastgoedeigenaren immers steeds aantrekkelijker hun panden te transformeren en een woonfunctie te geven. Veel gemeenten omarmen die initiatieven als manier om de woningtekorten terug te dringen en faciliteren ombouw via aanpassingen in de bestemmingsplannen.²⁴⁸ In de gemeente Dronten was deze manier van leegstand terugdringen de afgelopen jaren nog niet aan de orde.

Toerisme in opkomst in Flevoland en Dronten

Voor Dronten worden toerisme en recreatie steeds belangrijker. Binnen de gemeente is het aantal banen in deze branche het afgelopen decennium sneller toegenomen dan in de rest van Nederland.²⁴⁹ In 2018 was de vrijetijdseconomie al goed voor bijna 9% van de banen in Dronten.²⁵⁰ Het aanbod voor toeristen is in Dronten dan ook uitgebreid en gevarieerd. Vakantiegangers en recreanten komen naar Dronten voor de ruimte, de lange kustlijn, de fiets- en wandelroutes, de mogelijkheden voor watersport en voor dagattracties zoals Walibi Holland. Daarnaast is Dronten elk jaar de thuishaven van grootschalige evenementen als Lowlands, Defqon.1 en de Opwekking, die tienduizenden bezoekers trekken. De toename in toeristische aandacht heeft positieve gevolgen voor de lokale economie en zet Dronten op de kaart. Tegelijkertijd leert de ervaring van andere geliefde vakantiebestemmingen dat een te hoge 'toeristische druk' nadelig kan zijn voor de leefbaarheid van de gemeente.²⁵¹

²⁴⁵ [Actieplan winkelcentrum Suydersee Dronten](#), gemeente Dronten en Seinpost, juni 2020, pagina 16

²⁴⁶ [Onderzoek naar het economisch vestigingsklimaat in Dronten](#), Rekenkamer Dronten en BMC, 17 juni 2020, pagina 43

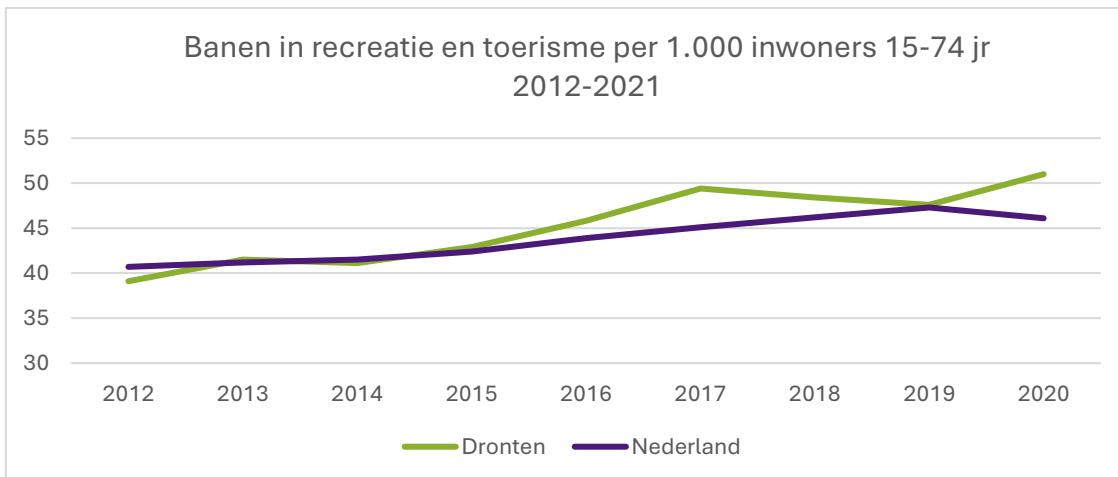
²⁴⁷ [Beantwoording vragen interpellatiedebat d.d. 3-2-2022](#), gemeente Dronten, pagina 5

²⁴⁸ [Spectaculaire daling winkelleegstand door afname retailpanden](#), Locatus, 8 januari 2022

²⁴⁹ [Banen recreatie en toerisme](#), CBS, LISA en ABF Research via [waarstaatjegemeente.nl](#)

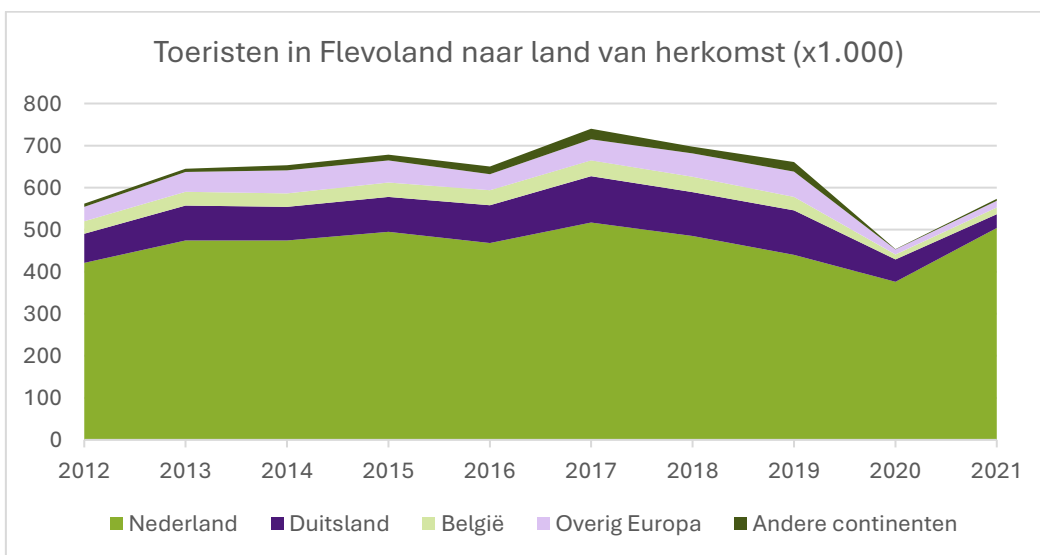
²⁵⁰ [Uitvoeringsagenda recreatie en toerisme Dronten](#), Bureau Buiten

²⁵¹ [Waardevol toerisme. Onze leefomgeving verdient het](#), Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, september 2019. Zie ook [Perspectief 2030](#), Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen, januari 2019

Bron: CBS, LISA en ABF Research via waarstaatjegemeente.nl, bewerking De Ruijter Strategie

De toestroom van toeristen naar de provincie Flevoland viel in 2020 flink lager uit dan in de jaren daarvoor. Dat kwam vooral doordat buitenlandse toeristen wegbleven vanwege de coronapandemie. De rust en ruimte in de provincie trokken in het tweede coronajaar wel weer meer bezoekers uit eigen land, waardoor het totale aantal toeristen weer richting het normale niveau steeg. Het blijft onzeker hoe de pandemie zich de komende jaren zal ontwikkelen en in hoeverre ze de vakantievoorkeuren van zowel Nederlanders als buitenlanders blijvend heeft veranderd. Mogelijk zullen in de toekomst meer Nederlanders kiezen voor een 'nabijvakantie' en is het aantal beoefenaars van coronaproof-activiteiten als wandelen, fietsen en waterrecreatie duurzaam toegenomen. Voor reizigers uit andere continenten zou het nog lange tijd lastig kunnen blijven om in Nederland vakantie te vieren, maar voor Flevoland was hun aandeel in de toerismecijfers normaal gesproken al klein. De meeste bezoekers in de provincie komen uit Nederland, Duitsland en België.²⁵²

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

²⁵² [Logiesaccomodaties: gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio](#), CBS Statline

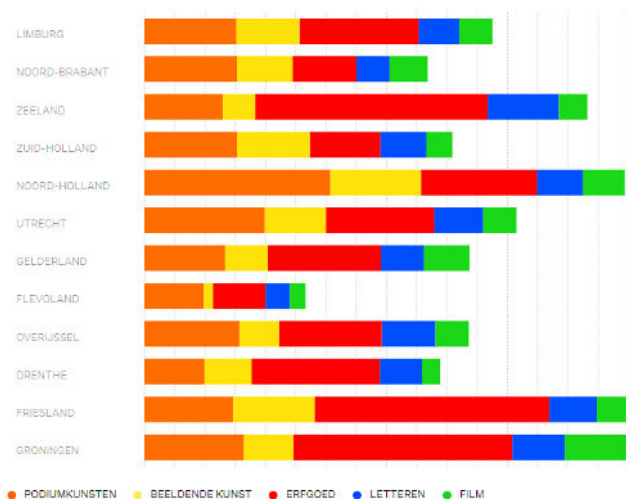
Cultuursector gaat onzekere herstelperiode tegemoet

In de cultuursector, waar de financiële weerbaarheid om te beginnen al laag was, zijn de pandemie en de lockdowns hard aangekomen. Hoe groot de schade precies is, is nog niet bekend, maar in het eerste kwartaal van 2021 kromp de cultuursector al met ruim 36%.²⁵³ Ook in Dronten lag het culturele leven lange tijd stil. Zo werden in cultuurcentrum De Meerpaal in 2020 45% minder bioscoopfilms vertoond en 81% minder theatervoorstellingen opgevoerd.²⁵⁴

Toch waren Drontenaren in 2020 nog positief over het aanbod en de kwaliteit van de sociaal-culturele voorzieningen in hun buurt, die ze respectievelijk waardeerden met een 6,7 en een 6,9. Met name in het centrum van de kern Dronten werden hoge cijfers uitgedeeld; in Swifterbant was de gemiddelde waardering lager.²⁵⁵ Naast het theater en de bioscoop in De Meerpaal is in de lokale cultuursector van Dronten nog veel meer te vinden:

- Cultuureducatie (zowel op de scholen als vrijetijd cultuureducatie): De Meerpaal Kunstwerkplaats (scholen) en De Meerpaal Academie (vrije tijd)
- Culturele programmering in de multifunctionele gebouwen in de dorpen (voorheen dorpshuizen) en in de bibliotheken
- De bibliotheken (de vestigingen van FlevoMeer Bibliotheek)
- Verenigingen amateurkunst
- Culturele activiteiten, zoals de kleine lokale festivals
- Kunst in de openbare ruimte (waaronder deelname aan Land Art Flevoland)
- Cultureel erfgoed (monumenten, maar ook Mechanisch Erfgoed Centrum MEC)
- Creatieve industrie.

Score per provincie op de Regionale Cultuurindex, onderdeel Capaciteit, uitgesplitst naar cultuuronderdeel

Bron: Boekmanstichting

²⁵³ [Sterker uit corona. Een agenda voor herstel en transitie](#), Raad voor Cultuur, juni 2021, pagina 3

²⁵⁴ [Jaarverslagen](#), De Meerpaal

²⁵⁵ [Leefbaarheid in Dronten, Biddinghuizen en Swifterbant. Lemon vervolgmeting 2020](#), RIGO Research en Advies, pagina 26

Zelfs als het coronavirus niet opnieuw aanleiding geeft tot sluitingen zal de cultuursector nog jarenlang met onzekerheid te kampen hebben. Door corona zijn nu minder mensen als bezoeker, beoefenaar of donateur bij cultuur betrokken, terwijl de participatie in het culturele leven in de jaren daarvoor ook al daalde. In Flevoland is cultuur zelfs extra kwetsbaar: de provincie scoort op culturele capaciteit flink lager dan de rest van Nederland.²⁵⁶ Door steunmaatregelen van de overheid konden veel culturele instellingen de crisis overleven, maar de verwachting is dat juist de makers het hardst zijn getroffen, omdat zij veelal als zzp'er werkzaam zijn. Voor jong talent waren er tijdens de lockdowns geen mogelijkheden om stage te lopen, ervaring op te doen of een publiek te op te bouwen, en naar verwachting zullen cultuurinstellingen de komende jaren minder risico willen nemen met onbekende artiesten.²⁵⁷ De gevolgen van de pandemie zullen in de culturele sector hoe dan ook nog jaren voelbaar blijven.

In vergelijking met andere delen van Nederland kent Dronten slechts een korte geschiedenis, maar toch beschikt de gemeente al over historisch erfgoed. Een groot deel van de historische waarde van de Flevopolder en de gemeente Dronten zit in het landschap zelf: de vormgeving van de polder weerspiegelt de veranderingen in denken over ruimte en inrichting na de Tweede Wereldoorlog. In 2013 zijn 69 gebouwen uit de wederopbouwperiode aangewezen als gemeentelijk erfgoed, nadat in 2010 het gemaal H.J. Lovink tot rijksmonument werd gedoopt. In 2017 zijn ook het aardkundig waardevolle gebied en de archeologische vindplaats van een prehistorische nederzetting bij Swifterbant als rijksmonumenten aangewezen.

Bron: [Erfgoedbalans 2018](#), Steunpunt Archeologie en Monumenten Flevoland

²⁵⁶ [Cultuurmonitor](#) en [Regionale Cultuurindex](#), Boekmanstichting

²⁵⁷ [Sterker uit corona. Een agenda voor herstel en transitie](#), Raad voor Cultuur, juni 2021, pagina 14

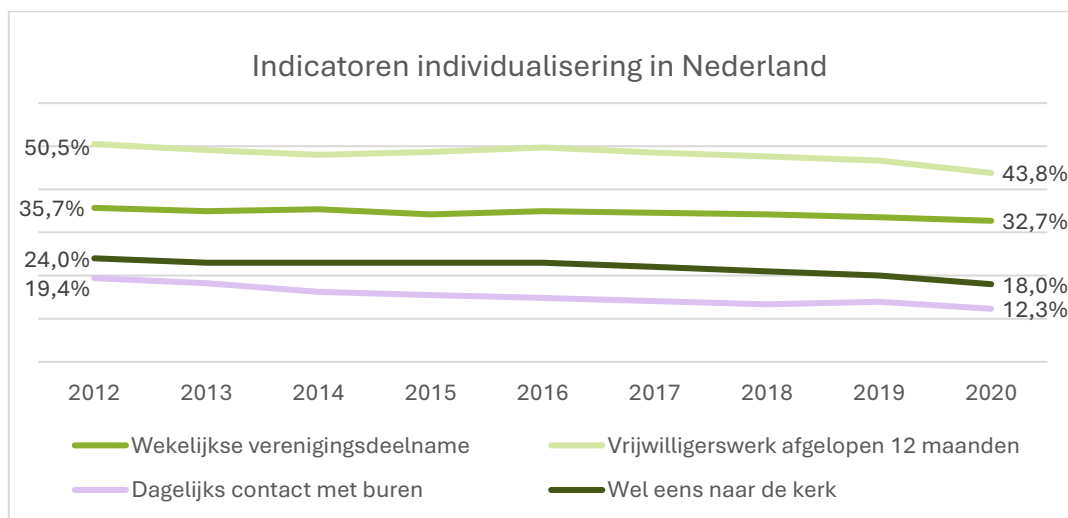
14. Zelfredzame inwoners die eigen regie voeren

In de individualiserende, vergrijzende en digitaliserende Nederlandse samenleving wordt het steeds belangrijker dat mensen zelfredzaam zijn. Dat houdt in dat ze in staat zijn voor zichzelf te zorgen en hun eigen zaken te regelen, en zo min mogelijk een beroep hoeven te doen op professionele ondersteuning. Voor het welbevinden van mensen is het ook van groot belang dat ze eigen regie houden en dus zelf kunnen bepalen hoe ze hun leven inrichten.

Het merendeel van de Drontenaren is zelfredzaam en geeft aan de regie te hebben over het eigen leven (93%).²⁵⁸ Er is echter ook een groeiende groep mensen afhankelijk van de hulp van anderen. Dat kunnen mensen zijn die vanwege ouderdom of een beperking niet alles zelf kunnen (zie thema 'Zorg en sociale veiligheid'), maar ook mensen die onvoldoende vaardigheden – cognitief of gedragsmatig – hebben geleerd om zelfredzaam te zijn. Denk bijvoorbeeld aan mensen die de taal niet goed beheersen of computers lastig vinden. Mensen kunnen ook tijdelijk een terugval in zelfredzaamheid doormaken, als het gevolg van een ingrijpende levensgebeurtenis zoals een scheiding, ontslag of een overlijden in de naaste omgeving.

Individualisering raakt kwetsbaren, verenigingen en religieuze gemeenschappen

Mensen kunnen naast zelfredzaam ook 'samenredzaam' zijn, wanneer ze voldoende contacten hebben om op terug te vallen zodra dat nodig is. Door de voortschrijdende individualisering van de Nederlandse samenleving is de samenredzaamheid van veel mensen echter onder druk komen te staan. De individualisering, en het verlies aan sociaal contact in de directe leefomgeving, is op verschillende terreinen terug te zien. Zo hebben Nederlanders steeds minder contact met hun burens: in 2012 sprak 19,4% van de Nederlanders nog dagelijks met burens, in 2020 was dat nog maar 12,3%. Bijna 15% heeft zelfs zelden of nooit contact met burens.²⁵⁹

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

²⁵⁸ [Tabellenboek Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2020](#), GGD Flevoland, pagina 15

²⁵⁹ [Sociale contacten en maatschappelijke participatie](#), CBS Statline

De individualisering uit zich daarnaast in afnemende deelname aan religie. Al sinds de jaren zestig zijn steeds minder mensen aangesloten bij religieuze groeperingen en die daling zet nog altijd door. Zo daalde het aandeel Nederlanders met een religieuze gezindte van 55% naar 45% tussen 2010 en 2020. Ook gaan steeds minder mensen wel eens naar de kerk, moskee of tempel: minder dan één op de vijf, waar dat tien jaar geleden nog meer dan één op de vier was.²⁶⁰ In Dronten was het aantal mensen dat met regelmaat naar de kerk ging bij de recentste meting nog wel iets hoger dan in de rest van Nederland.²⁶¹

Naast religieuze instellingen leveren ook verenigingen een sterke bijdrage aan de lokale sociale infrastructuur. Nederlanders die betrokken zijn bij een vereniging – als lid, vrijwilliger of begeleidende ouder – zijn tevredener met hun sociale leven, vinden hun leven betekenisvoller en zijn meer betrokken bij de eigen leefomgeving.²⁶² Een derde van de Nederlanders is wekelijks actief op een vereniging. Dat aandeel is de laatste jaren wel steeds kleiner geworden. Ruim 44% van de Nederlanders is niet actief betrokken bij een vereniging en ook het aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet is sterk teruggelopen, van 50,5% in 2012 naar 43,8% in 2020.²⁶³ Het verenigingsleven lag door de coronapandemie lange tijd grotendeels stil. Het is nog onzeker of die onderbreking ertoe zal leiden dat ook op langere termijn mensen minder betrokken zullen zijn bij verenigingen.

Versnellende digitalisering brengt risico's voor zelfredzaamheid mee

Het dagelijks leven in Nederland is de afgelopen decennia in hoog tempo gedigitaliseerd. Deze digitalisering lijkt zich steeds sneller te voltrekken en heeft de afgelopen twee jaar een duw in de rug gekregen door de coronapandemie en de opkomst van thuiswerken. Tegenwoordig heeft bijna elke Nederlander (97%) thuis toegang tot internet, en 87,6% maakt elke dag van internet gebruik. Er zijn echter groepen die niet gemakkelijk mee kunnen of willen in de vergaande digitalisering van de maatschappij. Zo doet 11% van de Nederlanders niet aan e-mail en regelt 15% zijn of haar bankzaken niet via internet. Het gaat met name om ouderen (75+) en lager-opgeleiden.²⁶⁴

Bedrijven en overheidsorganisaties automatiseren hun processen graag zo veel mogelijk om kosten te besparen en efficiëntie te verhogen, maar er is nog altijd een grote groep mensen die niet over de benodigde digitale basisvaardigheden beschikt om hierin mee te kunnen. De digitalisering van besluitvormingsprocessen bij overheidsinstanties kan daarnaast burger- en mensenrechten inperken, zoals de toeslagenaffaire op pijnlijke wijze heeft laten zien.²⁶⁵

²⁶⁰ [Religieuze betrokkenheid; persoonskenmerken](#), CBS Statline

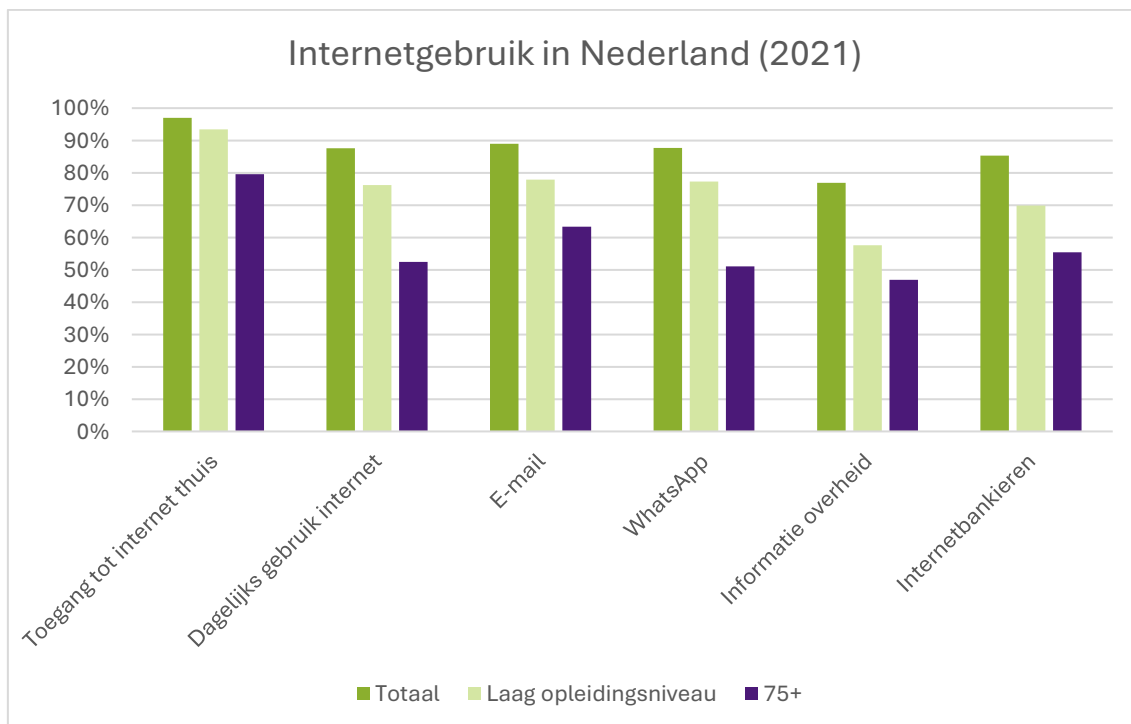
²⁶¹ [Kerkelijke gezindte en kerkbezoek naar gemeente](#), CBS

²⁶² [Verenigingsleven hangt samen met welzijn, maar staat onder druk door corona](#), RaboResearch, 7 oktober 2020

²⁶³ [Sociale contacten en maatschappelijke participatie](#), CBS Statline

²⁶⁴ [Internettoegang en internetactiviteiten; persoonskenmerken](#), CBS Statline

²⁶⁵ [Digitalisering](#), College voor de Rechten van de Mens

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Verder maakt de voortschrijdende digitalisering de samenleving kwetsbaar voor hackers en cybercriminelen. Waar particulieren zo goed als dagelijks met phishingmails en andere digitale oplichtingspraktijken in aanraking komen, zijn systemen van overheden regelmatig doelwit van hackaanvallen door buitenlandse mogendheden en terroristen, die proberen het land te destabiliseren en cruciale infrastructuur te saboteren.²⁶⁶ In Dronten werd in 2019 meer dan 7% van de inwoners slachtoffer van hacken en 5,5% van online koop- en verkoopfraude. Dat laatste cijfer is relatief hoog in vergelijking met de rest van Nederland.²⁶⁷

Drieduizend Drontenaren laaggeletterd

Voor zelfredzaamheid is een goede beheersing van de Nederlandse taal essentieel. Zo moeten mensen de informatie in contracten, formulieren, veiligheidsinstructies, medische bijsluiters en overheidsberichten goed kunnen begrijpen. Wie niet over basale taal- en rekenvaardigheden beschikt, is vaak minder zelfredzaam en heeft minder mogelijkheden om te participeren in de maatschappij (zie thema 'Participatie en duurzame werkgelegenheid').

In Nederland is naar schatting 12% van de bevolking laaggeletterd. Vooral bij lageropgeleiden, ouderen en migranten komt laaggeletterdheid vaak voor. Zo gaf in 2020 bijna een derde van de lageropgeleiden aan het schrijven van een brief moeilijk of erg moeilijk te vinden.²⁶⁸ In Dronten is een relatief klein aandeel van de bevolking laaggeletterd: ongeveer 7%, wat neerkomt op bijna drieduizend mensen. Daarmee is laaggeletterdheid in de gemeente Dronten een minder groot

²⁶⁶ [De kansen en schaduwkanten van digitalisering](#), SERmagazine, 11 januari 2022

²⁶⁷ [Slachtoffers van online koop- en verkoopfraude](#), CBS en Veiligheidsmonitor via [waarstaatjegemeente.nl](#)

²⁶⁸ [Nederlanders over zelfredzaamheid en mensenrechten](#), College voor de Rechten van de Mens, 28 juli 2020

probleem dan in de Flevolandse buurgemeenten, waar tussen de 15% en 20% van de bevolking laaggeletterd is.²⁶⁹

Laaggeletterdheid in Dronten in vergelijking met buurgemeenten

Gemeente	Percentage laaggeletterd	Aantal laaggeletterden
Arbeidsmarktregio Flevoland	15%	60.666
Dronten	7%	2.942
Migranten (30+) met partner en/of kinderen	23%	629
Nederlandse werkenden (50+) met gezin	20%	539
Almere	15%	32.142
Lelystad	16%	12.773
Noordoostpolder	20%	9.452
Urk	20%	4.206

Bron: Arbeidsmarktregio Flevoland

De landelijke overheid is in 2019 begonnen met het actieprogramma 'Tel mee met taal', met het doel zo veel mogelijk mensen de benodigde basisvaardigheden te leren.²⁷⁰ De gemeente Dronten heeft zich in 2021 aangesloten bij het Regioplan Laaggeletterdheid van de arbeidsmarktregio Flevoland en werkt sindsdien samen met buurgemeenten om laaggeletterdheid terug te dringen. Daarnaast zijn er verschillende initiatieven om de taal in overheidsdocumenten en -correspondentie te vereenvoudigen, zoals de campagne Direct Duidelijk van het Netwerk Begrijpelijke Overheid.²⁷¹ Meer dan 20% van de Nederlanders heeft immers moeite met het begrijpen van correspondentie van de overheid. Van de lageropgeleiden is dat zelfs 36%.²⁷²

²⁶⁹ [Regioplan Laaggeletterdheid 2021-2024](#), Arbeidsmarktregio Flevoland, juni 2021, pagina 15

²⁷⁰ [Telmeemettaal.nl](https://telmeemettaal.nl)

²⁷¹ [Direct Duidelijk](#), Gebruiker Centraal

²⁷² [Iedereen op eigen kracht? Nederlanders over zelfredzaamheid en mensenrechten](#), College voor de Rechten van de Mens, mei 2020, pagina 6-7

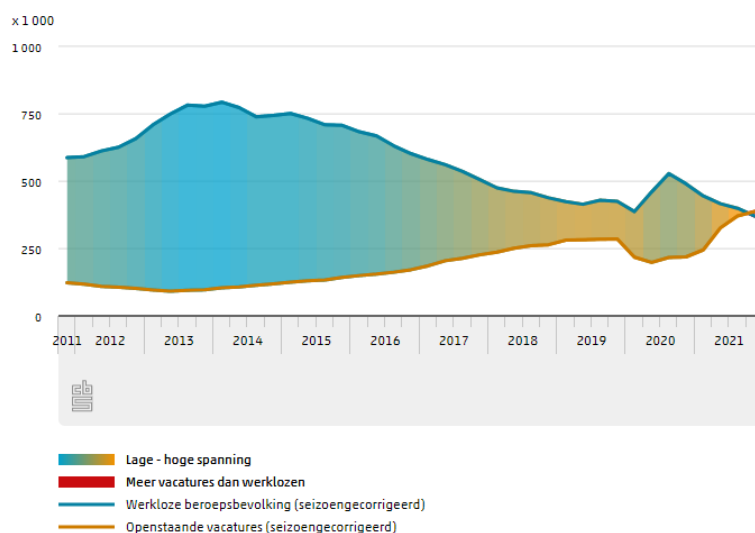
15. Participatie en duurzame werkgelegenheid voor iedereen

In Nederland is de overheid verantwoordelijk voor de creatie van zo veel mogelijk werkgelegenheid. Dat is immers essentieel voor het in stand houden en uitbreiden van de welvaart van mensen en de samenleving als geheel. Mensen moeten ook over voldoende inkomens- en bestaanszekerheid kunnen beschikken wanneer ze onverhoopt hun baan verliezen of niet aan een passende baan kunnen komen. Werk biedt mensen daarnaast de mogelijkheid mee te doen in de maatschappij en zich te ontplooiën. De overheid draagt er daarom zorg voor dat ook mensen die, om uiteenlopende redenen, op afstand van de arbeidsmarkt staan, zo zelfstandig mogelijk aan de samenleving kunnen deelnemen.

Door krappe arbeidsmarkt volop vacatures

Sinds het einde van de financiële crisis heeft de Nederlandse economie zich sterk ontwikkeld. Dat uit zich onder andere in een toename van het aantal openstaande vacatures en een afname van het aantal werklozen. In 2020 kreeg de werkgelegenheid een flinke schok te verduren door het uitbreken van de coronapandemie, maar die terugval werd in 2021 met een snelle groei weer goedge maakt. Aan het begin van de coronacrisis heerste alom de verwachting dat het aantal werklozen hoog zou oplopen, maar in werkelijkheid bleek de werkloosheid na twee jaar corona juist historisch laag, met 3,8% in het vierde kwartaal van 2021.²⁷³ De grootschalige overheidssteun heeft daaraan ongetwijfeld sterk bijgedragen. Zo maakte meer dan een derde van de Flevolandse bedrijven tot 31 augustus 2021 gebruik van ten minste één steunmaatregel.²⁷⁴

Spanning op de Nederlandse arbeidsmarkt

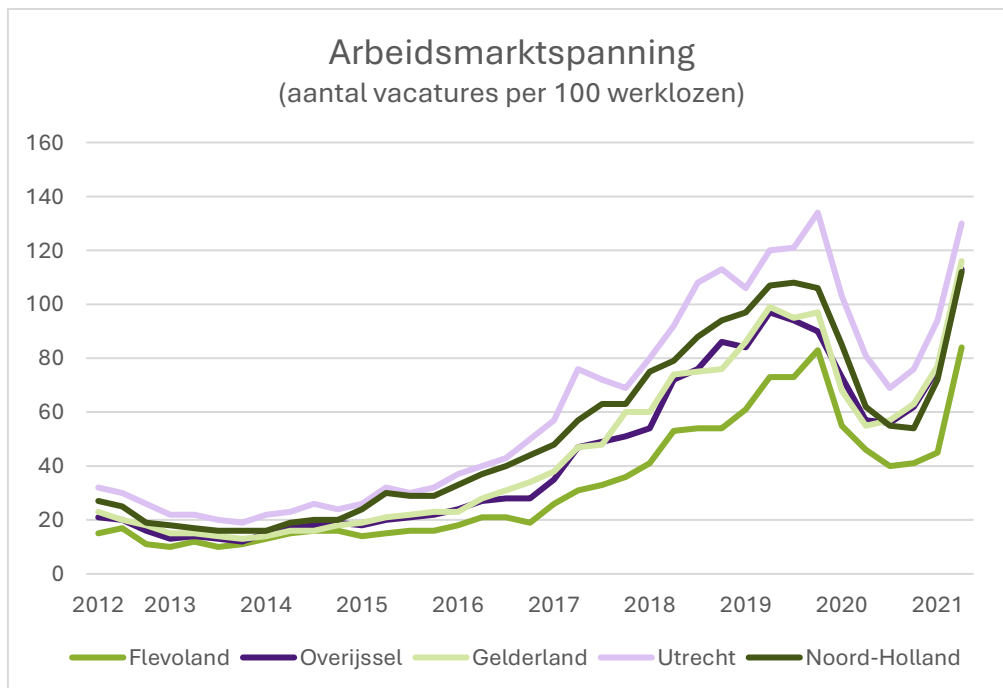

Bron: CBS

²⁷³ [Spanning op de arbeidsmarkt](#) en [Werklozen](#), CBS, geraadpleegd op 5 april 2022

²⁷⁴ [Werkgelegenheidsonderzoek 2021](#), provincie Flevoland, pagina 7

Inmiddels telt Nederland meer vacatures dan werklozen: voor elke honderd werkzoekenden zijn er zo'n 126 onvervulde posities. Dat is een uitzonderlijke situatie van arbeidsmarktspanning die zich ruim een halve eeuw geleden voor het laatst voordeed.²⁷⁵ In Flevoland is de spanning inmiddels weer net zo hoog als voor de coronacrisis. Met 84 vacatures per 100 werklozen is de arbeidsmarkt wel minder krap dan in buurprovincies. Ter vergelijking: in het derde kwartaal van 2013 waren er in Flevoland 10 vacatures per 100 werkzoekenden.²⁷⁶

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Over 2021 nam de werkgelegenheid in Flevoland met ruim 4.000 banen toe, een groei van 2,1% ten opzichte van 2020. Het totale aantal banen in Flevoland nadert daarmee de 200.000. In Dronten groeide het aantal banen met 1,3% minder hard dan in buurgemeenten, naar een totaal van 18.370 banen. De groei was terug te zien in de meeste sectoren, maar met name de cultuursector en de horeca hadden te lijden onder de aanhoudende coronabeperkingen, waardoor in die sectoren juist banen verloren gingen. Zo verdwenen in Dronten in één jaar tijd 270 banen in cultuur, sport en recreatie, oftewel 27% van het totale aantal banen in die sector.²⁷⁷

Aan de krapte op de arbeidsmarkt liggen verschillende factoren ten grondslag. Eén daarvan is de huidige hoogconjunctuur: het gaat goed met de Nederlandse economie. Veel bedrijven willen uitbreiden en zijn daarvoor op zoek naar nieuw personeel. Daarnaast vormt de vergrijzing een belangrijke structurele factor, die steeds sterker haar stempel drukt op de arbeidsmarkt. Bij de invoering van de AOW in 1957 waren er voor elke 65-plusser zeven werkenden. Tegenwoordig zijn dat er drie, en na de pensioneringsgolf van de babyboomgeneratie zullen het er in 2040 nog maar twee zijn.²⁷⁸ Doordat veel oudere werkenden met pensioen gaan, neemt de vraag naar jonge

²⁷⁵ [Krapte op de arbeidsmarkt: oorzaken en oplossingen](#), UWV, 7 maart 2022

²⁷⁶ [Spanning op de arbeidsmarkt naar regio](#), CBS, geraadpleegd 5 april 2022

²⁷⁷ [Werkgelegenheidsonderzoek 2021](#), provincie Flevoland, pagina 2, 3, 9

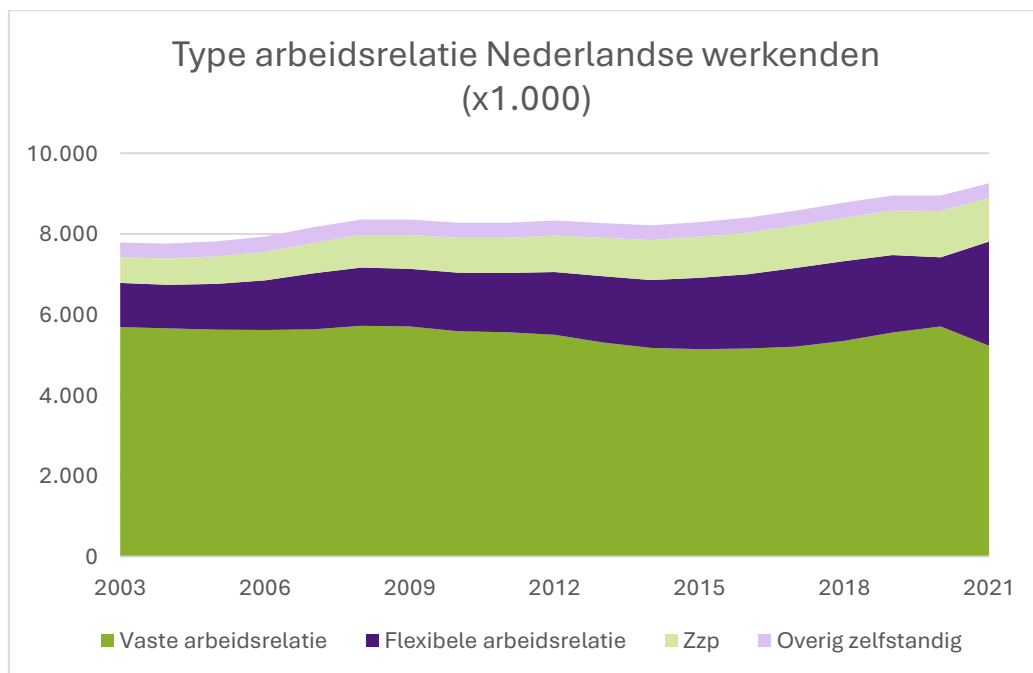
²⁷⁸ [Krapte op de arbeidsmarkt: oorzaken en oplossingen](#), UWV, 7 maart 2022

vervangers sterk toe. Verder dragen *mismatches* op de arbeidsmarkt bij aan de krapte: de profielen van de huidige werkzoekenden sluiten vaak niet of slechts deels aan op openstaande vacatures en de behoeften van werkgevers.

Voor werknemers is de krapte natuurlijk gunstig: zij beschikken vaak over meerdere opties en staan sterk in onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden. Starters, ouderen, zij-instromers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt maken door de krapte ook een grotere kans op een baan.²⁷⁹ Werkgevers krijgen echter te maken met toenemende arbeidskosten en personeelstekorten, vooral in de sectoren techniek, productie, ICT, logistiek en commercie. Dat zet een rem op de groeimogelijkheden van bedrijven en de economie als geheel. Het verhoogt ook de werkdruk en brengt de kwaliteit van producten en dienstverlening in het gedrang.²⁸⁰ De krapte versterkt dan ook de prikkel om te investeren in efficiëntie en automatisering, wat de arbeidsproductiviteit verhoogt en de concurrentiepositie verbetert.²⁸¹

Flexibilisering leidt tot tweedeling op arbeidsmarkt

Nederland kent in vergelijking met andere Europese landen een uitzonderlijk grote 'flexibele schil'. Dat is het aandeel van de werkenden dat met een flexibel contract in dienst is of als zzp'er losse opdrachten aanneemt. Twintig jaar geleden ging het om zo'n 22% van de werkenden in Nederland, in 2021 om bijna 40%. Sinds 2015 was een voorzichtige trend te ontwaren naar meer vaste arbeidsrelaties, maar de coronacrisis heeft daaraan een abrupt einde gemaakt. In 2021 waren er zelfs minder werkenden met een vast contract dan in 2003, terwijl de totale werkzame beroepsbevolking met bijna 20% toenam.²⁸²

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

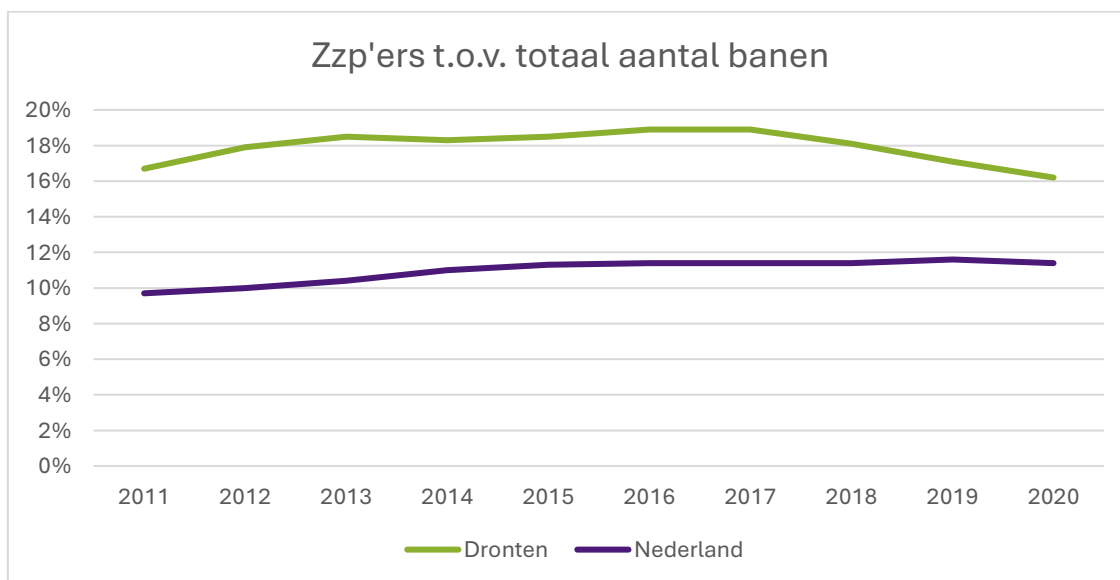
²⁷⁹ [Vier voordelen van een krappe arbeidsmarkt](#), Rabobank, 5 oktober 2021

²⁸⁰ [Krapte hét grote arbeidsmarktvragestuk – en we zijn er niet klaar voor](#), AWWN, 9 december 2021

²⁸¹ [Vier voordelen van een krappe arbeidsmarkt](#), Rabobank, 5 oktober 2021

²⁸² [Arbeidsdeelname; kerncijfers](#), CBS Statline

In de gemeente Dronten is het aandeel flexibele contracten met 28% van de werkenden zelfs nog hoger dan in de rest van Nederland (19%).²⁸³ Daarbij gaat het om cijfers uit 2020; naar verwachting heeft corona ook in Dronten tot een verdere toename van het aantal flexcontracten geleid. Ook het aandeel zzp'ers is in Dronten hoger dan gemiddeld in Nederland, met ruim 16% ten opzichte van 11,4%.²⁸⁴

Bron: CBS – Lokale economie via waarstaatjegemeente.nl

Een omvangrijke flexibele schil in de beroepsbevolking brengt voordelen met zich mee voor de economie, omdat die zich dan makkelijker kan aanpassen aan plotselinge veranderingen. Werkgevers kunnen snel flexwerkers aantrekken wanneer het goed gaat, en hen ook snel weer laten gaan in mindere tijden. Flexwerkers en zzp'ers zijn bovendien goedkoper voor werkgevers, omdat zij voor deze krachten niet hoeven bij te dragen aan de pensioenopbouw of loon hoeven door te betalen bij ziekte. Ook voor bepaalde werknemersgroepen zijn flexibele banen aantrekkelijk, bijvoorbeeld voor jongeren.

Volgens onder andere De Nederlandsche Bank (DNB) is de flexibilisering van de arbeidsmarkt in Nederland echter 'doorgeschooten'. Tussen een flexibel en een vast contract zit een wereld van verschil op het gebied van arbeidsbescherming en sociale zekerheid. De hogere kosten en risico's die aan vaste contracten verbonden zijn, zetten werkgevers ertoe aan zo lang mogelijk flexibele contracten te blijven aanbieden, waardoor veel werkenden ongewild genoeg moeten nemen met steeds weer een nieuwe tijdelijke baan. Deze werkenden genieten geen ontslagbescherming en krijgen niet doorbetaald bij ziekte, waardoor hun inkomensonzekerheid groot is.²⁸⁵

De ongelijkheid op de arbeidsmarkt kwam sterk tot uiting tijdens de coronacrisis. Waar vaste werknemers veelal hun baan behielden en konden profiteren van de steunmaatregelen van de overheid, verloren veel flexwerkers hun baan en zagen zzp'ers hun inkomsten flink teruglopen. Tijdens de lockdowns nam met name onder jongeren de werkloosheid sterk toe. Een ruime

²⁸³ [Arbeidsdeelname: wijken en buurten, 2020](#), CBS Statline

²⁸⁴ [Zzp-ers](#), CBS – Lokale economie via waarstaatjegemeente.nl

²⁸⁵ [Arbeidsmarkt](#), DNB

meerderheid van de jongeren heeft namelijk een flexibel contract, en een relatief groot deel is werkzaam in de zwaar getroffen horeca.²⁸⁶

Naar aanleiding van een SER-advies uit 2021 heeft het kabinet-Rutte IV in het coalitieakkoord opgenomen de verschillen tussen vast en flexibel werk te willen verkleinen.²⁸⁷ Daarvoor wil het onder andere flexcontracten reguleren, de interne wendbaarheid van bedrijven vergroten en schijnzelfstandigheid tegengaan. Er gaan ook stemmen op voor het afbouwen van de bescherming die vaste werknemers in Nederland genieten, maar dat ligt politiek gevoelig.²⁸⁸

Ontwikkeling naar inclusieve arbeidsmarkt komt moeizaam op gang

In 2015 werd een groot deel van de arbeidsgerelateerde sociale zekerheid, waaronder de bijstand en de sociale werkvoorziening, hervormd en gebundeld in de nieuwe Participatiewet. Een van de doelen van deze hervorming was om meer mensen aan het werk te krijgen en te laten meedoen in de samenleving. Dat gold ook voor mensen met een arbeidsbeperking of andere vorm van afstand tot de arbeidsmarkt. De uitvoering van de Participatiewet werd gedecentraliseerd en kwam bij gemeenten te liggen. Zij staan dicht bij de leefwereld van inwoners en kunnen voor ieder individu maatwerk leveren, zo luidde de gedachte. Met loonkostensubsidie en beschut werk kregen gemeenten nieuwe instrumenten om mensen een plek op de arbeidsmarkt te kunnen geven.²⁸⁹ Ook met de Banenafpraak, waarin overheid en bedrijfsleven hun streven vastlegden om 100.000 werkplekken voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren, werd een stap gezet richting een inclusievere arbeidsmarkt.

In de evaluatie van de Participatiewet trok het SCP in 2019 echter verontrustende conclusies. De invoering van de wet had nauwelijks geleid tot meer participatie, baankansen, baanzekerheid of tot een hoger inkomen voor de verschillende doelgroepen. Dat was voor een deel toe te schrijven aan opstartproblemen, maar het SCP wees ook structurele factoren aan. Zo bleken verschillende aannames in de wet niet te stroken met de realiteit, bijvoorbeeld dat elke persoon met een arbeidsbeperking *kan* werken en graag *wil* werken.²⁹⁰ Ander onderzoek wees uit dat gemeenten ook over te weinig middelen beschikken om de kwetsbaarste doelgroepen goed te ondersteunen.²⁹¹ Ook in Dronten worden de nieuwe instrumenten van de Participatiewet mondjesmaat ingezet. In 2021 ging het om ca. tien werkenden in een beschutte werkplek en zestig werkenden bij een regulier bedrijf met loonkostensubsidie.²⁹²

Op 1 juli 2021 is de cao Aan de slag in werking getreden, die geldt voor werknemers die onder de doelgroep van de Participatiewet vallen. Daarin zijn collectieve afspraken gemaakt over onder andere arbeidsduur, salarissen, functieprofielen en pensioenopbouw. Deze cao biedt ook nieuwe mogelijkheden om een geschikte werkplek te vinden voor werknemers uit de doelgroep.²⁹³ Daarnaast kan het voeren van een inclusiever werknemersbeleid werkgevers helpen om te gaan met

²⁸⁶ [Jongeren incasseren hardste klappen op de arbeidsmarkt](#), DNB, 1 april 2021

²⁸⁷ [Zekerheid voor mensen, een wendbare economie en herstel van de samenleving. Sociaal-economisch beleid 2021-2025](#), SER, juni 2021; [Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst. Coalitieakkoord 2021-2025](#), VVD, D66, CDA en ChristenUnie, december 2021, pagina 23

²⁸⁸ [Arbeidsmarkt](#), DNB, geraadpleegd op 4 april 2022

²⁸⁹ [De Participatiewet en de rol en verantwoordelijkheden van de gemeenten](#), Movisie, 14 februari 2022

²⁹⁰ [Eindevaluatie van de Participatiewet](#), SCP, 19 november 2019

²⁹¹ [Fors extra geld nodig voor uitvoering van de Participatiewet](#), Berenschot, 12 juli 2021

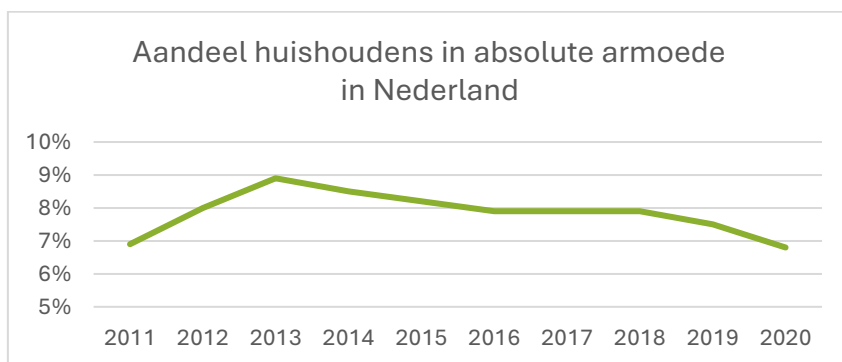
²⁹² [Re-integratie-/participatievoorzieningen; type, status voorziening en regio](#), CBS Statline

²⁹³ [Cao Aan de slag definitief](#), Cedris, 1 juni 2021

de huidige arbeidsmarktkrapte, wat hen dan ook wordt aangeraden door werkgeversorganisaties. Het lijkt erop dat veel werkgevers momenteel nog koudwatervrees ervaren op dit gebied: bij een rondgang in december 2021 bleek slechts 13% van de ondervraagde werkgevers in te zetten op een inclusief wervingsbeleid om personeelstekorten op te vangen.²⁹⁴

Armoede moeilijk te peilen, in Dronten relatief laag

Wie geen werk kan vinden, loopt het risico in armoede te belanden. Armoede is vaak 'onzichtbaar' en moeilijk te peilen, mede doordat er geen eenduidige maatstaven zijn om armoede te definiëren. Het CBS hanteert een lage-inkomensgrens om de *absolute* armoede te kunnen meten. In 2020 lag die grens op een inkomen van € 1100,- per maand voor een alleenstaande. In 2020 zat 6,8% van de Nederlandse huishoudens onder de lage inkomensgrens. Dat is een relatief laag percentage ten opzichte van voorgaande jaren; in de jaren sinds het einde van de economische crisis is het armoedegehalte in Nederland gestaag afgenomen. Door de coronasteunpakketten van de overheid zette de armoededaling ook in 2020 door.²⁹⁵

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

Sommige experts stellen echter dat deze cijfers een vertekend beeld geven en dat men beter kan kijken naar *relatieve* armoede. Deze armoededefinitie neemt ook mensen mee die wel in hun basisbehoeften kunnen voorzien, maar qua levensomstandigheden sterk achterlopen op de rest van de bevolking van het land waarin ze wonen.²⁹⁶ De relatieve armoede in Nederland is volgens experts juist flink toegenomen in de laatste decennia, doordat de laagste inkomens er niet op vooruit zijn gegaan terwijl voor de rest van het land het gemiddelde besteedbare inkomen verdubbelde. Naar schatting leven zo'n twee miljoen mensen in Nederland in relatieve armoede, wat neerkomt op meer dan 10% van de bevolking.²⁹⁷

Mensen met een migratieachtergrond, alleenstaanden en laagopgeleiden lopen van oudsher het grootste risico op armoede. Ook bij bijstandsontvangers is het risico groot: 64% van hen had in 2020 een inkomen onder de lage-inkomensgrens.²⁹⁸ In Dronten ontvangt 3,5% van de huishoudens een bijstandsuitkering, wat onder het Nederlands gemiddelde van 5,2% ligt. Er is voor Dronten ook een dalende trend zichtbaar, want in 2017 leefde nog 3,9% van de huishoudens van de bijstand. Relatief weinig huishoudens in Dronten vallen in de laagste inkomensgroep, en ook dat

²⁹⁴ [Recordkrapte. AWWN-ledenonderzoek personeelstekorten](#), AWWN, december 2021, pagina 11

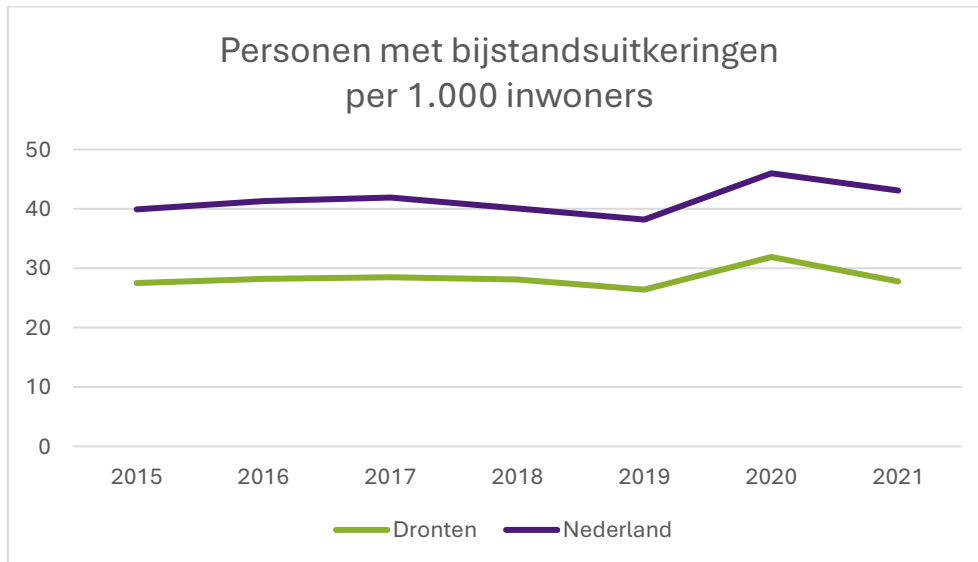
²⁹⁵ [Laag en langdurig laag inkomen van huishoudens; huishoudenskenmerken](#), CBS Statline

²⁹⁶ [Wat is armoede?](#), Armoedefonds

²⁹⁷ [Armoede in Nederland sterk toegenomen: 'Aan de onderkant staan mensen al tientallen jaren stil'](#), Univers, 23 december 2021

²⁹⁸ [Armoede in Nederland](#), Armoedefonds

aandeel is het afgelopen decennium kleiner geworden.²⁹⁹ Volgens het SCP verkeerde 7,1% van de inwoners van Dronten in 2013 in absolute armoede; in 2017 was dat nog maar 5,2%.³⁰⁰ In 2020 gaf 11% van de Drontenaren aan de afgelopen twaalf maanden moeite te hebben gehad met rondkomen van het huishoudinkomen, ten opzichte van 13% in Nederland en 15% in Flevoland.³⁰¹

Bron: CBS, bewerking De Ruijter Strategie

²⁹⁹ [Huishoudens met laag inkomen](#), CBS – Inkomens via waarstaatjegemeente.nl

³⁰⁰ [Armoede in Kaart 2019](#), SCP

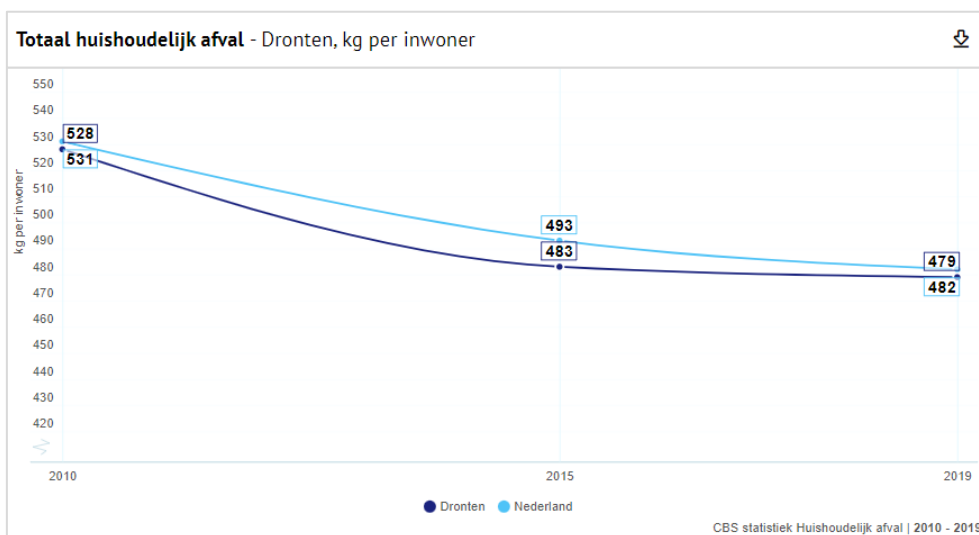
³⁰¹ [Moeite met rondkomen, Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen 2020](#), GGD Flevoland, pagina 7

16. Circulaire economie en duurzame infra-structuur

Nederland wil in 2050 een circulaire economie hebben. Het eerste doel uit het 'Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050' is dat we in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel). Om dat te bereiken moeten productieprocessen efficiënter gebruik maken van grondstoffen en moeten deze grondstoffen zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd, hernieuwbaar (onuitputtelijk) en algemeen beschikbaar zijn.³⁰²

Minder huishoudelijk afval en 70% afvalscheiding

Ook in de gemeente Dronten is de route naar een wereld zonder afval al jaren geleden ingezet. Het totale aantal kilo's aan huishoudelijk afval (alle soorten bij elkaar) neemt de laatste tien jaar gestaag af, naar 482 kg per inwoner in 2019. Deze trend zien we ook gemiddeld in Nederland. Het totaal in Dronten lag voorheen iets lager, maar zit nu weer op het gemiddelde.³⁰³

Bron: CBS via waarstaatjegemeente.nl

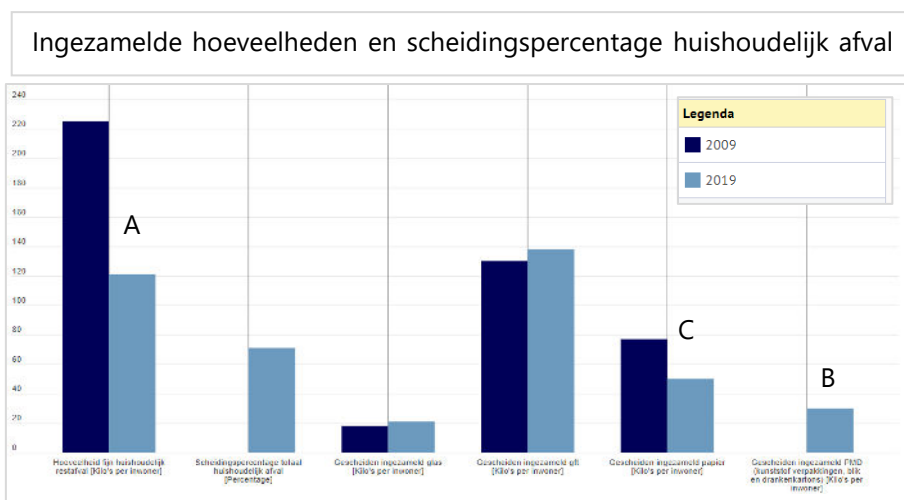
In 2017 is in Dronten het systeem van omgekeerd inzamelen ingevoerd, waardoor het mogelijk werd de verschillende afvalstromen beter te scheiden.³⁰⁴ Daardoor kunnen bepaalde afvalstromen makkelijker worden gerecycled en kleven er minder milieurisico's aan de verwerking van restafval. In 2019 werd huishoudelijk afval voor meer dan 70% gescheiden (Flevoland 62%) en bleef er nog 'slechts' 120 kg fijn huishoudelijk restafval over, ten opzichte van 225 kg in 2009 (A in figuur). In het afgelopen decennium vond in Dronten een flinke toename plaats in gescheiden ingezamelde PMD (kunststofverpakkingen, blik en drankkartons), van nul naar 30 kg per inwoner per jaar (B in figuur). Opmerkelijk is de afname van het aantal kilo's ingezameld papier (C in figuur). Die kan

³⁰² [Nederland circulair in 2050](#), Rijksoverheid

³⁰³ [Totaal huishoudelijk afval](#), CBS statistiek Huishoudelijk afval via waarstaatjegemeente.nl

³⁰⁴ Bij omgekeerd inzamelen worden afvalstromen als plastic en metalen verpakkingen (blik) en drankkartonnen (PMD), groente-, fruit- & tuinafval (GFT) en oud papier & karton (OPK) aan huis opgehaald, terwijl het restafval zelf naar een ondergrondse vuilcontainer wordt gebracht.

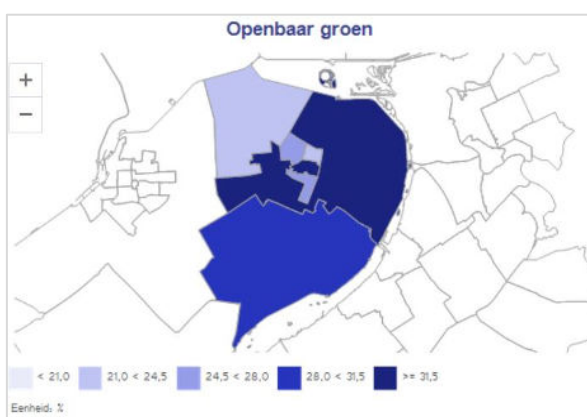
te maken hebben met een totale vermindering van papierafval door digitalisering, maar bijvoorbeeld ook met meer gebruik van de 'nee-sticker' op brievenbussen tegen ongevraagd reclame-drukwerk.³⁰⁵

Bron: CBS via afvalmonitor.nl

Minder stenen en meer groen in de leefomgeving

Sinds december 2021 is Flevoland de eerste provincie waarin alle gemeenten, het waterschap en de provincie zelf zijn aangesloten bij Stichting Steenbreek. Dronten sloot zich als laatste gemeente aan. Deze stichting wil de trend van de verstening stoppen, zowel in de publieke als private ruimte, en werkt aan een leefomgeving met minder stenen en meer groen. Meer groen biedt namelijk verkoeling tijdens hitte, opvang van water tijdens hevige regenval en ruimte voor biodiversiteit, zoals ook in het thema 'Omgaan met klimaatverandering en rampen' aan de orde komt.³⁰⁶

Bron: Climate Adaptation Services via waarstaatjegemeente.nl

Meer aandacht voor vergroening van de leefomgeving is in Flevoland hard nodig; deze provincie heeft relatief de meeste versteende tuinen. In Almere is ruim twee derde van het tuinoppervlak niet groen. Ook Lelystad, Dronten en de Noordoostpolder staan in de nationale top tien.³⁰⁷ Wat openbaar groen betreft zien we in de gemeente een divers beeld, variërend van minder dan 21% in en rond de kern Swifterbant en tot 31,5% ten oosten van de kern Dronten.³⁰⁸

³⁰⁵ [Databank Afvalmonitor](#), Rijkswaterstaat, 2022

³⁰⁶ [Stichting Steenbreek](#)

³⁰⁷ [Emmen en Borger-Odoorn meest 'versteend'](#), RTV Drenthe (bron: Cobra Groeninzicht), 11 oktober 2019

³⁰⁸ [Openbaar groen](#), Climate Adaptation Services via waarstaatjegemeente.nl

Overheden stimuleren circulaire initiatieven

Ook in de landbouw wordt gestreefd naar het sluiten van de kringloop van grondstoffen via afval naar hergebruik. Met kringlooplandbouw is het mogelijk voldoende voedsel te produceren voor de groeiende wereldbevolking met zo min mogelijk grondstoffen en met een zorgvuldig beheer van de bodem, water en natuur. De provincie Flevoland stimuleert sinds 2021 innovaties die de transitie naar kringlooplandbouw versnellen met een voucherregeling tot € 75.000 per voucher.

De regeling is bedoeld voor ondernemers die willen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om hun gewassen op een duurzame wijze te telen, met een positieve impact op de biodiversiteit en leefomgeving en met een eerlijk inkomen voor de boer.³⁰⁹ De vouchers kunnen worden ingezet bij het praktijklaboratorium 'De Boerderij van de Toekomst' in Lelystad, dat onderzoek aan praktijk koppelt en zo een belangrijk onderdeel is van het uitvoeringsplan naar kringlooplandbouw.³¹⁰ Meer over innovatieve, duurzame landbouw is te vinden onder de thema's 'Gezond voedsel voor iedereen' en 'Digitalisering en technologische ontwikkeling'.

Bron: Technische Briefing Kringlooplandbouw, WUR, 2018

Andere subsidies ten behoeve van de circulaire economie zijn de SDEE++-subsidie van het Rijk, waar co-vergisters in de gemeente Dronten gebruik van maken. Verder geeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) subsidies af ter ondersteuning van ondernemers die zich bezig willen inzetten voor de transitie naar een circulaire economie.

³⁰⁹ [Impuls voor kringlooplandbouw](#), Omgevingsvisie Flevoland, 16 december 2020

³¹⁰ [Boeren met toekomst](#), farmofthefuture.nl, 2022

Colofon

Opdracht	Omgevingsverkenning gemeente Dronten
Periode	Februari – juni 2022
Opdrachtgever	Gemeente Dronten
Externe begeleiding	De Ruijter Strategie B.V. Friso van Nimwegen Jolanda van Heijningen Renate Kenter Dennis Hoogland (020) 6250214 www.deruijter.net